

การรับรู้ความสามารถในวิชาชีพของครูที่มีระดับความฉลาดทางอารมณ์ต่างกัน
ในโรงเรียนคาทอลิก สังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี

ปริญญาณิพนธ์
ของ
ขวัญใจ เพิ่มศรี

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวัดผลการศึกษา
มีนาคม 2550

ขวัญใจ เพิ่มศรี. (2550). การรับรู้ความสามารถในวิชาชีพของครูที่มีระดับความฉลาดทาง
อารมณ์ต่างกัน ในโรงเรียนคาทอลิก สังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี. ปรินญาณพนธ์ กศ.ม.
(การวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
คณะกรรมการควบคุม: ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิคม ตั้งคะพิภพ , อาจารย์ ดร.สุพร
เข็มเฮง.

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาการรับรู้ความสามารถในวิชาชีพครู โดยมีตัวแปรร่วมศึกษาเป็น
ประสบการณ์สอนและความฉลาดทางอารมณ์ ศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครู ในโรงเรียนคาทอลิก
สังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี จำนวน 349 คน ที่ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random
Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบวัดการรับรู้ความสามารถในวิชาชีพครู ที่มีความเชื่อมั่น
.9218 และแบบวัดความฉลาดทางอารมณ์ ที่มีความเชื่อมั่น .9597 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
คือ การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสองทาง (Two – way Analysis of Variance) ผลการวิจัย
สรุปได้ดังนี้

1. ครูที่มีประสบการณ์สอนแตกต่างกัน มีการรับรู้ความสามารถในวิชาชีพครูระดับสูง
ใกล้เคียงกัน

2. ครูที่มีความฉลาดทางอารมณ์ระดับสูง มีการรับรู้ความสามารถในวิชาชีพครูสูงกว่า ครู
ที่มีความฉลาดทางอารมณ์ระดับปานกลาง และระดับต่ำ และครูที่มีความฉลาดทางอารมณ์ระดับ
ปานกลาง มีการรับรู้ความสามารถในวิชาชีพครูสูงกว่า ครูที่มีความฉลาดทางอารมณ์ระดับต่ำ มี
แนวโน้มว่าการรับรู้ความสามารถในวิชาชีพครูเป็นไปในทิศทางเดียวกับระดับความฉลาดทางอารมณ์

3. ไม่พบว่ามีผลปฏิสัมพันธ์ที่เกิดจากความแตกต่างระหว่างประสบการณ์สอนและ
ความฉลาดทางอารมณ์ต่อการรับรู้ความสามารถในวิชาชีพครู

Teacher Efficacy on different level of emotional quotient of
teacher in Educational section of Chanthaburi Diocese

AN ABSTRACT

BY

KWANJAI PERMSRI

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Master of Education degree in Educational Measurement
at Srinakharinwirot University

March 2007

Kwanjai Permsri. (2007). *Teacher Efficacy on different level of emotional quotient of teacher in Educational section of Chanthaburi Diocese*. Master thesis, M.Ed. (Educational Measurement). Bangkok : Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor Committee: Assist. Prof. Dr. Nikom Tangkapipop, Dr. Suwaporn Semheng.

The purpose of this research was to study teacher efficacy who had different levels of emotional quotient in Catholic schools under Chanthaburi Diocese. The covariables under the study were teaching experiences and emotional quotient. The sample consisted of 349 teachers in Catholic schools under Chanthaburi Diocese acquired by stratified random sampling. The instrument used in the research were teacher efficacy measurement with a Cronbach's alpha reliability of .9218 and emotional quotient measurement with a Cronbach's alpha reliability of .9597. The statistics used in data analyses were Two-Way Analysis of Variance.

The research findings were concluded as follows.

1. Teachers with different experiences had teacher efficacy at the high level, at nearly the same level.
2. Teachers with high emotional quotient had higher teacher efficacy than those with moderate or low emotional quotient. Teachers with moderate emotional quotient had higher teacher efficacy than those with low emotional quotient. There was a trend that the teacher efficacy was in the same direction as the emotional quotient.
3. There was no interaction effect resulted from the differences between teaching experiences and emotional quotient on teacher efficacy.

การรับรู้ความสามารถในวิชาชีพของครูที่มีระดับความฉลาดทางอารมณ์ต่างกัน
ในโรงเรียนคาทอลิก สังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี

ปริญญาานิพนธ์
ของ
ขวัญใจ เพ็ญศรี

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวัดผลการศึกษา
มีนาคม 2550
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์นี้สำเร็จได้ด้วยดีเป็นเพราะผู้วิจัยได้รับความกรุณาอย่างยิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิคม ตั้งคะพิภพ ประธานกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ อาจารย์ ดร.สุพร เข้มเอง กรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ ท่านได้เสียสละเวลาอันมีค่าเพื่อให้คำปรึกษาแนะนำในการจัดทำงานวิจัยนี้ทุกขั้นตอน ชี้แนะแนวทางในการทำวิจัยตลอดจนดูแลด้วยความเอาใจใส่มาโดยตลอด ผู้วิจัยจึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ชูศรี วงศ์รัตนะ รองศาสตราจารย์ นิภา ศรีไพโรจน์ ที่กรุณาเป็นกรรมการสอบปริญญานิพนธ์ และให้คำแนะนำที่ทำให้ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น และผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ภาควิชาการวัดผลและวิจัยการศึกษาทุกท่าน ที่ได้อบรมสั่งสอนให้วิชาความรู้ ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการทำปริญญานิพนธ์ฉบับนี้จนสำเร็จลุล่วง

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ชูศรี วงศ์รัตนะ รองศาสตราจารย์ ประพนธ์ จำเริญญ อาจารย์ชัชวาล อินทุโสภณ อาจารย์สุนันทา พลโภชน อาจารย์พิมพ์ผกา อัครกะพู อาจารย์เยาวลักษณ์ วรรณม่วง อาจารย์สุกัญญา มีมุงกิจ อาจารย์ศิริรัตน์ เวียงพระปรก อาจารย์บุญธรรม ผดุงศักดิ์ชัยกุล ซึ่งได้ให้ความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย ตลอดจนให้ข้อเสนอแนะอันเป็นประโยชน์ต่อการวิจัย และพัฒนาเครื่องมือให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณผู้บริหารสถานศึกษา คณาจารย์ และบุคลากรทุกท่าน ในโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างสำหรับการวิจัยในครั้งนี้ และขอขอบคุณ คุณปัทมา วรรณลักษณ์ คุณจุลศักดิ์ สุขสบาย และเพื่อนๆ ทุกคน ที่ให้ความช่วยเหลือและเป็นกำลังใจให้ตลอดมา จนทำให้การวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

ขวัญใจ เพิ่มศรี

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	
ภูมิหลัง.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
ความสำคัญของการวิจัย.....	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	4
กรอบแนวคิดการวิจัย.....	6
สมมติฐานการวิจัย.....	7
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	7
2 แนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
ทฤษฎีการรับรู้ความสามารถของตน.....	10
การรับรู้ความสามารถในวิชาชีพครู.....	15
การวัดการรับรู้ความสามารถในวิชาชีพครู.....	18
ความฉลาดทางอารมณ์.....	19
การวัดความฉลาดทางอารมณ์.....	30
คุณสมบัติของครู.....	33
โรงเรียนคาทอลิก สังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี.....	43
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
งานวิจัยเกี่ยวกับการรับรู้ความสามารถในวิชาชีพครู.....	47
งานวิจัยเกี่ยวกับความฉลาดทางอารมณ์.....	49
3 วิธีดำเนินการวิจัย	
การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	53
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	56
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	65
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	67
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	70

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
5 สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	
สรุปผลการวิจัย.....	76
อภิปรายผล.....	77
ข้อเสนอแนะ.....	79
บรรณานุกรม.....	82
ภาคผนวก.....	88
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ.....	89
ภาคผนวก ข เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	91
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	105

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 รูปแบบพฤติกรรมจากการรับรู้ความสามารถของตนเอง.....	15
2 จำนวนประชากรจำแนกตามประสบการณ์สอน.....	54
3 จำนวนกลุ่มตัวอย่าง.....	55
4 คุณภาพแบบวัดการรับรู้ความสามารถในวิชาชีพครู.....	59
5 องค์ประกอบภาระงานแบบวัดการรับรู้ความสามารถในวิชาชีพครู.....	60
6 คุณภาพแบบวัดความฉลาดทางอารมณ์.....	64
7 องค์ประกอบแบบวัดความฉลาดทางอารมณ์.....	64
8 ค่าสถิติพื้นฐานของการรับรู้ความสามารถในวิชาชีพครู จำแนกตามประสบการณ์สอน.....	71
9 ค่าสถิติพื้นฐานของการรับรู้ความสามารถในวิชาชีพครู จำแนกตามความฉลาดทางอารมณ์.....	71
10 ค่าสถิติพื้นฐานของการรับรู้ความสามารถในวิชาชีพครู จำแนกตามประสบการณ์สอนและความฉลาดทางอารมณ์.....	72
11 การเปรียบเทียบการรับรู้ความสามารถในวิชาชีพครู จำแนกตามประสบการณ์สอนและความฉลาดทางอารมณ์.....	73
12 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของคะแนนการรับรู้ความสามารถในวิชาชีพครูที่มี ระดับความฉลาดทางอารมณ์ต่างกัน ด้วยสถิติทดสอบเชฟเฟส์.....	74

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 ความแตกต่างระหว่างการรับรู้ความสามารถของตนและความคาดหวัง ในผลที่เกิดขึ้น.....	12
2 ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความสามารถของตนและความคาดหวังในผลกรรม ที่จะเกิดขึ้นต่อการตัดสินใจกระทำพฤติกรรมของบุคคล.....	13
3 วงจรธรรมชาติของการรับรู้ความสามารถในวิชาชีพครู.....	17
4 ขั้นตอนการสร้างแบบวัดการรับรู้ความสามารถในวิชาชีพครู.....	57
5 ขั้นตอนการสร้างแบบวัดความฉลาดทางอารมณ์.....	62
6 ผลปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรประสบการณ์สอนและความฉลาดทางอารมณ์ ต่อการรับรู้ความสามารถในวิชาชีพครู.....	74

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การที่ประเทศชาติจะเจริญรุ่งเรืองในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและวัฒนธรรมจะต้องมีปัจจัยที่เอื้ออำนวยหลายด้าน ปัจจัยที่สำคัญอย่างหนึ่ง คือ การมีประชากรที่มีคุณภาพหรือมีความรู้ความสามารถ โดยการผ่านกระบวนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่เรียกว่าการศึกษา การศึกษามีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อการพัฒนาคน เศรษฐกิจ การเมือง และสังคมให้เจริญก้าวหน้า ประเทศไทยได้มีแผนพัฒนาประเทศอย่างเป็นระบบ เมื่อปี พ.ศ.2504 ได้มุ่งเน้นไปที่การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 1 – 7 ที่ผ่านมา ได้ให้ความสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจ มุ่งเน้นการแข่งขันเพื่อสร้างความมั่งคั่งในด้านรายได้แต่ไม่ได้มุ่งเน้นการพัฒนาทางสังคม โดยเฉพาะด้านการศึกษายังได้รับการพัฒนาไม่มากเท่าที่ควร การจัดสรรงบประมาณของรัฐยังไม่สอดคล้องกับความต้องการและสภาพปัญหาของท้องถิ่น ดังนั้นในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 จึงมุ่งเน้นการพัฒนาศักยภาพของคนไทยด้านจิตใจให้เป็นคนดี มีคุณธรรม มีจิตสำนึกต่อส่วนรวม มีการศึกษาที่สูงขึ้นมีอาชีพที่มั่นคงมีชีวิตที่มีความสงบสุข มิได้มุ่งพัฒนาคนให้เป็นปัจจัยของการผลิตเพื่อเพิ่มพูนเศรษฐกิจของประเทศเช่นที่ผ่านมา (รุ่ง แก้วแดง. 2541 : 11-17)

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 มีการกำหนดแนวทางพัฒนาให้ต่อเนื่องจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาระบบการศึกษา ไทยมีการกำหนดรายละเอียดการปฏิรูปการศึกษาในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ได้กำหนดให้การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่า นักเรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่านักเรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้นักเรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ การจัดการศึกษาตามหลักการดังกล่าว สถานศึกษาจะมีบทบาทมากขึ้น มีหน้าที่จัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษาให้มีลักษณะหลากหลาย เหมาะสมกับระดับการศึกษา วัย และศักยภาพของนักเรียน จัดกระบวนการเรียนการสอนโดยเน้นความสำคัญในลักษณะความรู้คู่คุณธรรม (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2542)

จากกรอบการพัฒนาของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 และหลักการแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 สภาการศึกษาแห่งชาติได้นำมาบูรณาการและจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ ได้กำหนดวัตถุประสงค์ในการพัฒนาการศึกษาไว้ 3 ประการ คือ เพื่อพัฒนาคนอย่างรอบด้านและสมดุลเพื่อเป็นฐานหลักของการพัฒนาเพื่อสร้างสังคมไทยให้เป็นสังคมคุณธรรม ภูมิปัญญา และการเรียนรู้ และเพื่อพัฒนาสภาพแวดล้อมของสังคมเพื่อเป็นฐานในการพัฒนาคน และสร้างสังคม คุณธรรม ภูมิปัญญาและการเรียนรู้กล่าวได้ว่าวัตถุประสงค์ทั้ง 3 ประการ มีเป้าประสงค์เพื่อพัฒนาทุกชีวิตให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย

จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข เพื่อให้สังคมไทยเป็นสังคมที่มีความเข้มแข็งและมีคุณภาพ สอดรับกับวิสัยทัศน์ของสังคมไทยที่พึงประสงค์ใน 20 ปีข้างหน้าตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2546 : 25 ; และ สำนักงานปฏิรูปการศึกษา. 2545 : 128) เมื่อเป้าหมายหลักของการจัดการเรียนการสอนเป็นไปเพื่อประโยชน์ของนักเรียนเป็นหลัก ผู้ที่เกี่ยวข้องใกล้ชิดกับประเด็นนี้มากที่สุดก็คือ ครูผู้สอนนั่นเอง การเรียนรู้ที่เรียกว่านักเรียนสำคัญที่สุดไม่ได้แปลว่าครูลดบทบาทความสำคัญลง ตรงกันข้ามครูจะมีบทบาทและความสำคัญมากขึ้น ครูเป็นบุคลากรทางการศึกษาที่ใกล้ชิดกับนักเรียนมากที่สุด เป็นบุคคลสำคัญที่จะทำให้เกิดกระบวนการเรียนการสอน จัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนสร้างนิสัยในการเรียนรู้ ด้วยแสวงหาความรู้ รู้จักคิด รู้จักวิเคราะห์และการค้นพบคำตอบด้วยตนเองและจากความเชื่อในอดีตที่ผ่านมาจะเน้นผู้ที่มีคุณลักษณะของความฉลาดทางปัญญา (Intelligence Quotient: IQ) มาเป็นครูเพื่อที่จะได้ครูที่เก่งมีความสามารถในการจัดกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของนักเรียนได้อย่างเหมาะสม ดังคำกล่าวที่ว่าบทบาทของครู คือ ผู้กำหนดคุณภาพประชากรในสังคม และคุณภาพประชากรในสังคม คือ ตัวพยากรณ์ความสำเร็จในการพัฒนาเศรษฐกิจสังคม (ศักดิ์ชัย นิรัญทวี ; และ คนอื่นๆ. 2545.)

คุณลักษณะของครูที่ดีนอกจากความสามารถทางด้านสติปัญญาแล้วครูจะต้องมีความฉลาดทางอารมณ์ (Emotional Quotient : EQ) ความฉลาดทางอารมณ์ของครู คือ การที่ครูสามารถแสดงอารมณ์ได้อย่างเหมาะสมกับบุคคลและสถานการณ์ มีผลที่ตามมาเป็นที่พึงพอใจหรือให้ผลดีต่อทั้งตัวครูเองและผู้ที่ได้รับอารมณ์นั้น องค์ประกอบของความเฉลียวฉลาดทางอารมณ์ตามที่โกลแมนและซาโลเวย์ได้เสนอไว้ เมื่อเทียบกับการปฏิบัติงานจริงของครูตามเป้าหมายของการปฏิรูปการศึกษา คือ เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลางในการเรียนการสอน คุณสมบัตินี้สำคัญของครูเพื่อให้นักเรียนเรียนการสอนเป็นไปตามที่นโยบายกำหนด คือ ครูจะต้องมีความสามารถในการเข้าใจนักเรียนได้แก่ ความสามารถของครูในการรับรู้อารมณ์หรือความรู้สึกของนักเรียน มีความเห็นใจสามารถปรับอารมณ์ตนเองเพื่อตอบสนองอารมณ์ผู้เรียนได้อย่างสอดคล้องกัน ครูที่มีความฉลาดทางอารมณ์ระดับต่ำจะรับรู้นักเรียนโดยยึดความรู้สึกตัวเองเป็นสำคัญ ตัดสินนักเรียนตามความคิดความรู้สึกของตนเกิดความเข้าใจไม่ตรงกันทำให้ความรู้สึกที่มีต่อกันเป็นไปในทางลบ ครูที่มีความฉลาดทางอารมณ์ระดับสูงสามารถเข้าใจอารมณ์ ความรู้สึกของนักเรียนตามลักษณะที่มีอยู่เป็นอยู่ จะเข้าใจพฤติกรรมการแสดงออกของนักเรียนทำให้เกิดความรู้สึกที่ดีต่อกัน ไม่คาดหวังให้เป็นในสิ่งที่ครูต้องการแต่พัฒนาในสิ่งที่เหมาะสม ครูจะมีความเครียดน้อยลงเพราะอยู่กับความเป็นจริงยิ่งขึ้น นักเรียนจะมีความสุขขึ้นที่มีครูเข้าใจและนำเสนอสิ่งสอนในสิ่งที่เป็ประโยชน์ตามที่ควร และครูที่มีความฉลาดทางอารมณ์ระดับสูงจะมีความสุขกับการสอน แม้จะมีการเปลี่ยนแปลงในบทบาทหน้าที่วิธีการสอนและการปฏิบัติงานไปตามลักษณะของการปฏิรูปการศึกษา สามารถปรับตัวกับระบบงานใหม่ที่จำเป็น

ดังนั้นคุณลักษณะสำคัญของครูที่มีประสิทธิภาพ คือ ความเอาใจใส่ อาหาร มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น เห็นคุณค่าความเป็นมนุษย์ที่อยู่ร่วมในสังคม ให้ความสนใจและตระหนัก ยอมรับในความมีศักดิ์ศรีและเกียรติยศของแต่ละบุคคล โดยมีเงื่อนไขซึ่งตรงกับองค์ประกอบของความฉลาดทางอารมณ์ที่โกลแมนได้เสนอ คือ ผู้ที่มีทักษะทางอารมณ์จะรู้เท่าทันความคิด ความรู้สึกของผู้อื่น ใส่ใจ เอื้ออาทร และสร้างสายสัมพันธ์ที่ดีกับบุคคลอื่นและคุณสมบัติสำคัญอีกประการหนึ่งของผู้ที่มีทักษะทางอารมณ์ตามแนวทฤษฎีของโกลแมน คือ การควบคุมอารมณ์และความเครียด มีอารมณ์ที่ตีมองโลกในแง่ดี อารมณ์เป็นเรื่องสำคัญครูจะต้องเป็นผู้ที่มีความยุติธรรมและและคงเส้นคงวา มีอารมณ์ขันอันเป็นคุณสมบัติสำคัญประการหนึ่งของครู เพราะอารมณ์ขันช่วยให้เกิดบรรยากาศในการสื่อสารที่ดี (Goleman. 1995 : 42-44 ; วีระวัฒน์ ปันนิตามัย. 2542 : 132 ; และ วิลาสลักษณ์ ชวัลลสี. 2542 : 37)

กล่าวโดยสรุปได้ว่าครูที่มีความฉลาดทางอารมณ์ระดับสูงจะเข้าใจและยอมรับนับถือตนเอง สามารถเอาชนะความกังวลใจและความไม่มั่นใจใจของตนเอง ครูที่มีความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเองสามารถที่จะพึ่งพาตนเองได้ สามารถที่จะกำหนดและยอมรับในพฤติกรรมใดๆ ที่ตนปฏิบัติ รู้ทั้งจุดเด่นและจุดด้อยของตนเอง และประเมินความสามารถตนเองได้ตามความเป็นจริง (วิลาสลักษณ์ ชวัลลสี. 2542) การสร้างความเชื่อมั่นในความสามารถของตน จากทฤษฎีและผลการวิจัยหลายเรื่องแสดงให้เห็นชัดเจนว่าบุคคลที่มีความเชื่อมั่นในความสามารถของตนจะประสบความสำเร็จในการทำงานและการเรียนสูงกว่าคนที่คิดว่าตนเองมีความสามารถต่ำ แบนดูรา (Bandura.1997) กล่าวว่า การมีความรู้และทักษะมีความจำเป็นต่อการกระทำก็จริงแต่ไม่ได้หมายความว่าบุคคลจะมีความสามารถในการกระทำ เพราะการกระทำที่มีประสิทธิภาพจะขึ้นอยู่กับการตัดสินใจของบุคคลว่าตนเองสามารถนำความรู้และทักษะออกมาใช้ในการกระทำให้สำเร็จภายใต้สภาพการณ์ที่ไม่แน่นอนได้หรือไม่ แบนดูราได้เรียกกระบวนการรู้คิด (Cognitive process) ดังกล่าวว่า การรับรู้ความสามารถของตน (Perceived Self-efficacy) ซึ่งเป็นกระบวนการรู้คิดที่เป็นสื่อกลางระหว่างความรู้และการปฏิบัติหรือเป็นแรงจูงใจ (Motivational construct) ที่มีอิทธิพลต่อความพยายามในการสอน การตั้งเป้าหมายและระดับความมุ่งหวังสำหรับการรับรู้ความสามารถของครูนั้น คือ ครูจะมีความเชื่อว่าตนมีความสามารถที่จะสอนนักเรียนให้เกิดการเรียนรู้ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน ครูมีแรงจูงใจมีการยอมรับนวัตกรรมการเรียน เปิดรับแนวคิดใหม่ๆ ที่หลากหลายเพื่อให้มีความเหมาะสมกับนักเรียนที่มีความแตกต่างกัน พร้อมทั้งยังมีผลต่อความเชื่อที่ว่าเขามีความสามารถที่จะสอนนักเรียนที่มีปัญหาในการเรียนหรือมีแรงจูงใจในการเรียนต่ำ (Bandura. 1986 : 391. ; Taschannen-Moran ; & Woolfolk ; & Hoy. 1998 : 202. ; Woolfolk ; & Hoy. 1990 : 81) ด้วยเหตุผลดังกล่าว การรับรู้ความสามารถของครูนับเป็นกลไกสำคัญประการหนึ่งที่จะเชื่อมโยงความรู้และทักษะพฤติกรรมการสอนของครูให้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ พื้นฐานแหล่งที่มาของการรับรู้ความสามารถ คือ ประสบการณ์ความสำเร็จจากการกระทำ (Enactive Attainment) (Bandura. 1996 : 399-401) จัดเป็นแหล่งที่สำคัญที่สุด เพราะประสบการณ์ทำงานที่ประสบความสำเร็จ จะทำให้มีการประเมินความสามารถของตนเองสูง สำหรับเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

พบว่า มีงานวิจัยด้านการรับรู้ความสามารถที่ใช้แบบวัดที่มีลักษณะการตอบต่างกัน ได้แก่ การวัดระดับความยากของงานที่บุคคลเชื่อว่าตนเองสามารถปฏิบัติได้และความมั่นใจว่าจะปฏิบัติได้ ลักษณะคำตอบเป็นการประเมินค่าระดับความมั่นใจว่าไม่มีความมั่นใจเลยถึงมีความมั่นใจมากที่สุด ส่วนการวัดระดับความยากเป็นการถามว่าเขาสามารถปฏิบัติงานที่ยากขึ้นได้หรือไม่ คำตอบจะเป็นว่า ใช่ หรือ ไม่ใช่ หรือเห็นด้วยอย่างยิ่ง ถึง ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง อย่างไรก็ตามการวัดการรับรู้ความสามารถให้ตรงตามทฤษฎีของแบนดูรา คือการวัดระดับความยากและความมั่นใจนั่นเอง ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้วัดการรับรู้ความสามารถในวิชาชีพครูด้วยการวัดความมั่นใจในการปฏิบัติงานของครู โดยการพัฒนาแบบวัดมาจากแบบวัดในงานวิจัยของกุกส์กี (Guskey : 1981) คือ มีรูปแบบการตอบแบบวัดด้วยการประเมินค่าการรับรู้ความสามารถในวิชาชีพครูของตนเอง เป็นระดับเปอร์เซ็นต์ตั้งแต่ 0 – 100 เปอร์เซนต์ สำหรับ 2 คำตอบใน 1 ข้อคำถาม ซึ่งคำตอบทั้ง 2 ข้อ จะมีลักษณะเป็นข้อความทางบวกและข้อความทางลบของความสามารถในการปฏิบัติงานตามภาระงานของครู ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยศึกษาการรับรู้ความสามารถในวิชาชีพครูทั้งในด้านคุณลักษณะส่วนตัวเกี่ยวกับการรู้จักตนเอง โดยผ่านทางความฉลาดทางอารมณ์ตามแนวทฤษฎีของโกลแมน (Goleman. 1995) และประสิทธิภาพการทำงานด้วยการศึกษาการรับรู้ความสามารถในวิชาชีพครูอยู่บนพื้นฐานทฤษฎีของแบนดูรา ในองค์ประกอบของการรับรู้ความสามารถ ศึกษาในกลุ่มตัวอย่าง คือ ครูในกลุ่มโรงเรียนคาทอลิกสังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี เพื่อจะได้ทราบระดับการรับรู้ความสามารถของครูและนำเสนอสารสนเทศจากการวิจัยมาใช้ในการกำหนดแนวทางพัฒนาบุคลากรครูของโรงเรียนในสังกัดสังฆมณฑลจันทบุรีต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการรับรู้ความสามารถในวิชาชีพครู ของครูที่มีประสบการณ์สอนต่างกัน
2. เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการรับรู้ความสามารถในวิชาชีพครู ของครูที่มีความฉลาดทางอารมณ์ต่างกัน
3. เพื่อศึกษาผลปฏิสัมพันธ์ที่เกิดจากการส่งผลร่วมกันของประสบการณ์สอนและความฉลาดทางอารมณ์ต่อการรับรู้ความสามารถในวิชาชีพของครู

ความสำคัญของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เพื่อให้ทราบสารสนเทศเกี่ยวกับระดับการรับรู้ความสามารถในวิชาชีพครูและความฉลาดทางอารมณ์ ของครูที่มีประสบการณ์สอนต่างกัน ซึ่งสอนในช่วงชั้นที่ 1 - 4 และศึกษาปฏิสัมพันธ์ของตัวแปร คือ ประสบการณ์สอนและความฉลาดทางอารมณ์ ถ้าพบว่าตัวแปรใดส่งผลต่อการรับรู้ความสามารถในวิชาชีพครู จะทำให้ได้ข้อมูลสำหรับการจัดทำแผนพัฒนาบุคลากรครูในอนาคตเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน และสามารถนำผลสรุปการวิจัยมาใช้ประกอบรวมกับ

การวิเคราะห์ภาระงาน การประเมินการปฏิบัติงานประจำปี และผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน เพื่อจะได้ข้อสรุปที่ชัดเจนในเรื่องความสามารถของครู รวมทั้งเป็นแนวทางในการศึกษาและวิจัยเกี่ยวกับการรับรู้ความสามารถในวิชาชีพครูต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือครูผู้สอน ในโรงเรียนคาทอลิก สังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี ที่มีการจัดการเรียนการสอน ช่วงชั้นที่ 1-4 จำนวน 8 โรงเรียน มีจำนวนประชากรทั้งหมด 614 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ คือครูผู้สอน ในโรงเรียนคาทอลิก สังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี ที่มีการจัดการเรียนการสอน ช่วงชั้นที่ 1 - 4 จำนวน 8 โรงเรียน กลุ่มตัวอย่างได้มาโดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) มีจำนวนกลุ่มตัวอย่าง 349 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรอิสระ คือ

1. ความฉลาดทางอารมณ์ แบ่งเป็น 3 ระดับ ได้แก่
 - 1.1 ระดับต่ำ
 - 1.2 ระดับปานกลาง
 - 1.3 ระดับสูง
2. ประสบการณ์สอน (ปี) ได้แก่
 - 2.1 0 – 5 ปี
 - 2.2 6 – 10 ปี
 - 2.3 มากกว่า 10 ปีขึ้นไป

ตัวแปรตาม คือ

1. การรับรู้ความสามารถในวิชาชีพครู

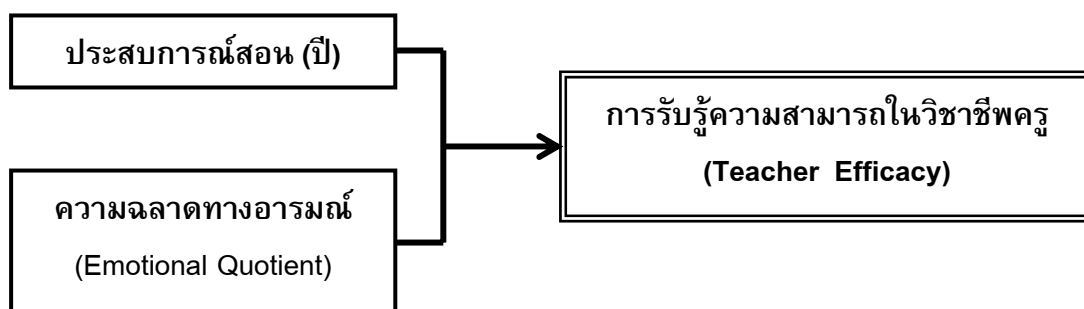
กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยศึกษาการรับรู้ความสามารถในวิชาชีพครู ด้านการจัดการเรียนรู้ โดยเน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลางตามแนวทางการจัดการศึกษา พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับคุณสมบัติของครูวิชาชีพ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของครู จากแนวคิดของนักวิชาการ สามารถสรุปเป็นแนวทางในการวัดการรับรู้ความสามารถในวิชาชีพครู โดยเน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลางได้ว่า ครูจะต้องมีความสามารถด้านความรู้ ได้แก่ ความรู้ในเนื้อหาที่สอนและความรู้รอบตัวที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน ด้านเทคนิควิธี ได้แก่ งานด้านการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล และงานด้านกิจกรรมนักเรียน เพื่อพัฒนานักเรียนในรอบด้าน ด้านทักษะ เป็นความสามารถในการพัฒนาตนเองให้มีความชำนาญในการปฏิบัติงาน เช่นการวิจัย และด้านคุณลักษณะบุคลิกที่แสดงออก

ผู้วิจัยศึกษาการรับรู้ความสามารถในวิชาชีพครู ภายใต้ทฤษฎีการรับรู้ความสามารถของครู (Teacher Efficacy) ที่มีพื้นฐานของทฤษฎีมาจากทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมเชิงพุทธิปัญญา (Social Cognitive Theory) ของเบนคูรา ศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างของตัวแปรพื้นฐาน คือ ประสิทธิภาพสอน (ปี) ความฉลาดทางอารมณ์ ที่มีต่อการรับรู้ความสามารถในวิชาชีพครู (Teacher Efficacy)

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

สมมติฐานการวิจัย

จากการศึกษาเอกสารทางวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ความสามารถ และลักษณะทางวิชาชีพของครู ผู้วิจัยจึงออกแบบงานวิจัยและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล และกำหนดสมมติฐานได้ดังนี้

1. การรับรู้ความสามารถในวิชาชีพครูของครูที่มีประสบการณ์สอนต่างกันมีความแตกต่างกัน
2. การรับรู้ความสามารถในวิชาชีพครูของครูที่มีความฉลาดทางอารมณ์ต่างกันมีความแตกต่างกัน
3. มีผลปฏิสัมพันธ์ของการรับรู้ความสามารถในวิชาชีพครู ที่เกิดจากการส่งผลร่วมกันของประสบการณ์สอนและความฉลาดทางอารมณ์

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การรับรู้ความสามารถในวิชาชีพครู (Teacher Efficacy) หมายถึง การที่ครูมีความเชื่อมั่นและพิจารณาตัดสินความสามารถหรือพฤติกรรมต่างๆ ของครู อันจะทำให้สามารถบรรลุผลสำเร็จในการดำเนินการจัดการเรียนการสอนตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ การรับรู้ความสามารถนี้ จำแนกเป็น 2 องค์ประกอบ ได้แก่

1.1 การรับรู้ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของตน (Personal Teaching Efficacy) หมายถึง ความเชื่อของครูที่ว่าเขาสามารถมีอิทธิพลเหนือการเรียนรู้ของนักเรียน นั่นคือครูมีความสามารถมีทักษะที่จะช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้ตามศักยภาพของนักเรียน

1.2 การรับรู้ความสามารถในการจัดการเรียนรู้โดยทั่วไป (General Teaching Efficacy) หมายถึง ความเชื่อของครูที่ว่าจัดการเรียนรู้โดยทั่วไปมีประสิทธิภาพ สามารถเอาชนะอุปสรรคจากภายนอกได้ นั่นคือการจัดการเรียนรู้จะสามารถจัดการควบคุมสภาพแวดล้อมต่างๆ ที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนได้ สภาพแวดล้อมดังกล่าว เช่น ภูมิหลัง ประสบการณ์เดิม ครอบครัว สถิติปัญญาของนักเรียน

2. การวัดการรับรู้ความสามารถในวิชาชีพครู หมายถึง การวัดความเชื่อมั่นของครูในการพิจารณาตัดสินความสามารถและพฤติกรรมต่างๆ ของครู อันทำให้สามารถบรรลุผลสำเร็จในการดำเนินการจัดการเรียนการสอนตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ การวัดการรับรู้ความสามารถดังกล่าวประกอบด้วย 2 องค์ประกอบ ได้แก่ การรับรู้ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของตน (Personal Teaching Efficacy) และการรับรู้ความสามารถในการจัดการเรียนรู้โดยทั่วไป (General Teaching Efficacy) ทั้ง 2 องค์ประกอบ แบ่งภาระงานออกเป็น 4 ด้าน ดังนี้

2.1 การจัดการเรียนการสอน หมายถึง กระบวนการที่ใช้ชักนำหรือทำให้นักเรียนเกิดคุณลักษณะต่างๆ ตามที่หลักสูตรกำหนดไว้ประกอบด้วย

2.1.1 การเตรียมการสอน หมายถึง การจัดทำแผนการสอน ตามลักษณะวิชาที่มีการผสมผสานสาระความรู้ด้านต่างๆ อย่างน้อยให้เกิดการเรียนรู้ได้อย่างรวดเร็วและเหมาะสม จึงสามารถส่งเสริมให้นักเรียนทุกคนพัฒนาเต็มศักยภาพของตนเอง ประกอบด้วย

2.1.1.1 การวิเคราะห์หลักสูตรเพื่อออกแบบการเรียนรู้ให้ครอบคลุม มาตรฐานแต่ละ
ช่วงชั้น และเหมาะสมกับบุคลิกภาวะและสภาพนักเรียน

2.1.1.2 การวิเคราะห์นักเรียนเพื่อที่ครูจะเข้าใจนักเรียน สามารถจัดการ
เรียนรู้ที่สอดคล้องกับวิธีการเรียนรู้และความต้องการของนักเรียน

2.1.2 การดำเนินการสอน หมายถึง การสอนเพื่อให้เกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง
เป็นตามหลักและวิธีการที่ได้กำหนดไว้ ประกอบด้วย

2.1.2.1 ทักษะการสอน ที่มีความเหมาะสมกับวิชาและนักเรียนแต่ละกลุ่ม มี
การเสริมแรงให้แก่นักเรียนเพื่อมุ่งเน้นให้นักเรียนประสบผลสำเร็จในการแสวงหาความรู้ สรุปความรู้
ทั้งหลายได้ด้วยตนเอง

2.1.2.2 การเลือกใช้สื่อการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ

2.1.3 ความรู้ทางวิชาการ หมายถึง การมีความรู้ในเนื้อหาวิชาที่รับผิดชอบอย่าง
ลึกซึ้งและความรู้ในวิชาการอื่นๆ ตามสมควร มีความรู้รอบตัวทันต่อเหตุการณ์และมีการพัฒนา
ตนเองศึกษาหาความรู้อย่างต่อเนื่องสามารถแลกเปลี่ยนทัศนะกับผู้อื่นได้

2.1.4 การควบคุมและการจัดการชั้นเรียน หมายถึง การมีความเข้าใจในสภาพ
ธรรมชาติของนักเรียนและดูแลนักเรียนให้มีความประพฤติที่เหมาะสมพร้อม ทั้งสร้างสรรค์
บรรยากาศที่ดีต่อการเรียนรู้

2.1.5 การวัดและประเมินผล หมายถึง กระบวนการติดตามผลการปฏิบัติว่าได้
ตรงตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ในระดับใด การวัดและประเมินผลแบ่งเป็น 2 ประเภทคือ

2.1.5.1 เพื่อประเมินผลการเรียนของนักเรียน

2.1.5.2 เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน

2.2 การให้คำปรึกษานักเรียน หมายถึง การรวบรวมข้อมูลนักเรียนมีการให้คำปรึกษา
เพื่อช่วยเหลือนักเรียนในปัญหาต่างๆ ทั้งทางวิชาการและในชีวิตประจำวันของนักเรียน

2.3 กิจกรรมพัฒนานักเรียน หมายถึง กิจกรรมเสริมการเรียนรู้ประกอบการเรียนการสอน
ในห้องเรียน รวมทั้งกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่จัดขึ้นนอกเวลาเรียน ประกอบด้วย

2.3.1 การจัดกิจกรรมพัฒนานักเรียนที่เน้นการปฏิบัติจริงมีความสอดคล้องกับวิถี
การดำรงชีวิต

2.3.2 การควบคุมและให้คำปรึกษากิจกรรมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนทั้ง
ในด้านวิชาการและทักษะในการดำรงชีวิต

2.4 การวิจัย หมายถึง การหาทางช่วยเหลือนักเรียนในปัญหาต่างๆ โดยใช้
กระบวนการวิจัยหาสาเหตุหรือปัญหาต่างๆ ที่เป็นอุปสรรคของการจัดการศึกษาโดยให้เป็นส่วนหนึ่ง
ของกระบวนการเรียนรู้

3. ความฉลาดทางอารมณ์ (Emotional Quotient) หมายถึง ความสามารถของบุคคลที่จะรับรู้ เข้าใจ จัดการกับอารมณ์ความรู้สึกของตนเองและผู้อื่น ซึ่งเป็นกรอบหรือแนวทางในการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลรอบข้างในลักษณะพฤติกรรมของบุคคล แบ่งได้ 2 ด้าน คือ

3.1 ความสามารถส่วนบุคคล (Personal competence) เป็นความสามารถในการบริหารจัดการกับตนเองได้อย่างดี ได้แก่

3.1.1 การตระหนักรู้ตนเอง (Self-awareness) หมายถึงการตระหนักรู้ถึงความรู้สึก ความชอบและความสามารถของตนเองและสามารถหยั่งรู้ถึงความเป็นไปได้ของตนเอง ได้แก่ การตระหนักรู้ทางอารมณ์ (Emotional awareness) การประเมินตนเองได้ตามความเป็นจริง (Accurate self-assessment) ความมั่นใจในตนเอง (Self – confidence)

3.1.2 การจัดการตนเอง (Self-Regulation) เป็นความสามารถในการจัดการอารมณ์ แรงกระตุ้นและแหล่งทรัพยากรได้อย่างเหมาะสม ได้แก่ การควบคุมตนเอง (Self-control) ความไว้วางใจ (Trustworthiness) การปรับตัว (Adaptability) การสร้างสรรค์สิ่งใหม่ (Innovation)

3.1.3 การจูงใจ (Motivation) เป็นแนวโน้มทางอารมณ์ที่ชักนำหรือเอื้อต่อการไปสู่เป้าหมาย ได้แก่ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (Achievement drives) ความผูกพัน (Commitment) ความคิดริเริ่ม (Initiative) การมองโลกในแง่ดี (Optimism)

3.2 ความสามารถทางสังคม (Social competence) เป็นความสามารถในการจัดการกับความสัมพันธ์ต่างๆ คือ

3.2.1 ความเข้าอกเข้าใจ (Empathy) เป็นความสามารถในการตระหนักรู้ถึงความรู้สึก ความต้องการและข้อห่วงใยของผู้อื่น ได้แก่ การพัฒนาผู้อื่น (Developing others) การมีจิตใจใฝ่บริการ (Service orientation) การเข้าใจ ความแตกต่างระหว่างบุคคล (Leveraging diversity) การตระหนักรู้ทางการเมือง (Political awareness)

3.2.2 ทักษะทางสังคม (Social Skills) เป็นความสามารถให้เกิดการเปลี่ยนแปลงตามความต้องการโดยสามารถแสวงหาความร่วมมือจากผู้อื่นได้ ได้แก่ ความมีอิทธิพล (Influence) การสื่อสาร (Communication) การจัดการความขัดแย้ง (Conflict management) ความเป็นผู้นำ (Leadership) การกระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลง (Change catalyst) การสร้างพันธะผูกพัน (Building bonds) การร่วมมือร่วมใจ (Collaboration and cooperation) การสร้างทีมงาน (Teams capacities)

ในการวิจัยนี้ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์จำแนกกลุ่มความฉลาดทางอารมณ์เป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มต่ำ กลุ่มปานกลาง กลุ่มสูง โดยกำหนดการจำแนกกลุ่มแบบอิงกลุ่ม คือ ต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 33.33 คือกลุ่มต่ำ ระดับเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 33.33 – 66.66 คือ กลุ่มปานกลาง และสูงกว่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 66.66 คือ กลุ่มสูง

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยศึกษาการรับรู้ความสามารถในวิชาชีพครู ได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและนำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย

- 1.ทฤษฎีการรับรู้ความสามารถของตน
- 2.การรับรู้ความสามารถในวิชาชีพครู
- 3.การวัดการรับรู้ความสามารถในวิชาชีพครู
- 4.ความฉลาดทางอารมณ์
- 5.คุณสมบัติของครู
- 6.โรงเรียนคาทอลิก สังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

- 1.งานวิจัยที่เกี่ยวกับการรับรู้ความสามารถในวิชาชีพครู
- 2.งานวิจัยที่เกี่ยวกับความฉลาดทางอารมณ์

1.ทฤษฎีการรับรู้ความสามารถของตน

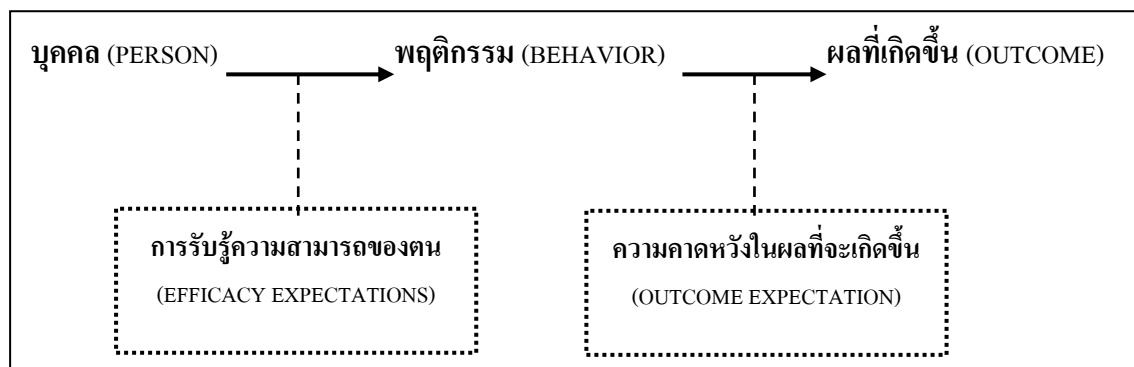
การรับรู้ความสามารถของตน (Self - Efficacy) หมายถึง ความเชื่อของบุคคลเกี่ยวกับความสามารถในการกระทำว่าตนมีความสามารถในระดับที่จะกระทำการต่าง ๆ ในชีวิตได้ การรับรู้ความสามารถมีอิทธิพลต่อความคิดแรงจูงใจความรู้สึกและการเลือกที่จะปฏิบัติของบุคคล (Bandura.1994 : 71) ผู้ที่เชื่อมั่นในความสามารถของตนสูงจะมีผลต่อการประสบความสำเร็จในการจัดระบบและกระทำกิจกรรมที่ต้องทำเพื่อไปสู่การบรรลุผลตามที่กำหนดไว้ กล่าวคือ คนที่รับรู้ความสามารถของตนสูงจะมีความเครียดต่ำ จะไม่รู้สึกต่อตนเองในทางลบ เขาสามารถกระทำกิจกรรมหรือภาระงานที่มีความยากจะมีความพยายามไม่ท้อแท้โดยจะให้ความสนใจและพยายามที่จะกระทำจากเป้าหมายที่ตั้งไว้ และนำเป้าหมายนั้นมาเป็นเงื่อนไขว่าจะต้องกระทำให้บรรลุเป้าหมาย และถ้าประสบความสำเร็จเขาจะไม่ท้อแท้แต่ให้เหตุผลว่า เนื่องจากการมีความพยายามไม่เพียงพอ จะไม่ให้เหตุผลว่าเนื่องมาจากตนเองมีความสามารถต่ำ (Bandura.1986 : 391. ; และ อุมพร ตรังคสมบัติ. 2546 : 15)

แบนดูรา (Bandura. 1997 : 193-194) เสนอว่า การรับรู้ความสามารถของตนนี้ สามารถใช้ทำนายพฤติกรรมของบุคคลได้ บุคคลจะกระทำพฤติกรรมใดหรือไม่ขึ้นอยู่กับปัจจัย 2 ข้อคือ

1. การรับรู้ความสามารถของตน (Efficacy Expectation) คือ การประมาณความสามารถของบุคคลว่าตนสามารถทำพฤติกรรมต่างๆ ที่กำหนดไว้ได้เพื่อนำไปสู่ผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้นเป็นความคาดหวังที่เกิดก่อนการกระทำ

2. ความคาดหวังในผลที่จะเกิดขึ้น (Outcome Expectation) คือ ความเชื่อที่บุคคลประมาณค่าถึงพฤติกรรมเฉพาะอย่างที่จะปฏิบัติจะนำไปสู่ผลลัพธ์ตามที่คาดหวังไว้ เป็นการคาดหวังในผลที่จะเกิดขึ้นที่สืบเนื่องจากพฤติกรรมที่ได้ทำ

ความแตกต่างระหว่างการรับรู้ความสามารถของตน และความคาดหวังในผลที่จะเกิดขึ้น
แสดงดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 ความแตกต่างระหว่าง การรับรู้ความสามารถของตนและความคาดหวังในผลที่เกิดขึ้น

ที่มา : Bandura. (1997). Self-efficacy : *Toward a Unifying Theory of Behavioral Change*. p. 193.

การประกอบกันของปัจจัยทั้งสองส่วนมีผลต่อการกำหนดลักษณะการกระทำ การใช้ความพยายามในการกระทำและความเพียรพยายามในการกระทำ แสดงดังภาพประกอบ 2

		ความคาดหวังในผลที่จะเกิดขึ้น	
		สูง	ต่ำ
การรับรู้ความสามารถ ของตน	สูง	มีแนวโน้มที่จะกระทำ แน่นอน	มีแนวโน้มที่จะ ไม่กระทำ
	ต่ำ	มีแนวโน้มที่จะ ไม่กระทำ	มีแนวโน้มที่จะ ไม่กระทำแน่นอน

ภาพประกอบ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความสามารถของตน และความคาดหวังในผลที่เกิดขึ้นต่อการตัดสินใจกระทำพฤติกรรมของบุคคล (Bandura. 1986 : 239)

จากภาพแสดงให้เห็นว่าการรับรู้ความสามารถของตนกับความคาดหวังในผลที่จะเกิดขึ้นมีความสัมพันธ์กัน คือ หากบุคคลมีการรับรู้ความสามารถของตนเองสูงและมีความคาดหวังในผลที่จะเกิดขึ้นสูง บุคคลมีแนวโน้มที่จะตัดสินใจกระทำพฤติกรรมดังกล่าวสูงเช่นเดียวกัน แต่หากว่าบุคคลมีการรับรู้ความสามารถของตนเองต่ำ จะมีความคาดหวังในผลที่เกิดขึ้นและการตัดสินใจกระทำพฤติกรรมต่ำ หมายความว่า ถึงแม้บุคคลนั้นจะรับทราบว่าผลจากการกระทำที่เกิดขึ้นนั้นมีผลดีเพียงใดก็ตาม เขาก็อาจจะไม่ตัดสินใจกระทำพฤติกรรมนั้นเนื่องจากเขาไม่มีความมั่นใจว่าจะสามารถกระทำพฤติกรรมนั้นได้

1.1 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ความสามารถของตน

การรับรู้ความสามารถของตน นั้นมีพื้นฐานมาจากแหล่งข้อมูล 4 แหล่ง คือ (Bandura. 1986 : 399-401, 1999 : 244-246)

1.1.1 ประสบการณ์ความสำเร็จจากการกระทำ (Enactive Attainment)

จัดเป็นแหล่งที่สำคัญที่สุด เพราะเกิดจากประสบการณ์ความสำเร็จที่แท้จริงของบุคคลนั้น การประสบความสำเร็จของตนเองจะทำให้มีการประเมินความสามารถของตนเองสูงแต่หากประสบความล้มเหลวบ่อยๆ จะทำให้ประเมินความสามารถของตนต่ำลง โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าความล้มเหลวหลายครั้งนั้นเกิดขึ้นเร็วกว่าเหตุการณ์ปกติและไม่ได้แสดงว่าขาดความพยายามหรือแสดงว่ามีเหตุการณ์ภายนอกที่ไม่พึงประสงค์เข้ามาเกี่ยวข้อง

1.1.2 การสังเกตตัวแบบ (Vicarious Experience)

การที่เห็นบุคคลอื่นที่คล้ายคลึงกับตนทำกิจกรรมได้สำเร็จ ก็สามารถเพิ่มความรู้สึกว่าตนมีความสามารถ คือบุคคลนั้นจะเห็นว่าตนก็มีความสามารถที่จะทำกิจกรรมเดียวกันนั้นได้สำเร็จเช่นกัน และการที่สังเกตบุคคลอื่นที่เห็นว่ามีความสามารถใกล้เคียงกับตนประสบความสำเร็จแล้ว ที่เขาได้ใช้ความพยายามมากแล้วก็จะทำให้การตัดสินใจตัดสินใจของตนเองต่ำลง และความพยายามก็จะลดลง

1.1.3 การชักจูงด้วยวาจา (Verbal Persuasion)

การพูดชักจูงเป็นวิธีการที่ใช้กันอย่างแพร่หลายที่จะทำให้บุคคลเชื่อว่าตนมีความสามารถที่จะทำกิจกรรมให้สำเร็จได้ ผู้ที่ถูกชักจูงมักจะมี ความพยายามในการกระทำกิจกรรมนั้นๆ มากขึ้น การพูดชักจูงที่จะได้ผลมากขึ้นจะต้องเป็นเรื่องที่เป็นไปได้ การพูดชักจูงในเรื่องที่ไม่สอดคล้องกับความเป็นจริงอาจก่อให้เกิดความล้มเหลว ซึ่งจะทำให้ผู้ชักจูงไม่ได้รับความเชื่อถือจะเป็นการทำลายความรู้สึกของผู้ฟังว่าตนมีความสามารถได้

1.1.4 สภาวะทางกายและอารมณ์ (Physiological and Affective State)

บุคคลมักจะใช้ข้อมูลด้านสภาวะทางร่างกายในการตัดสินใจความสามารถของตนเอง สภาวะทางกายหมายถึง ความอ่อนล้า ความเหนื่อยและความเจ็บปวดเมื่อบุคคลรับรู้ถึงสภาวะทางกายและสภาวะทางอารมณ์ในทางบวกจะช่วยเพิ่มการรับรู้ความสามารถของตนเอง ในทางตรงข้ามถ้าสภาวะทางกายและอารมณ์เป็นไปในทางลบจะลดการรับรู้ความสามารถของตนเอง ในบางกรณีถ้าลดการกระตุ้นทางอารมณ์ลงได้จะช่วยเพิ่มการรับรู้ความสามารถของตนเองอันส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน

1.2 ผลของการรับรู้ความสามารถของตน

การรับรู้ความสามารถของตนเองจะเป็นตัวกำหนดลักษณะพฤติกรรมของบุคคล แบนดูราได้สรุปไว้ดังนี้ (Bandura. 1986 : 393 – 395 ; และ วิลาสลักษณ์ ชวาลลี. 2538 : 97-109)

ตาราง 1 รูปแบบพฤติกรรมจากการรับรู้ความสามารถของตนเอง

รูปแบบพฤติกรรม	การรับรู้ความสามารถของตนเองต่ำ	การรับรู้ความสามารถของตนเองสูง
1. พฤติกรรมการเลือก	จะทำให้เกิดการจำกัดความสามารถของตน ปฏิเสธโอกาสทำให้ขาดประสบการณ์ที่จะได้รับสิ่งดีๆ เลือกทำกิจกรรมที่เขาไม่สามารถจะทำให้สำเร็จได้ เมื่อไม่สามารถจะทำให้สำเร็จได้และประสบความล้มเหลวส่งผลให้เกิดความเครียด ความผิดหวัง	เลือกทำงานตามระดับการรับรู้ความสามารถของตนเองและยอมรับผลต่างๆ ที่เกิดจากการกระทำของตน ไม่ท้อถอย และรู้สึกล้มเหลวคือ ความท้าทายเพื่อให้มีความพยายามกระทำต่อไป
2. การใช้ความพยายามและความพากเพียร	จะมีความพยายามพอกเพียรในการทำงานต่ำ มีผลต่อการประสบความสำเร็จในการกระทำ	จะมีความพยายามพอกเพียรในการทำงานนาน มีความมุ่งมั่นในการทำงานอย่างเต็มที่
3. รูปแบบการคิดและปฏิกิริยาทางอารมณ์	มีแนวโน้มที่จะมีปฏิกิริยาทางอารมณ์ต่อตนเองในทางลบ เช่น ไม่มีความสุข มีความเครียดสูง กระทำพฤติกรรมต่างๆ อย่างไม่เต็มความสามารถเมื่อเกิดความล้มเหลวจากการกระทำใดๆ จะคิดว่าเนื่องจากตนไร้ความสามารถ	มีความพยายามในการกระทำและเมื่อพบกับอุปสรรคบุคคลจะกระตุ้นตนเองให้ใช้ความพยายามมากขึ้นจะรับรู้ถึงความล้มเหลวที่เกิดขึ้นจากการกระทำเนื่องจากที่ยังมีความพยายามไม่มากพอ
4. การกำหนดผลที่เกิดจากการกระทำ	หลีกเลี่ยงที่จะเลือกกระทำพฤติกรรมที่ยาก ขาดความพยายามในการกระทำอย่างเต็มความสามารถ เชื่อว่าความล้มเหลวเกิดจากโชคชะตามากกว่าการกระทำของตนเอง	มีความพยายามกระทำพฤติกรรมและยอมรับผลต่างๆ ที่เกิดจากการกระทำของตน ความล้มเหลวคือแรงผลักดันให้ต้องใช้ความพยายามมากขึ้น

การรับรู้ความสามารถของตนเองมีความสัมพันธ์กับการกระทำของบุคคล ถ้าบุคคลรับรู้ความสามารถของตนในการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งสูง จะให้ความสนใจและใช้ความพยายามในการจัดการสภาพการณ์และสิ่งที่เป็นอุปสรรคก็จะกระตุ้นให้เขาใช้ความพยายามมากขึ้น นอกจากนี้การรับรู้ความสามารถมีอิทธิพลต่อความคิดในการแก้ปัญหาที่ยาก คนที่รับรู้ว่าคุณมีความสามารถสูงมีแนวโน้มที่จะพิจารณาว่าความล้มเหลวเกิดจากการที่ยังใช้ความพยายามไม่เพียงพอ แต่คนที่มีความสามารถต่ำจะเห็นว่าความล้มเหลวเกิดจากการที่ตนไร้ความสามารถและมีแนวโน้มตัดสินใจที่จะไม่กระทำพฤติกรรมนั้น แบบทฤษฎีว่า

การรับรู้ความสามารถเป็นสิ่งที่สามารถทำนายระดับความพยายามและการเผชิญต่ออุปสรรค (Bandura.1986)

2. การรับรู้ความสามารถในวิชาชีพครู (Teacher Efficacy)

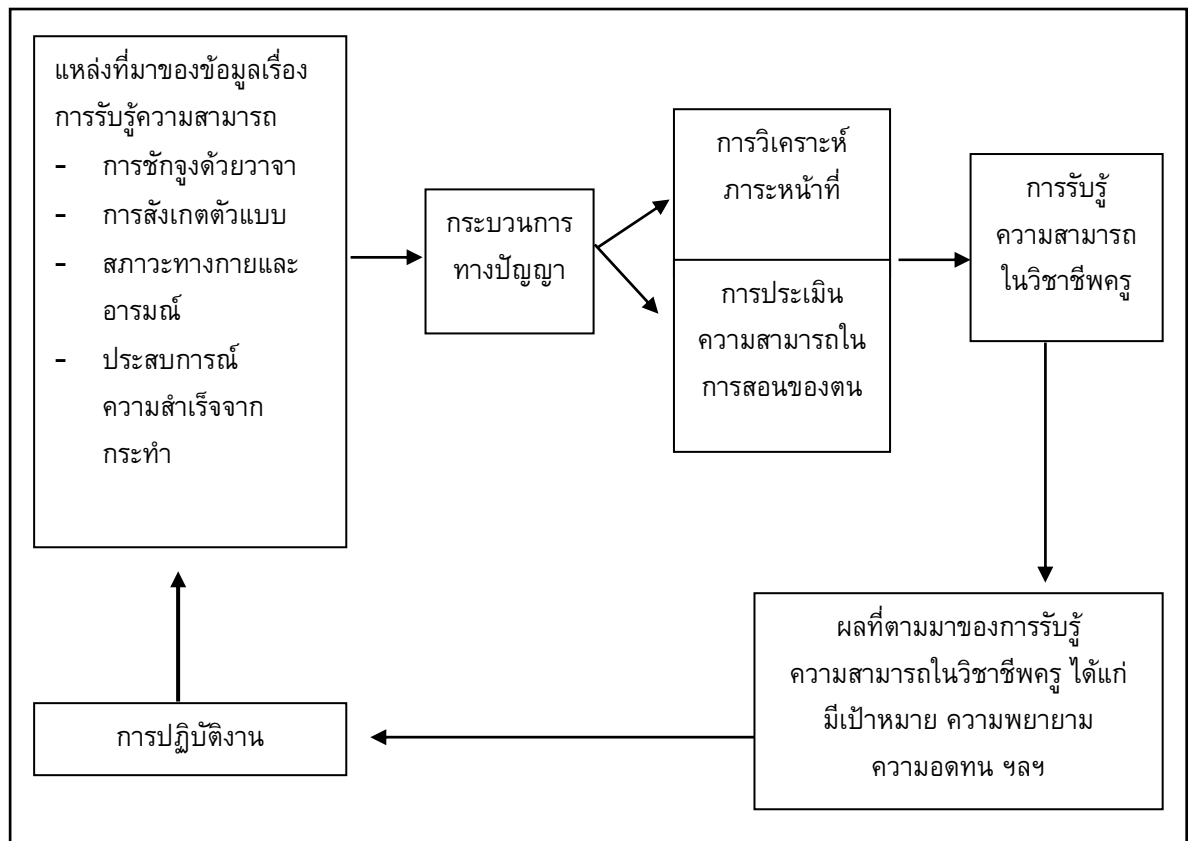
การรับรู้ความสามารถในวิชาชีพครู หมายถึง ความเชื่อหรือการตัดสินใจว่าตนมีความสามารถที่จะสอนนักเรียนให้เกิดการเรียนรู้ตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน การสร้างแรงจูงใจให้นักเรียน การยอมรับนวัตกรรมการเรียนการสอนของครู อันจะส่งผลต่อการจัดบรรยากาศในห้องเรียน อีกทั้งระดับความเครียดภายในตัวครูซึ่งส่งผลต่อความเชื่อหรือการตัดสินใจของครูในเรื่องความสามารถของตนเองในการจัดการเรียนรู้ให้นักเรียนที่มีปัญหาในการเรียนหรือ นักเรียนที่มีแรงจูงใจในการเรียนต่ำ (Gibson ; & Dembo.1984 ; Taschannen–Moran ; & Woolfolk ; & Hoy. 1998 : 202. ; & Woolfolk A.E. ; & Hoy. 1990 : 81)

การรับรู้ความสามารถในวิชาชีพครู ประกอบด้วย 2 องค์ประกอบ ดังนี้ (Woolfolk & Hoy. 1990 : 82)

1. การรับรู้ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของตน (Personal Teaching Efficacy) หมายถึง ความเชื่อของครูว่าเขาสามารถมีอิทธิพลเหนือการเรียนรู้ของนักเรียน นั่นคือครูมีความสามารถมีทักษะที่จะช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้ตามศักยภาพของนักเรียน

2. การรับรู้ความสามารถในการจัดการเรียนรู้โดยทั่วไป (General Teaching Efficacy) หมายถึง ความเชื่อของครูว่าการจัดการเรียนรู้โดยทั่วไปมีประสิทธิภาพสามารถเอาชนะอุปสรรคจากภายนอกได้ นั่นคือการจัดการเรียนรู้จะสามารถจัดการควบคุมสภาพแวดล้อมต่างๆ ที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนได้ สภาพแวดล้อมดังกล่าว เช่น ภูมิหลัง ประสบการณ์เดิม ครอบครัว สติปัญญาของนักเรียน

2.1 แหล่งที่มาของการรับรู้ความสามารถในวิชาชีพครู

ภาพประกอบ 3 วงจรธรรมชาติของการรับรู้ความสามารถในวิชาชีพครู

ที่มา: Taschannen-Moran , Woolfolk and Hoy. (1998). Teacher Efficacy: It's Meaning and Measure. p. 228.

จากภาพประกอบ 3 แหล่งที่มาของการรับรู้ความสามารถในวิชาชีพครูมีมาจาก 4 แหล่ง คือ การชักจูงด้วยวาจา การสังเกตตัวแบบ สภาวะทางกายและอารมณ์ ประสบการณ์ความสำเร็จจากกระทำ สามารถอธิบายได้ว่า การพิจารณาจากแหล่งที่มาของการรับรู้ความสามารถรวมกับการวิเคราะห์ภารกิจและการประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของตน รวมทั้งการประเมินจากแหล่งข้อมูลภายนอก ทั้งหมดนี้มีผลต่อการรับรู้ความสามารถในวิชาชีพครู รวมทั้งความพยายามและความอดทนของตัวเองซึ่งจะนำไปสู่ความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้ ในส่วนของการวิเคราะห์ภารกิจการจัดการเรียนรู้นั้น จะเริ่มต้นที่การวิเคราะห์ระดับความยากของงานที่บุคคลต้องกระทำ ความยากของงาน ได้แก่ แรงจูงใจของนักเรียน ยุทธศาสตร์การจัดการเรียนรู้ สาระสำคัญที่จะต้องดำเนินการ สภาพและคุณภาพของอุปกรณ์ สื่อการสอนและเทคโนโลยี ตลอดจนสภาพแวดล้อมในชั้นเรียนที่สอน

2.2 คุณลักษณะของครูที่มีการระดับรับรู้ความสามารถของตนเองแตกต่างกัน

(Ashton. 1984 : 28-32.)

2.2.1 ความรู้สึกประสบความสำเร็จของบุคคล

ครูที่รับรู้ความสามารถของตนสูงจะรู้สึกว่าการจัดการเรียนรู้สำหรับนักเรียนนั้นมีความสำคัญและมีความหมายต่อตนเอง รู้สึกว่าตนเองมีอิทธิพลต่อการเรียนของนักเรียน ส่วนครูที่รับรู้ความสามารถของตนต่ำจะรู้สึกสิ้นหวังและท้อแท้ต่อปัญหาที่เกิดขึ้นขณะปฏิบัติหน้าที่

2.2.2 ความคาดหวังเกี่ยวกับพฤติกรรมและผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน

ครูที่รับรู้ความสามารถของตนสูงจะมีความคาดหวังในตัวนักเรียนว่านักเรียนจะมีความก้าวหน้าจากการเรียนรู้กับครู ครูที่รับรู้ความสามารถของตนต่ำจะมีความคาดหวังในตัวนักเรียนว่าจะมีความก้าวหน้าต่ำ ซึ่งเมื่อครูคิดเช่นนี้จะมีผลกระทบต่อความมานะพยายามปฏิบัติหน้าที่ของครู

2.2.3 การตอบสนองต่อการเรียนรู้ของนักเรียน

ครูที่รับรู้ความสามารถของตนสูงจะตอบสนองต่อการเรียนของนักเรียนในทางบวก เมื่อนักเรียนมีปัญหาครูจะทำการชี้แนะปฏิบัติต่อนักเรียนในแนวทางแก้ปัญหา ช่วยเหลือนักเรียนให้เป็นไปในทางบวก ส่วนครูที่รับรู้ความสามารถของตนต่ำเมื่อนักเรียนประสบปัญหาครูจะไม่พยายามช่วยเหลือโดยให้เหตุผลว่ามีสาเหตุของปัญหามาจากความสามารถ สภาพครอบครัว แรงจูงใจ และทัศนคติของ นักเรียนเอง

2.2.4 ยุทธศาสตร์เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย

ครูที่รับรู้ความสามารถของตนสูงจะมีการวางแผนสำหรับการจัดการเรียนรู้เพื่อนำนักเรียนไปสู่ความสำเร็จ ส่วนครูที่รับรู้ความสามารถของตนต่ำจะไม่มีแผนสำหรับการจัดการเรียนรู้ ไม่มีการตั้งเป้าหมายเพื่อนำพานักเรียนไปสู่เป้าหมายและความสำเร็จ

2.2.5 ผลกระทบทางบวกต่อนักเรียน

ครูที่รับรู้ความสามารถของตนสูงจะมีความรู้สึกดีต่อการจัดการเรียนรู้ต่อตนเองและนักเรียน ครูที่รับรู้ความสามารถของตนต่ำจะมีความรู้สึกท้อแท้และมีความรู้สึกทางลบต่อการปฏิบัติงาน

2.2.6 ความรู้สึกเรื่องการดูแลนักเรียน

ครูที่รับรู้ความสามารถของตนสูงจะมีความเชื่อมั่นว่าเขาสามารถมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ของนักเรียนและดูแลเอาใจใส่นักเรียนให้ความสำคัญกับการกระทำของนักเรียน ส่วนครูที่รับรู้ความสามารถของตนต่ำจะไม่ใช้หลักเหตุผลในการปฏิบัติต่อนักเรียน

2.2.7 สามัญสำนึกในหน้าที่ของครู

ครูที่รับรู้ความสามารถของตนสูงจะเข้าไปมีส่วนร่วมกับนักเรียนเพื่อให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ ส่วนครูที่รับรู้ความสามารถของตนต่ำเมื่อนักเรียนมีปัญหาจะไม่เข้ามาช่วยเหลือจะแสดงตนเป็นปฏิปักษ์กับนักเรียนโทษว่าเป็นความผิดของนักเรียน

2.2.8 เสรีภาพในการตัดสินใจ

ครูที่รับรู้ความสามารถของตนสูงจะให้เกิดเปิดโอกาสในการตัดสินใจกระทำของนักเรียนเพื่อให้บรรลุผลสัมฤทธิ์และเข้าไปมีส่วนร่วมสนับสนุนนักเรียน ส่วนครูที่รับรู้ความสามารถของตนต่ำจะไม่ให้ออกาสนักเรียนในการเลือกตัดสินใจด้วยตนเองและจะไม่เข้าไปรับผิดชอบในกระบวนการตัดสินใจหรือร่วมรับผิดชอบในการตัดสินใจของนักเรียน

3. การวัดการรับรู้ความสามารถในวิชาชีพครู

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเรื่องการวัดการรับรู้ความสามารถในวิชาชีพครู พบว่ามีแนวทฤษฎีที่แตกต่างกันอยู่ 2 ทฤษฎี คือ ทฤษฎีที่ 1 การพัฒนาแบบวัดการรับรู้ความสามารถในวิชาชีพครูโดยมีพื้นฐานจากการวิจัยขององค์กรอาร์เอเอ็นดี (RAND Organize) พื้นฐานทฤษฎีของรอตเตอร์ (Rotter) ในเรื่องอำนาจในการควบคุม (Locus of Control) เครื่องมือวัดที่มีพื้นฐานมาจากทฤษฎีนี้ เช่น งานวิจัยของ Ashton , Olejnik , Crocker ; & McAuliffe (1982) , Guskey (1982,1988) Rose and Medway (1981) ทฤษฎีที่ 2 คือการพัฒนาแบบวัดบนพื้นฐานทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมเชิงพุทธิปัญญา (Social Cognitive Theory) และทฤษฎีการรับรู้ความสามารถของตนเอง (Self- Efficacy) ของ Bandura เช่น งานวิจัย ของ Ashton (1984) , Gibson and Dembo (1984) ซึ่งทั้ง 2 ทฤษฎีผู้ศึกษาวิจัยมีประเด็นหลัก คือ พยายามจะศึกษาถึงความหมายและบทบาทของการรับรู้ความสามารถในวิชาชีพครูจากประสบการณ์สอนและค้นหาองค์ประกอบของการรับรู้ความสามารถในวิชาชีพครู มีรายละเอียดดังต่อไปนี้ (Fives.2003.)

3.1 แบบวัดที่สร้างขึ้นโดยมีพื้นฐานจากทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของ Rotter (Rotter's Social Learning Theory) ในเรื่องความเชื่ออำนาจในการควบคุม (Locus of Control) แบบวัดประกอบด้วย 2 องค์ประกอบ คือ

3.1.1 ความคิดเห็นของครูถึงอิทธิพลภายนอกที่อยู่นอกเหนือความสามารถในวิชาชีพครูซึ่งส่งผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียน

3.1.2 ความมั่นใจในการจัดการเรียนรู้ให้แก่นักเรียน ที่มีปัญหาด้านแรงจูงใจในการเรียน ซึ่งก็คือ ปัจจัยภายในของนักเรียนเอง

3.2 แบบวัดที่สร้างขึ้นโดยมีพื้นฐานจากทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมเชิงพุทธิปัญญา (Social Cognitive Theory) ของแบนดูราในเรื่องการรับรู้ความสามารถของตนเอง (Self- Efficacy) แบบวัดประกอบด้วย 2 องค์ประกอบ คือ

3.2.1 การรับรู้ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของตน (Personal Teaching Efficacy) หมายถึง ความเชื่อของครูผู้สอนว่าเขาสามารถมีอิทธิพลเหนือการเรียนรู้ของนักเรียน คือ การมีทักษะช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ มีผลสัมฤทธิ์ที่มากขึ้นได้

3.2.2 การรับรู้ความสามารถในการจัดการเรียนรู้โดยทั่วไป (General Teaching Efficacy) หมายถึง ความเชื่อของครูที่ว่าการจัดการเรียนรู้โดยทั่วไปมีประสิทธิภาพสามารถเอาชนะ

อุปสรรคจากภายนอกได้อุปสรรคภายนอก ได้แก่ ปัจจัยภูมิหลัง ประสบการณ์เดิม พื้นฐานครอบครัว และสติปัญญาของนักเรียน

งานวิจัยที่ศึกษาการรับรู้ความสามารถ วัดระดับความยากของงานที่บุคคลเชื่อว่าตนเองสามารถปฏิบัติได้และความมั่นใจว่าจะปฏิบัติได้ที่ระดับความยากต่างกัน การวัดความมั่นใจทำได้โดยการถามว่าผู้ตอบมีความมั่นใจว่าเขาสามารถจะปฏิบัติงานในระดับที่ยากขึ้นได้หรือไม่ ลักษณะคำตอบเป็นการประเมินระดับความมั่นใจว่าไม่มีความมั่นใจเลยถึงมีความมั่นใจมากที่สุด ส่วนการวัดระดับความยากเป็นการถามว่าเขาสามารถปฏิบัติงานที่ยากขึ้นหรือไม่ คำตอบจะเป็นว่า ใช่ หรือ ไม่ใช่ การวัดนอกจากทั้งสองแบบข้างต้น คือ เป็นการให้เลือกตอบในสเกลแบบลิเคอร์ท คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง ถึง ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง การวัดแบบนี้ คือการประเมินการรับรู้ความสามารถของตนในลักษณะทั่วไปอย่างไรก็ตามการวัดการรับรู้ความสามารถให้ตรงตามทฤษฎีของแบนดูรา คือการวัดระดับความยากและความมั่นใจนั่นเอง

การวัดการรับรู้ความสามารถในการจัดการเรียนรู้นั้น แชนเนน-โมแรนและคณะ (Taschannen-Moran ; & Woolfolk ; & Hoy. 1998) ได้แยกประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของบุคคล ซึ่งเป็นการรับรู้เกี่ยวกับหน้าที่ที่กำลังทำอยู่ในปัจจุบัน ข้อคำถามจะถามถึงภาระงานในปัจจุบันเท่านั้นจะไม่ถามถึงในอดีตหรือในอนาคต เป็นการลดความสับสนในการวัด งานวิจัยแสดงว่าประสบการณ์ในการจัดการเรียนรู้ มีความสัมพันธ์กับการรับรู้ความสามารถในวิชาชีพครู เช่น งานวิจัยของเอดเวิร์ดและคณะ (Edwards ; and O. 1996) พบว่า ครูสตรีที่รับรู้ความสามารถของตนเองในระดับสูงจะมีความสัมพันธ์เชิงลบกับจำนวนปีของประสบการณ์

การศึกษาการรับรู้ความสามารถในวิชาชีพครูในการวิจัยครั้งนี้อยู่บนพื้นฐานทฤษฎีของแบนดูรา ในองค์ประกอบของการรับรู้ความสามารถ การรับรู้ความสามารถเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ของครู ครูจะประสบผลสำเร็จในการจัดการเรียนรู้อันนำไปสู่การมีผลสัมฤทธิ์ที่ดีของนักเรียนและจากการที่มีระดับการรับรู้ความสามารถแตกต่างกันมีความสำคัญในการบ่งชี้ถึงคุณภาพของการจัดการเรียนรู้ที่แตกต่างกันด้วย ดังนั้นการศึกษาการรับรู้ความสามารถในวิชาชีพครูจึงเป็นเรื่องที่สำคัญ

4. ความฉลาดทางอารมณ์ (Emotional Quotient)

คำว่า EQ (Emotional Quotient) ในภาษาไทยมีคำแปลมากมาย เช่น สติปัญญาทางอารมณ์ เซาว์ปัญญาทางอารมณ์ ปัญญาอารมณ์ แต่โดยส่วนมากแล้วบุคคลทั่วไปจะทราบและรู้จักในนามของความฉลาดทางอารมณ์ซึ่งเป็นคำที่นิยมใช้กันแพร่หลายมากที่สุด

สำหรับความหมายของความฉลาดทางอารมณ์ ได้มีนักวิชาการต่างประเทศได้ให้ความหมายไว้หลายทฤษฎี เช่น ซาโลเวย์และเมเยอร์ (Salovey ; & Mayer. : Online) ให้ความหมายว่าความฉลาดทางอารมณ์ เป็นความสามารถของบุคคลที่จะตระหนักรู้ในความคิด ความรู้สึกและภาวะอารมณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับตนและผู้อื่น มีความสามารถในการควบคุมอารมณ์ของตนทำให้สามารถ

ชี้นำความคิดและการกระทำของตนได้อย่างสมเหตุสมผล สอดคล้องกับการทำงานและการดำเนินชีวิตโดยมีสัมพันธภาพที่ดีกับบุคคลอื่นๆ

บาร์ออน (Bar-on,R.; & James D.A. Parker. 2000) ให้ความหมายว่า ความฉลาดทางอารมณ์เป็นองค์ประกอบของความสามารถด้านส่วนตัว อารมณ์ และสังคมของบุคคลที่จะปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมได้ ที่มีผลต่อการมีสุขภาพจิตที่ดีและการประสบความสำเร็จในชีวิต

คูเปอร์และสวอฟ (Cooper ; & Swaf : Online.) ให้ความหมายว่า ความฉลาดทางอารมณ์เป็นความสามารถของบุคคลในการรับรู้ เข้าใจ และรู้จักใช้พลังทางอารมณ์ของตน เป็นรากฐานในการสร้างสัมพันธภาพ และโน้มน้าวจิตใจผู้อื่น

โกลแมน (Goleman. 1998 : 317) ให้ความหมายว่า ความฉลาดทางอารมณ์เป็นความสามารถในการตระหนักถึงความรู้สึกของตนเองและความรู้สึกของผู้อื่น จนสามารถบริหารหรือจัดการกับอารมณ์ของตนเพื่อเป็นแรงจูงใจในการสร้างสัมพันธภาพกับผู้อื่นได้อย่างประสบความสำเร็จ

สำหรับภาษาไทยนอกจากความฉลาดทางอารมณ์แล้ว มีนักวิชาการได้แปลไว้หลากหลาย เช่น การบริหารอารมณ์ สติอารมณ์ อัจฉริยะทางอารมณ์ ปัญญาอารมณ์ เซอร์อารมณ์ ความเฉลียวฉลาดทางอารมณ์ ฯลฯ หลายคำแปลมุ่งเน้นที่จะสอดคล้องกับคำว่าเซิร์ฟวิญญา ถึงแม้คำแปลภาษาไทยจะหลากหลายแต่ความหมายของคำมีลักษณะใกล้เคียงกันเป็นการอธิบายคุณลักษณะของมนุษย์ว่าเป็นความสามารถของบุคคลที่จะตระหนักรู้ในความคิด ความรู้สึกและภาวะอารมณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับตนเองและผู้อื่นได้ มีความสามารถในการควบคุมอารมณ์ของตน มีจิตใจที่มั่นคง การมองโลกในแง่ดี รู้จักเห็นอกเห็นใจผู้อื่น รู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา มีความมุ่งมั่นแน่วแน่ มีเหตุผล มีสติ สามารถควบคุมตนเอง มีความสามารถในการรับรู้ถึงความต้องการของคนอื่นและรู้จักมารยาททางสังคม คนที่มีความฉลาดทางอารมณ์ระดับสูงจะเป็นคนที่สามารถแสดงออกทางพฤติกรรมต่างๆ ได้อย่างเหมาะสมตามวัยของตนและสามารถอยู่กับคนอื่นๆ ในสังคมได้อย่างมีความสุข (วิระวัฒน์ ปันนิตามัย. 2542 : 23) ดังนั้นความฉลาดทางอารมณ์ หมายถึง ความสามารถลักษณะหนึ่งของบุคคลที่จะตระหนักถึงความรู้สึก ความคิด และอารมณ์ของตนเองและของผู้อื่นสามารถควบคุมอารมณ์และแรงกระตุ้นภายใน ตลอดจนจนสามารถระออยการตอบสนองความต้องการของตนเองได้อย่างเหมาะสมถูกกาลเทศะ สามารถให้กำลังใจตนเองในการที่จะเผชิญกับอุปสรรคและข้อขัดแย้งต่างๆ ได้อย่างไม่คับข้องใจ รู้จักขจัดความเครียดที่จะขัดขวางความคิดริเริ่มสร้างสรรค์อันมีค่าของตนได้ สามารถชี้นำความคิดและการกระทำของตนในการทำงานร่วมกับผู้อื่น และดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข (วิระวัฒน์ ปันนิตามัย. 2542 : 30-33)

4.1 องค์ประกอบของความฉลาดทางอารมณ์

การศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ นักวิชาการหลายท่านได้ศึกษาโครงสร้างของความฉลาดทางอารมณ์ ซึ่งมีความแตกต่างกันนักวิชาการได้เสนอองค์ประกอบของความฉลาดทางอารมณ์ไว้หลายทฤษฎี ได้แก่

แนวคิดของซาโลเวย์และเมเยอร์ ได้พูดถึงความฉลาดทางอารมณ์ว่าเป็นคุณสมบัติทางจิตใจอารมณ์ของบุคคล ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ คือ (ลักขณา สิริวัฒน์. 2545: 175)

1. ความตระหนักรู้อารมณ์ตนเอง ได้แก่ การรับรู้อารมณ์ตนเองตามความเป็นจริง
2. การบริหารจัดการอารมณ์ตนเองได้อย่างเหมาะสม
3. การสร้างแรงจูงใจให้ตนเอง โดยให้กำลังใจและกระตุ้นตนเอง มีความคิดสร้างสรรค์
4. การตระหนักรู้อารมณ์ผู้อื่น รู้ถึงความต้องการผู้อื่น เห็นอกเห็นใจผู้อื่น
5. การสร้างและรักษาสัมพันธภาพกับผู้อื่น ได้แก่ การมีทักษะในการจัดการอารมณ์ผู้อื่น มีทักษะทางสังคมและการแก้ไขข้อขัดแย้ง

ซาโลเวย์และเมเยอร์ เห็นว่ากระบวนการของความฉลาดทางอารมณ์ ควรพัฒนาจากขั้นแรกๆ ซึ่งง่ายไม่ซับซ้อนไปสู่กระบวนการของจิตใจที่บูรณาการกันอย่างต่อเนื่องดีขึ้นในขั้นต่อไป

ในปี 1998 โกลแมน ได้เสนอองค์ประกอบของความฉลาดทางอารมณ์ ในทัศนะของซาโลเวย์ ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบที่สำคัญตามลำดับ คือ (Goleman. 1998: 46-48)

1. Knowing one's Emotion หรือ Self awareness คือ การตระหนักรู้ตนเอง เป็นการรับรู้และเข้าใจถึงอารมณ์ความรู้สึกของตนเอง รู้สาเหตุของความวิตกกังวล ความคับข้องใจมีสติรู้อยู่ตลอดเวลา รู้จุดเด่นจุดด้อยของตนเอง มีความมั่นใจสามารถควบคุมอารมณ์และความรู้สึกของตนเองได้
2. Managing Emotion คือ ความสามารถในการบริหารจัดการกับอารมณ์ของตนเองได้อย่างเหมาะสมตามสถานการณ์ ปรับเปลี่ยนอารมณ์ทางลบได้ เมื่อเกิดความทุกข์ใจจะยอมรับและหาทางออกได้อย่างสมเหตุสมผล
3. Motivating Oneself คือ เป็นความสามารถในการจูงใจตนเอง สามารถควบคุมความต้องการและแรงกระตุ้นได้อย่างเหมาะสม มีกำลังใจมุ่งมั่นสู่ความสำเร็จมีขวัญและกำลังใจดีมองโลกในแง่ดีไม่ท้อถอยต่ออุปสรรคและความล้มเหลว
4. Recognizing Emotions in Other คือ ปรับการแสดงออกได้เหมาะสมเข้าใจเห็นใจในอารมณ์ของผู้อื่นรู้จักใส่ใจในความรู้สึกของผู้อื่น ตัดสินใจกระทำสิ่งใดๆ โดยคำนึงถึงความรู้สึกของผู้อื่นไม่ใช่ความคิดของตนเองเป็นหลัก
5. Handling Relationship คือ เป็นความสามารถในการสร้างความสัมพันธ์กับคนรอบข้างได้มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี

ต่อมาโกลแมนได้ปรับแนวคิดใหม่ ได้แบ่งองค์ประกอบของความฉลาดทางอารมณ์ออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ (ผจงจิต อินทสุวรรณ; และคนอื่นๆ. 2545: 7-9; อ้างอิงจาก Goleman.1998. Working with emotional intelligence.)

1. ความสามารถส่วนบุคคล (Personal competence) เป็นความสามารถในการบริหารจัดการกับตนเองได้ดี ได้แก่

1.1 การตระหนักรู้ตนเอง (Self-awareness) หมายถึงการตระหนักรู้ถึงความรู้สึก ความชอบและความสามารถของตนเองและสามารถหยั่งรู้ถึงความเป็นไปได้ของตนเอง ได้แก่

1.1.1 การตระหนักรู้ทางอารมณ์ (Emotional awareness) เป็นความสามารถของการที่รู้ทันอารมณ์ของตนเอง รู้ถึงสาเหตุที่ทำให้เกิดความรู้สึกนั้นๆ และคาดคะเนผลที่จะเกิดตามมาได้

1.1.2 การประเมินตนเองได้ตามความเป็นจริง (Accurate self-assessment) เป็นความสามารถที่จะประเมินตนเองได้อย่างถูกต้องเป็นไปตามความเป็นจริง รู้จุดเด่น จุดด้อยของตนเอง

1.1.3 ความมั่นใจในตนเอง (Self – confidence) เป็นความมั่นใจในความสามารถ และมีคุณค่าของตนเอง

1.2 การจัดการตนเอง (Self-Regulation) เป็นความสามารถในการจัดการอารมณ์ แรงกระตุ้น และแหล่งทรัพยากรได้อย่างเหมาะสม

1.2.1 การควบคุมตนเอง (Self-control) เป็นความสามารถในการจัดการอารมณ์ที่ ทำลายแรงกระตุ้นได้

1.2.2 ความไว้วางใจ (Trustworthiness) เป็นความสามารถที่จะรักษามาตรฐาน ของความซื่อสัตย์และความไว้วางใจเชื่อถือได้

1.2.3 การปรับตัว (Adaptability) เป็นความสามารถที่จะยืดหยุ่นในการจัดการ ความเปลี่ยนแปลง

1.2.4 การสร้างสรรค์สิ่งใหม่ (Innovation) เป็นความรู้สึกที่มีความสุขกับแนวคิด วิธีการและข้อมูลใหม่

1.3 การจูงใจ (Motivation) เป็นแนวโน้มทางอารมณ์ที่ชี้แนะหรือเอื้อต่อการไปสู่ เป้าหมาย ได้แก่

1.3.1 แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (Achievement drives) เป็นความพยายามที่จะปรับปรุง หรือให้บรรลุมาตรฐานที่ดี

1.3.2 ความผูกพัน (Commitment) เป็นความผูกพันกับเป้าหมายของกลุ่มหรือ องค์กร

1.3.3 ความคิดริเริ่ม (Initiative) เป็นความพร้อมที่จะปฏิบัติตามโอกาสจะอำนวย

1.3.4 การมองโลกในแง่ดี (Optimism) เป็นความเพียรพยายามที่จะบรรลุ เป้าหมาย ถึงแม้เผชิญกับปัญหาและอุปสรรค

2. ความสามารถทางสังคม (Social competence) เป็นความสามารถในการจัดการกับความสัมพันธืต่างๆ

2.1 ความเข้าอกเข้าใจ (Empathy) เป็นความสามารถในการตระหนักรู้ถึงความรู้สึก ความต้องการและข้อห่วงใยของผู้อื่น ได้แก่

2.1.1 การพัฒนาผู้อื่น (Developing others) เป็นความสามารถในการทราบความต้องการพัฒนาของผู้อื่นและส่งเสริมความสามารถนั้น

2.1.2 การมีจิตใจใ้บริการ (Service orientation) เป็นความสามารถในการคาดการณ์ตระหนักรู้และหาทางตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการได้

2.1.3 การเข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคล (Leveraging diversity) เป็นความสามารถที่จะให้ออกาสกับบุคคลที่แตกต่างกัน

2.1.4 การตระหนักรู้ทางการเมือง (Political awareness) เป็นความสามารถในการอ่านสถานการณ์ทางอารมณ์ของกลุ่ม และความสัมพันธ์ของบุคคลในกลุ่มได้

2.2 ทักษะทางสังคม (Social Skills) เป็นความคล่องในการก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ต้องการโดยสามารถแสวงหาความร่วมมือจากผู้อื่น

2.2.1 ความมีอิทธิพล (Influence) เป็นความสามารถในการโน้มน้าวชักจูงอย่างได้ผล

2.2.2 การสื่อสาร (Communication) เป็นความสามารถในการฟังอย่างกว้างขวาง และส่งข่าวสารที่โน้มน้าวได้

2.2.3 การจัดการความขัดแย้ง (Conflict management) เป็นความสามารถในการเจรจาต่อรองและแก้ปัญหาความขัดแย้งได้

2.2.4 ความเป็นผู้นำ (Leadership) เป็นความสามารถที่จะผลักดันและแนะแนวบุคคลและกลุ่มได้

2.2.5 การกระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลง (Change catalyst) เป็นความสามารถที่ริเริ่มหรือจัดการให้มีการเปลี่ยนแปลง

2.2.6 การสร้างพันธะผูกพัน (Building bonds) เป็นความสามารถที่จะสร้างความสัมพันธ์ร่วมมือกันในการปฏิบัติภารกิจให้บรรลุเป้าหมาย

2.2.7 การร่วมมือร่วมใจ (Collaboration and cooperation) เป็นความสามารถในการทำงานร่วมกันเพื่อไปสู่เป้าหมาย

2.2.8 การสร้างทีมงาน (Teams capacities) เป็นความสามารถในการสร้างพลังกลุ่มเพื่อให้บรรลุเป้าหมายร่วมกัน

โกลแมนมีความเชื่อว่าความฉลาดทางอารมณ์ของบุคคล สามารถจัดได้เป็นหมวดหมู่ตามลักษณะร่วมกัน และเชื่อว่าไม่มีผู้ใดที่จะมีครบทุกด้านแต่ละคนมีจุดเด่นจุดด้อยที่แตกต่างกันไปแต่คนที่มีความฉลาดทางอารมณ์สูงจะมีบางสมรรถนะที่โดดเด่นปกติแล้วจะมี 5-6 ด้านที่ครอบคลุมองค์ประกอบของความฉลาดทางอารมณ์ หนทางพัฒนาสู่ความเป็นเลิศด้านความฉลาดทางอารมณ์

สามารถทำได้หลายทาง โกลแมนเชื่อว่าความฉลาดทางอารมณ์แต่ละด้านนั้นแบ่งคุณลักษณะสำคัญ
ได้ 5 ประการคือ

1. เป็นเอกเทศแต่ละด้านต่างก็มีผลต่อการปฏิบัติงาน
2. เกื้อกูลกัน มีอิทธิพลต่อกัน เช่น หากขาดทักษะทางสังคมก็จะส่งผลให้น่าทิมได้ไม่ดี
3. เป็นลำดับขั้นหากไม่รู้จักตนก็จะควบคุมตนและเข้าใจผู้อื่นได้ยาก
4. การมีความฉลาดทางอารมณ์ในด้านต่าง ๆ ยังไม่เพียงพอ บรรยากาศและวัฒนธรรมองค์กรต้องเกื้อหนุนการแสดงออกด้วย
5. เป็นแบบฉบับได้ทุกมิติทุกองค์ประกอบประยุกต์ใช้ได้กับงานแต่ละประเภทแตกต่างกันไป

แนวคิดของคูเปอร์และสวาฟ (Cooper & Swaf : Online) เสนอกรอบแนวคิดของความ
ฉลาดทางอารมณ์ว่าประกอบไปด้วยหลักสำคัญ 4 ประการด้วยกัน ได้แก่

1. ความรอบรู้ทางอารมณ์ (Emotional Literacy) รู้จักอารมณ์ของตนเอง รู้ว่าอารมณ์
ของตนผันแปรไปเช่นไรซึ่งทำให้เกิดการเรียนรู้การควบคุมตัวเองและมีความเชื่อมั่นในตนเอง ได้แก่

- 1.1 ความซื่อสัตย์ทางอารมณ์
- 1.2 การสร้างพลังทางอารมณ์
- 1.3 การตระหนักรู้อารมณ์
- 1.4 การรับผลย้อนกลับของอารมณ์
- 1.5 การหยั่งรู้อารมณ์
- 1.6 ความรับผิดชอบ
- 1.7 การสร้างความสัมพันธ์

2. ความเหมาะสมทางอารมณ์ (Emotional Fitness) ปรับวางอารมณ์ของตนเองได้
อย่างยืดหยุ่น รู้กาลเทศะแม้เผชิญความลำบากใจ ได้แก่

- 2.1 การสร้างความเชื่อถือได้
- 2.2 การมีความเชื่อ ความศรัทธาและความยืดหยุ่น
- 2.3 การริเริ่มสร้างสรรค์ มีความกระตือรือร้น
- 2.4 ความสามารถในการปรับอารมณ์ให้กลับสภาพปกติและดำเนินชีวิตต่อไป

3. ความลึกซึ้งทางอารมณ์ (Emotional Depth) ระดับความลึกซึ้งของอารมณ์ที่เอื้อต่อ
การพัฒนา ได้แก่

- 3.1 ความมุ่งมั่นในงานมีความรับผิดชอบ มีสติ
- 3.2 มีเป้าหมายที่แน่นอน มีศักยภาพที่จะพัฒนาทางอารมณ์
- 3.3 ความถูกต้องสมบูรณ์ รักษามาตรฐานส่วนบุคคล ยึดหลักจริยธรรมรักคำพูดและ
ยอมรับข้อผิดพลาดของตนอย่างเปิดเผย

4. ความผันแปรทางอารมณ์ (Emotional Alchemy) ความสามารถในการใช้อารมณ์เพื่อความคิดสร้างสรรค์

- 4.1 การแสดงออกในการหยั่งรู้
- 4.2 การคิดไตร่ตรอง
- 4.3 การเล็งเห็นโอกาส
- 4.4 การสร้างและวางแผนสำหรับอนาคต

แนวคิดของบาร์ออน (Bar-on, R.; & James D.A. Parker. 2000) ได้เสนอว่าความฉลาดทางอารมณ์ ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ คือ

1. องค์ประกอบส่วนบุคคล ได้แก่

- 1.1 ความสามารถในการตระหนักรู้อารมณ์ของตนเอง รู้จักเข้าใจอารมณ์และความรู้สึกของตนเอง
- 1.2 ความสามารถในการแสดงอารมณ์ ความรู้สึก ความคิดและความเชื่อของตนเอง
- 1.3 ความสามารถเคารพในศักดิ์ศรีของตนเอง สามารถตระหนักรู้คุณค่าและยอมรับในศักดิ์ศรีของตนเอง
- 1.4 ความสามารถในการรู้จักและเข้าใจศักยภาพที่แท้จริงของตนเอง
- 1.5 มีความรู้สึกอิสระ มีอารมณ์ความรู้สึกที่แสดงถึงความเป็นตัวของตัวเอง มีอิสระทางความคิดในการตัดสินใจได้ด้วยตนเองและไม่มีความยุ่งยากใจในการตัดสินใจด้วยตนเอง

2. องค์ประกอบระหว่างบุคคล ได้แก่

- 2.1 ความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น สามารถรับรู้ เข้าใจอารมณ์และความรู้สึกของผู้อื่น
- 2.2 ความสามารถในการมีสัมพันธภาพกับผู้อื่น สามารถสร้างและรักษาสัมพันธภาพกับผู้อื่น
- 2.3 ความสามารถด้านความรับผิดชอบทางสังคม สามารถให้การยอมรับและนับถือผู้อื่น ให้ความร่วมมือและช่วยเหลือผู้อื่น

3. องค์ประกอบด้านการปรับตัว ได้แก่

- 3.1 ความสามารถในการแก้ปัญหา สามารถคิดไตร่ตรองอย่างรอบคอบ มีสติ ก่อนที่จะลงมือแก้ปัญหา
- 3.2 ความสามารถที่จะตรวจสอบตามความเป็นจริง สามารถตรวจสอบความคิด ความรู้สึก ตลอดทั้งเหตุการณ์ต่างๆ ตามสภาพความเป็นจริง
- 3.3 มีความยืดหยุ่น สามารถปรับความรู้สึก ความคิด และพฤติกรรมของตนเองให้เหมาะสมกับสถานการณ์และสภาพแวดล้อม

4. องค์ประกอบด้านการจัดการบริหารความเครียด ได้แก่

- 4.1 ความสามารถที่จะยับยั้งในการจัดการความเครียดสามารถเผชิญปัญหายับยั้งที่จะต่อสู้ในการจัดการปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ที่ก่อให้เกิดความเครียดอย่างมีสติ

4.2 ความสามารถในการควบคุมอารมณ์ ความรู้สึกที่บังเกิดขึ้นภายในจิตใจหรือเกิดขึ้นจากสิ่งยั่วยุต่างๆ ตลอดจนทั้งความต้องการของตนเอง

5. องค์ประกอบด้านภาวะอารมณ์ทั่วไป ได้แก่

5.1 การมีความสุข ความพึงพอใจในชีวิต

5.2 การมองโลกในแง่ดีมีความมั่นใจในสิ่งที่ทำมีความรู้สึกที่ดีต่อทุกสิ่งทุกอย่างที่ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคมีความพยายามมุ่งมั่นต่อสู้เพื่อความสำเร็จในชีวิตมีเหตุผลมีสติ

แนวคิดของซัทและคณะ (Ciarrochi.J. , Forgas.P.J., Mayer.J.d. 2001 : 39 ; citing Schutte ; and others. 1998. Development and validation of a measure of emotional intelligence. pp. 167-177) กำหนดองค์ประกอบของความฉลาดทางอารมณ์ ว่าประกอบไปด้วยความสามารถที่ปรับเปลี่ยนได้ 2 ประเภท คือ

1. การประเมินค่าและการแสดงออกทางอารมณ์ เป็นความสามารถที่จะประเมินค่าและแสดงออกทางอารมณ์ของตนเองและผู้อื่นได้อย่างถูกต้อง สามารถรับรู้อารมณ์ของผู้อื่นที่ไม่ได้แสดงออกทางวาจาและสามารถมีความรู้สึกร่วมเข้าใจคนอื่น

2. การควบคุมอารมณ์เป็นความสามารถที่จะตรวจสอบประเมินผลและจัดการอารมณ์ควบคุมหรือปรับอารมณ์ของตนเองและผู้อื่นได้

แนวทฤษฎี ของกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข (กรมสุขภาพจิต. 2544)

กรมสุขภาพจิตได้ตระหนักถึงความสำคัญของความฉลาดทางอารมณ์ เนื่องจากสุขภาพจิตมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับความฉลาดทางอารมณ์ คนที่มีสุขภาพจิตดีน่าจะมีความฉลาดทางอารมณ์สูงซึ่งมีคุณสมบัติที่สอดคล้องกับคำจำกัดความขององค์การอนามัยโลกซึ่งให้ความหมายว่า “สุขภาพจิต” เป็นเรื่องของจิตใจ โรคประสาท หนึ่งความฉลาดทางอารมณ์เป็นสิ่งที่สามารถจะพัฒนาได้ตลอดชีวิต การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการป้องกันปัญหาและการส่งเสริมสุขภาพจิตที่ดีซึ่งเป็นความรับผิดชอบหลักของกรมสุขภาพจิต กรมสุขภาพจิตได้แบ่งองค์ประกอบของความฉลาดทางอารมณ์เป็น 3 ด้าน คือ ดี เก่ง สุข

ดี หมายถึง ความสามารถในการควบคุมอารมณ์และความต้องการของตนเอง รู้จักเห็นใจผู้อื่นและมีความรับผิดชอบต่อส่วนร่วม ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ความสามารถในการควบคุมอารมณ์และความต้องการของตนเอง

1.1 รู้อารมณ์และความต้องการของตนเอง

1.2 ควบคุมอารมณ์และความต้องการได้

1.3 แสดงออกอย่างเหมาะสม

2. ความสามารถในการเห็นใจผู้อื่น

2.1 ใส่ใจผู้อื่น

2.2 เข้าใจและยอมรับผู้อื่น

2.3 แสดงความเห็นใจอย่างเหมาะสม

3. ความสามารถในการรับผิดชอบ

3.1 รู้จักการให้ รู้จักการรับ

3.2 รู้จักรับผิด รู้จักให้อภัย

3.3 เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม

เก่ง หมายถึง ความสามารถในการรู้จักตนเอง มีแรงจูงใจ สามารถตัดสินใจ แก้ปัญหาและแสดงออกได้อย่างมีประสิทธิภาพตลอดจนมีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น

1. ความสามารถในการรู้จักและสร้างแรงจูงใจให้ตนเอง

1.1 รู้ศักยภาพของตนเอง

1.2 สร้างขวัญและกำลังใจให้ตนเองได้

1.3 มีความมุ่งมั่นที่จะไปให้ถึงเป้าหมาย

2. ความสามารถในการตัดสินใจและแก้ปัญหา

2.1 รับรู้และเข้าใจปัญหา

2.2 มีขั้นตอนในการแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม

2.3 มีความยืดหยุ่น

3. ความสามารถในการมีสัมพันธภาพกับผู้อื่น

3.1 รู้จักการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น

3.2 กล้าแสดงออกอย่างเหมาะสม

3.3 แสดงความเห็นที่ขัดแย้งได้อย่างสร้างสรรค์

สุข หมายถึง ความสามารถในการดำเนินชีวิตอย่างเป็นสุข มีความภูมิใจในตนเองพอใจในชีวิตและมีความสุขสงบทางใจ

1. ความภูมิใจในตนเอง

1.1 เห็นคุณค่าในตนเอง

1.2 เชื้อมั่นในตนเอง

2. ความพึงพอใจในชีวิต

2.1 รู้จักมองโลกในแง่ดี

2.2 มีอารมณ์ขัน

2.3 พพอใจในสิ่งที่ตนมีอยู่

3. ความสงบทางใจ

3.1 มีกิจกรรมที่เสริมสร้างความสุข

3.2 รู้จักผ่อนคลาย

3.3 มีความสงบทางจิตใจ

โครงสร้างความฉลาดทางอารมณ์ที่กล่าวมาเพื่อพิจารณาองค์ประกอบในรายละเอียด พบว่ามีความคล้ายคลึงขององค์ประกอบ มีทั้งในด้านส่วนบุคคลและด้านสังคมเป็นสิ่งที่ยากที่บุคคล จะมีความฉลาดทางอารมณ์ครบทุกองค์ประกอบ แต่ถ้าหากว่าบุคคลมีเชาว์ปัญญาสูงมีความสามารถ ทางสติปัญญาสูงพร้อมทั้งมีความฉลาดทางอารมณ์ ซึ่งเป็นความสามารถอีกส่วนหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้และความเข้าใจอารมณ์ความรู้สึกของตนเอง การนำเอาพลังอารมณ์ความรู้สึกเหล่านั้นมา ใช้ให้เป็นประโยชน์อย่างมีประสิทธิภาพ เรียกได้ว่าเป็นผู้มีรากฐานที่ดีมีความพร้อมในการเรียนรู้อัน นำไปสู่ความสำเร็จในการเรียน การทำงาน ดำรงชีวิตอย่างมีความสุขในสังคม

4.2 ความสำคัญและประโยชน์ของความฉลาดทางอารมณ์

ผู้ที่มีเชาว์ปัญญาผสมกับความฉลาดทางอารมณ์นั้นจะทำให้ผู้นั้นสามารถเรียนรู้อารมณ์ การแสดงความรู้สึกของตนตระหนัก มีสติ รู้เท่าทันสาเหตุและความแปรผันด้านอารมณ์ของตนเอง เป็นการเรียนรู้พุดคุยภายในตน บริหารจัดการอารมณ์ ภาวะอารมณ์ อุปนิสัยใจคอของตนไปในทาง ที่สร้างประโยชน์แก่ทุกฝ่าย ก่อให้เกิดการทำงานร่วมมือที่สร้างสรรค์สนองเป้าหมายที่กำหนดไว้ได้ อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล ความฉลาดทางอารมณ์ทำให้การสื่อสารเป็นไปอย่างราบรื่น อุดหนุน เข้าใจต่อกัน เกื้อหนุนให้มีการใช้ศักยภาพของตนอย่างสูงสุดทำให้ประสบความสำเร็จในหน้าที่การงานและการศึกษา การประยุกต์ใช้ความฉลาดทางอารมณ์ในชีวิตประจำวันจึงเป็นสิ่งที่ สำคัญกับการดำรงชีวิต เช่น (Ciarochi.J. ; Forgas.P.J. ; Mayer.J.d. 2001 : 26-27 ; และ วีระวัฒน์ ปันนิตา มัย. 2542 : 34-37)

1.พัฒนาการด้านอารมณ์บุคลิกภาพของเด็ก ความฉลาดทางอารมณ์มีบทบาทใน การกำหนดบุคลิกภาพที่พึงปรารถนา สร้างวุฒิภาวะทางอารมณ์ที่เจริญสมวัย สร้างความสามารถใน การปรับตัวในการแก้ไขปัญหาความเครียดและแรงกดดันของชีวิตในภาวะการแข่งขันได้ดี

2.การสื่อสารแสดงความรู้สึกอารมณ์ของตน ความฉลาดทางอารมณ์ทำให้บุคคล สามารถปฏิบัติตนได้อย่างถูกต้องตามกาลเทศะ เข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น รู้จักยับยั้งได้ แม้จะมี ความรู้สึกเศร้าภายใน รับฟังปัญหาของผู้อื่นได้อย่างตั้งอกตั้งใจไม่รู้สึกแปลกแยกจากเพื่อนมนุษย์ จากธรรมชาติและจากชีวิตของตนเอง

3.การปฏิบัติงาน ความฉลาดทางอารมณ์เกื้อหนุนการยอมรับความคิดริเริ่มก่อให้เกิด การสร้างผลิตผลที่สนองเป้าหมาย ลดการลาขาดงานหรือย้ายงาน เนื่องจากขัดแย้งระหว่างบุคคล เสริมสร้างการทำงานที่ประสานสัมพันธ์กันให้มากขึ้น ความฉลาดทางอารมณ์ทำให้เราเคารพรับฟัง ความคิดเห็นของผู้อื่น มีความสามารถในการปรับตัวรับสถานการณ์ต่างๆ ได้ดี

4.การให้บริการ ความฉลาดทางอารมณ์ก่อให้เกิดการทำความรู้จักลูกค้า รับฟังความ ต้องการของลูกค้าและตอบสนองได้ดี

5.การบริหารจัดการ ความฉลาดทางอารมณ์ช่วยส่งเสริมให้บุคคลมีความเป็นผู้นำที่มี ศิลปะในการรู้จักใช้คนและครองใจคนได้ เปิดโอกาสให้ผู้บริหรได้เรียนรู้และพัฒนาตน สามารถโน้มน้าว ผู้อื่นให้ทำในสิ่งที่ตนต้องการได้

6.การเข้าใจชีวิตของตนและของผู้อื่น ความฉลาดทางอารมณ์เป็นเรื่องของการศึกษาทำความเข้าใจตน การมองเข้าไปในตนเองก่อนทำความเข้าใจผู้อื่น เมื่อเข้าใจตนเองและผู้อื่นแล้ว การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันจึงเป็นการมุ่งใช้ศักยภาพของตนอย่างเต็มที่

ความฉลาดทางอารมณ์ถือเป็นเรื่องที่มีความจำเป็นและมีความสำคัญสำหรับทุกคน ในการสร้าง ฝึกฝนและพัฒนาให้เกิดขึ้นกับตนเองเพื่อนำมาใช้ในการดำเนินชีวิตในสังคม สร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข สำหรับอาชีพครูถือว่าเป็นงานอาชีพที่ผู้ปฏิบัติต้องมีความฉลาดทางอารมณ์ที่สูงเป็นพิเศษ ลักษณะของครูที่ดีนอกจากคุณสมบัติด้านสติปัญญา บุคลิกภาพ สุขภาพกายแล้วยังต้องมีสุขภาพจิตที่ดีสามารถควบคุมอารมณ์ของตนเองได้ สิ่งที่ต้องบอกถึงสุขภาพจิตที่ดีของครูนอกจากเรื่องการควบคุมอารมณ์แล้ว ครูจะต้องเป็นผู้ที่มีอารมณ์ขัน อารมณ์เย็น เนื่องจากนอกจากครูจะเป็นผู้ให้ความรู้ยังต้องเป็นนักจิตวิทยาชั้นดีที่สามารถกระตุ้นความใฝ่รู้ใฝ่เรียนให้นักเรียนได้ คุณลักษณะทางอารมณ์ของครูจึงถือเป็นคุณลักษณะอีกประเภทหนึ่งที่มีความสำคัญไม่น้อยไปกว่าคุณลักษณะส่วนตัว และคุณลักษณะทางอาชีพเพราะอารมณ์ของครูย่อมส่งผลให้นักเรียน เป็นผู้มีบุคลิกภาพทางอารมณ์ดีไปด้วย ซึ่งคุณสมบัติทั้งหมดรวมอยู่ในความฉลาดทางอารมณ์นั่นเอง

นันทนา วงษ์อินทร์ (2546) ได้เสนอแนวความคิดเรื่องการพัฒนาให้นักเรียนเป็นคน เก่ง ดี มีสุข ว่า ความฉลาดทางอารมณ์ของครูเป็นปัจจัยสำคัญ การที่ครูสามารถแสดงอารมณ์ได้อย่างเหมาะสมกับบุคคลและสถานการณ์ มีผลที่ตามมาเป็นที่พึงพอใจหรือให้ผลดีต่อทั้งตัวครูเองและผู้ที่รับอารมณ์นั้น ซึ่งไม่ได้หมายความว่าครูจะต้องแสดงอารมณ์ดีตลอดเวลา องค์ประกอบของความฉลาดทางอารมณ์ตามที่ซาโลเวย์ ได้กล่าวไว้เมื่อเทียบกับการปฏิบัติงานจริงของครูแล้ว ได้แก่ ความสามารถในการรู้อารมณ์ของตนเอง ความสามารถควบคุมตนเองในการแสดงอารมณ์ ความสามารถในการสร้างแรงจูงใจให้ตนเอง ความสามารถในการเข้าใจนักเรียนและความสามารถในการสร้างสัมพันธภาพที่ดี ครูที่มีความฉลาดทางอารมณ์สูงจะมีความสุขกับการสอนแม้จะมีการเปลี่ยนแปลงในบทบาทหน้าที่วิธีการสอนและการปฏิบัติงานไปตามลักษณะของการปฏิรูปการศึกษา ครูก็绝不会เครียดวิตกกังวลหรือเบื่อหน่ายกับการปรับตัวกับระบบงานใหม่ ๆ ที่จำเป็นในการนำมาใช้สอนเพื่อให้ผู้เรียนรู้ตามเป้าหมายของการปฏิรูปการศึกษา ครูที่มีความฉลาดทางอารมณ์สูงทำให้ครูสามารถรับรู้ว่ามีอารมณ์ของตนเองเป็นเช่นไร รู้ถึงลักษณะของอารมณ์และการแสดงออกในอารมณ์ต่าง ๆ ตลอดจนผลที่ตามมาจากการแสดงอารมณ์ เช่น รู้ว่าตนเองเป็นครูที่อารมณ์ดีหรือเป็นครูที่ดุ หงุดหงิด เครียด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในขณะที่สอนนักเรียนนอกจากนั้นยังต้องรู้ว่าสิ่งเร้าใดที่จะกระตุ้นให้ตนเองมีอารมณ์ดีหรืออารมณ์เสียบ้าง เพราะจะได้จัดสิ่งเร้าที่สร้างอารมณ์และระวังตนเองหลีกเลี่ยงสิ่งเร้าที่ทำให้อารมณ์ไม่ดี ครูที่มีความคิดหรือความเชื่อว่าการดูและการลงโทษเป็นการทำให้นักเรียนกลัวจะได้ตั้งใจเรียนหรือจะได้เชื่อฟังครู ความคิดหรือความเชื่อนี้ควรหมดไปได้แล้วในยุคปฏิรูปการศึกษา แนวคิดของครูเป็นสิ่งสำคัญและแนวคิดที่แสดงถึงการขาดความอดทนของครูจะทำให้ความรู้สึกของนักเรียนที่มีต่อครูเป็นไปในทางลบ ยับยั้งความกล้าแสดง

ความคิดเพราะเกิดความกลัวครู ครูที่สามารถสร้างแรงจูงใจให้ตนเอง (motivating oneself) จะมองหาสิ่งดีที่ตนมีอยู่ รู้สึกว่าตนเองมีคุณค่า นักเรียนเป็นคนสำคัญที่ครูจะต้องช่วยให้เขาพัฒนายิ่งขึ้น และมองเห็นแง่ดีของสิ่งที่เกิดขึ้นแล้วสร้างกำลังใจและความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเองว่าจะปฏิบัติงานในหน้าที่ไปสู่เป้าหมายได้ นอกจากนั้นยังต้องฝ่าฟันอุปสรรคในการปฏิบัติงานสอน นักเรียนให้มีการพัฒนาก้าวหน้า ต้องใช้ความสามารถในการเข้าใจนักเรียน (Recognize emotion in others) รับรู้อารมณ์ ความรู้สึกของนักเรียน สามารถปรับอารมณ์ตนเองเพื่อตอบสนองอารมณ์ นักเรียนได้อย่างสอดคล้องกันและเกิดผลดีตามมา ครูที่มีความฉลาดทางอารมณ์ต่ำจะมีความรับรู้ นักเรียนโดยยึดความรู้สึกตัวเองเป็นสำคัญ ตัดสินผู้อื่นตามความคิดความรู้สึกของตน เกิดความเข้าใจไม่ตรงกันทำให้ความรู้สึกที่มีต่อกันเป็นไปในทางลบ ครูที่มีความฉลาดทางอารมณ์สูงสามารถเข้าใจอารมณ์ความรู้สึกของนักเรียนตามลักษณะที่เขา มีอยู่ จะเข้าใจพฤติกรรมการแสดงออกเกิด ความรู้สึกที่ดีต่อกันไม่คาดหวังให้เป็นในสิ่งที่ครูต้องการแต่พัฒนาในสิ่งที่เหมาะสม ครูจะมีความเครียดน้อยลงเพราะอยู่กับความเป็นจริง นักเรียนจะมีความสุขที่ครูเข้าใจแนะนำสั่งสอนในสิ่งที่ เป็นประโยชน์ เมื่อครูให้ความสำคัญในเรื่องอารมณ์ของตนเองและพัฒนาการใช้อารมณ์ให้เหมาะสม อย่างสม่ำเสมอ บุคคลแรกที่จะได้รับความสุขก่อนคนรอบข้างคือตัวครูและผู้ที่ได้รับประโยชน์ โดยตรงจากการพัฒนาอารมณ์ของครูก็คือนักเรียน

4.3 การวัดความฉลาดทางอารมณ์

การวัดความฉลาดทางอารมณ์สามารถใช้หลาย ๆ วิธีประกอบกัน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรง ความเชื่อถือได้ของผลการวัดสามารถแบ่งวิธีของแบบวัด ได้ดังนี้ (วีระวัฒน์ บัณฑิตามัย. 2542 : 85-94)

1.การประเมินด้านแรงจูงใจภายในบุคคล

เพื่อประเมินแรงจูงใจที่ผลักดันให้บุคคลแสดงพฤติกรรมเกิดความรู้สึกหรืออารมณ์นั้นโดย อาจจะมีสิ่งเร้ากระตุ้นความรู้สึกนึกคิด เช่น การเขียนเรียงความ การตอบข้อความให้สมบูรณ์ การ เขียนบันทึกประจำวัน การให้เล่าเหตุการณ์ที่ฝังใจ หรือเคยประสบมา ทั้งนี้ผู้ประเมินต้องระมัดระวัง ในการกำหนดคำตอบที่ถูกต้องให้แก่ความรู้สึกนึกคิดและประสบการณ์ต่างๆ การประเมินความฉลาดทางอารมณ์ วิธีนี้จำเป็นต้องใช้ผู้ประเมินที่มีประสบการณ์และมีความเชี่ยวชาญด้านพฤติกรรม ศาสตร์และด้านความฉลาดทางอารมณ์สูง

2.การใช้เทคนิคเหตุการณ์สำคัญ

เป็นการวิเคราะห์พฤติกรรมในเชิงคุณภาพโดยให้ผู้เล่าบรรยายหรือเขียนเล่าถึงเหตุการณ์ ที่บ่งชี้ถึงการคิดรู้สึกและการแสดงออกที่เกี่ยวกับความฉลาดทางอารมณ์ในระดับต่างๆ แล้วให้เลือก เรียงลำดับพฤติกรรมที่ผู้ตอบเคยปฏิบัติหรือมีความตั้งใจจะปฏิบัติเพื่อนำคะแนนมาประมวลสรุป อ้างอิงถึงระดับความฉลาดทางอารมณ์ของผู้ตอบ

3.สถานการณ์จำลอง

เป็นการกำหนดเหตุการณ์ขึ้นให้มีความสมจริงใกล้เคียงกับเหตุการณ์ที่เป็นสิ่งเร้า เพื่อกระตุ้นให้บุคคลแสดงพฤติกรรมที่สะท้อนถึงความรู้สึกและภาวะอารมณ์ต่างๆ ของตนออกมา โดยไม่อาจเสแสร้งหรือแกล้งปฏิบัติได้ สถานการณ์จำลองนี้อาจมีการกำหนดระดับความยากหรือบทบาทให้แก่ผู้ปฏิบัติด้วยก็ได้โดยข้อดีของวิธีนี้คือเป็นการกระตุ้นหรือดึงพฤติกรรมภาวะอารมณ์ที่เป็นตัวตนของผู้ทดสอบออกมา ส่วนข้อเสียคือใช้เวลาในการศึกษานานและมีค่าใช้จ่ายสูงต้องอาศัยผู้สร้างที่มีความรอบรู้ทางการวัดการประเมินพฤติกรรมและสามารถใช้ทดสอบในกลุ่มเล็กเท่านั้น

4.การสัมภาษณ์ในเชิงลึก

เป็นการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างที่มีความยืดหยุ่นให้อิสระแก่ผู้เข้ารับการสัมภาษณ์เป็นฝ่ายเริ่มการสนทนาในประเด็นต่างๆ ที่เกี่ยวกับตนเองทั้งในด้านความสำเร็จและความล้มเหลว เป้าหมายของวิธีนี้ เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงพฤติกรรมในแง่มุมต่างๆ ของผู้เข้ารับการสัมภาษณ์ว่าในสถานการณ์ต่างๆ เขาได้แสดงพฤติกรรม อารมณ์และมีความรู้สึกใดบ้าง ปกติแล้วใช้เวลาประมาณ 1.30 – 2 ชั่วโมงและเป็นการสัมภาษณ์แบบหนึ่งต่อหนึ่ง

5.แบบทดสอบที่มีความเป็นปรนัยการให้รายงานตนเองและแบบวัดเชิงอัตวิสัย

เป็นวิธีที่ได้รับความนิยมอย่างมากเนื่องจากเครื่องมือสร้างได้ง่ายและใช้ได้กับผู้เข้ารับการทดสอบเป็นจำนวนมากและไม่เสียค่าใช้จ่ายมากและง่ายต่อการแปลผล

แบบวัดความฉลาดทางอารมณ์ที่สร้างและพัฒนาจากต่างประเทศ ได้แก่ (ลักขณา สิริวัฒน์. 2545 ; Ciarrochi.J. ; Forgas.P.J. ; & Mayer.J.d. 2001)

Mapping Your Emotional Intelligence : EQ MAP สร้างโดย คูเปอร์และชาวาฟ วิธีวัดคือ ให้ผู้ตอบคิดทบทวนเหตุการณ์ในรอบระยะเวลาที่ผ่านมาว่าคิดรู้สึกอย่างไร คำตอบมี 4 ระดับ เป็นแบบวัดสำหรับผู้บริหาร ประกอบด้วย 5 หมวด ได้แก่ สภาพแวดล้อมในปัจจุบัน ความรอบรู้ด้านสภาวะอารมณ์ สมรรถนะของความฉลาดทางอารมณ์ ความเชื่อและค่านิยมด้านความฉลาดทางอารมณ์ ผลของความฉลาดทางอารมณ์ มีจำนวนทั้งหมด 259 ข้อ

Emotional Quotient Inventory (EQ-I) สร้างโดยบาร์ออน คือ ประกอบด้วย 5 หมวด คือ การรู้อารมณ์ตนเอง การจัดการอารมณ์ การจูงใจตนเอง ตระหนักรู้อารมณ์คนอื่น และสัมพันธภาพ การจัดการ แบ่งออกเป็น 15 คุณลักษณะ จำนวน 130 ข้อความ และอีก 3 ข้อ เป็นข้อตรวจสอบความเที่ยงตรงของการตอบ โดยให้ผู้ตอบพิจารณาแต่ละข้อความว่าใช่ตนเองในระดับใดจาก 5 ระดับ ใช้เวลาตอบประมาณ 30-40 นาที มีหลายแบบที่ปรับให้เหมาะกับลักษณะของผู้ตอบตามระดับอายุ

Trait Meta-Mood Scale (TMMS) สร้างโดย ซาโลเวย์และคณะ คือ เป็นการวัดความแตกต่างระหว่างบุคคลในความสามารถที่จะสะท้อนอารมณ์และการจัดการกับอารมณ์ เป็นมาตรวัดที่ให้ผู้ตอบรายงานตนเองเป็นมาตราประเมินค่า 5 ระดับ ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ คือ ความเอาใจใส่ต่อ

อารมณ์ความรู้สึก จำนวน 21 ข้อ ความชัดเจนในการแยกแยะอารมณ์ความรู้สึก จำนวน 15 ข้อ และการปรับสภาวะอารมณ์ซึ่งทั้ง 3 องค์ประกอบมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน

ในปี 1998 ซาโลเวย์และเมเยอร์ ได้เสนอการวัดที่สร้างตามแนวคิดความสามารถทางสมองเป็นหลัก คือ The Emotional IQ Test เป็นแบบทดสอบภาคปฏิบัติที่ผู้สร้างพยายามให้มีลักษณะพิเศษเหนือกว่าแบบวัดที่ให้ประเมินตนเองที่มีอยู่ทั่วไป แบบวัดนี้มุ่งหวังที่จะมีส่วนพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของผู้ตอบ โดยมีสถานการณ์ทำให้ครุ่นคิดและใช้อารมณ์เข้าช่วยในการคิดแก้ไขปัญหาผู้สร้างเชื่อว่าแบบวัดนี้จะมีบางส่วนที่เกี่ยวข้องกับแบบวัดความสามารถทางสมองทั่วไป ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ ความสามารถในการระบุอารมณ์ต่างๆ เป็นการวัดการรับรู้ทางอารมณ์ ความสามารถในการใช้อารมณ์ เป็นการวัดการซึมซับอารมณ์ ความสามารถเข้าใจอารมณ์ เป็นการวัดความสามารถของบุคคลที่จะทราบว่าอารมณ์มีที่มาจากไหนและเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างอารมณ์ที่แตกต่างกัน และความสามารถในการควบคุมอารมณ์ เป็นการวัดการควบคุมอารมณ์ของตนเองและบุคคลอื่น

MSCEIT (Mayer-Curoso Emotional Intelligence Test) สร้างโดย ซาโลเวย์และเมเยอร์ ร่วมกับคุโรโซ มี 2 เวอร์ชัน คือ MSCEIT V.1.1 และ V.2.0 ซึ่งในเวอร์ชัน 2.0 แบบวัดจะสั้นกว่ามีความเหมาะสมสำหรับการวิจัยที่จำกัดเวลาในการทดสอบใช้เวลาในการตอบแบบสอบถามประมาณ 30 นาที

สร้างโดย ไวส์ซิงเจอร์ แบบวัดแบ่งเป็น 2 ส่วน ผู้ตอบประเมินว่าตนเองแสดงพฤติกรรมต่างๆในระดับใดใน 7 ระดับ ผลที่ได้นำไปใช้ในการปรับปรุงพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ แต่ละด้านได้แก่ สมรรถนะความฉลาดทางอารมณ์ภายในตน และสมรรถนะความฉลาดทางอารมณ์ด้านระหว่างบุคคล

SSRI (Schutte Self-Report Inventory) สร้างโดยชัตและคณะ คณะผู้วิจัยของมหาวิทยาลัย Nova Southeastern รัฐฟลอริดา สหรัฐอเมริกา พัฒนาแบบวัด 33 ข้อ จากโมเดลพื้นฐานที่ซาโลเวย์และเมเยอร์ ได้เสนอไว้โดยการวัดสติปัญญาทางอารมณ์เป็นการรายงานตนเอง ชนิดมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ 33 ข้อ มีกลุ่มการประเมินค่าและแสดงออกของอารมณ์ จำนวน 13 ข้อ กลุ่มการจัดการระบบอารมณ์ จำนวน 10 ข้อ และกลุ่มการใช้ประโยชน์ทางอารมณ์ จำนวน 10 ข้อ

สร้างโดยโกลแมน แบบวัดเชิงสถานการณ์ 10 เหตุการณ์ ผู้ตอบเลือกตอบจาก 4 ตัวเลือก การวัดความฉลาดทางอารมณ์ของโกลแมนประเมินด้านความเข้าใจผู้อื่นและการควบคุมอารมณ์

การวัดความฉลาดทางอารมณ์ มีหลายรูปแบบที่แตกต่างกันไปตามแนวคิดของนักทฤษฎี แต่จากแนวคิดต่าง ๆ นั้น มีลักษณะร่วมกันในเรื่องการรับรู้อารมณ์ตนเอง เข้าใจผู้อื่น และสามารถจัดการกับอารมณ์ได้ในภาพรวมการวัด ความฉลาดทางอารมณ์จะมีอยู่ 2 ลักษณะ ได้แก่ การวัดความสามารถหรือวัดผลการปฏิบัติงานที่กำหนดไว้ และการวัดที่มีลักษณะผสมผสานระหว่าง

ความสามารถทางอารมณ์ คุณลักษณะและทักษะต่าง ๆ ที่ตั้งไว้ ส่วนมากการวัดจะเป็นรูปแบบการรายงานตนเองในมาตราส่วนประมาณค่า

ดังนั้นการที่บุคคลสามารถแสดงพฤติกรรมตอบสนองทางอารมณ์ เป็นไปอย่างเหมาะสม และมีอารมณ์ในทางบวก มองโลกในแง่ดีและมีความมุ่งมั่นที่จะทำงานยาก ๆ ให้สำเร็จนั้น บุคคลจะเป็นผู้ที่มีความเชื่อว่าความสำเร็จมาจากความสามารถส่วนตน และความล้มเหลวเกิดจากการขาดความพยายาม ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการรับรู้ความสามารถของแบนดูรา (Bandura. 1999) มีแนวคิดว่าการที่บุคคลตระหนักในความสามารถของตนเป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นสภาวะอารมณ์ของบุคคล ความรู้สึกหรืออารมณ์ในทางบวกทำให้เกิดการตระหนักในความสามารถของตน ซึ่งเป็นสิ่งที่สามารถควบคุม จูงใจ กำหนดแนวทางของพฤติกรรมของบุคคลที่มุ่งสู่จุดมุ่งหมาย กล่าวคืออารมณ์ทางบวกเป็นปัจจัยที่ทำให้คนรับรู้ความสามารถของตนว่าเป็นผู้มีความสามารถเพิ่มแรงจูงใจและตั้งใจทำงานให้ได้ผลดีที่สุด ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยศึกษาความสัมพันธ์ของการรับรู้ความสามารถในวิชาชีพครูและความฉลาดทางอารมณ์ สำหรับการวัดความฉลาดทางอารมณ์นั้นผู้วิจัยได้พัฒนามาตราวัดตามโครงสร้างทฤษฎีความฉลาดทางอารมณ์ของโกลแมน (Goleman. 1995) อันเป็นแนวคิดที่มีองค์ประกอบที่ชัดเจน ซึ่งองค์ประกอบในแต่ละด้าน ได้แก่ การตระหนักรู้ตนเอง (Self-awareness) การจัดการตนเอง (Self-Regulation) การจูงใจ (Motivation) ความเข้าอกเข้าใจ (Empathy) ทักษะทางสังคม (Social Skills) องค์ประกอบดังกล่าวเป็นความสามารถทางอารมณ์ของบุคคลที่เป็นปัจจัยสำคัญของการทำงานให้ประสบความสำเร็จอย่างมีความสุขและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ดี ความฉลาดทางอารมณ์สามารถพัฒนาได้ตลอดชีวิต โดยหลักการสำคัญ คือ การพัฒนาจิตของตนให้มีสติมีระบบและมีพลัง เมื่อบุคคลสามารถรู้จักตนเอง ควบคุมตนเองได้ พัฒนาตนเองอยู่เสมอ บุคคลจะสามารถพัฒนาความสามารถในการทำงานและสัมพันธภาพกับผู้อื่นได้ดียิ่งขึ้น

5. คุณสมบัติของครู

ครูเป็นอาชีพหนึ่งที่มีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อสังคม คุณลักษณะที่ดีของผู้เป็นครูมีได้หมายถึงเพียงรูปลักษณะภายนอกแต่หมายถึงคุณสมบัติโดยรวมของครูทั้งด้านร่างกายอารมณ์อันเป็นคุณลักษณะ ส่วนตัวและยังต้องประกอบด้วยคุณสมบัติทางวิชาชีพได้แก่ความรู้ความสามารถในการดำเนินการสอน

ชาญชัย อาจินสมมาตร (2538: 70-82) กล่าวถึงองค์ประกอบของครูว่าได้มีการดำเนินการศึกษาเพื่อให้คำจำกัดความในเชิงวิทยาศาสตร์ เพื่อป้องกันลักษณะของครูที่มีประสิทธิภาพ สามารถสรุปให้เห็นลักษณะที่สำคัญสององค์ประกอบ คือ

1. คุณสมบัติทางวิชาชีพครู ความรู้ของครูในเนื้อหาวิชาที่สอน ความเข้าใจในหลักการทางจิตวิทยาและการศึกษาในอาชีพการสอน ได้แก่

- 1.1 มีความรู้ในวิชาที่ตัวเองสอน สิ่งจำเป็นสิ่งแรกสำหรับการสอนที่มีประสิทธิผลก็คือครูต้องมีความรู้ถ่องแท้ในวิชาที่ตนเองจะสอน

1.2 มีความเข้าใจในตัวผู้เรียน เข้าใจหลักเบื้องต้นของความเจริญเติบโตและการพัฒนาการของมนุษย์

1.3 มีความเข้าใจหลักการสอนและทักษะ ในการใช้เทคนิคเพื่อการนำออกใช้

1.4 ความเข้าใจทั่วไปในความรู้สาขาอื่นๆ เพื่อที่ครูจะแสดงให้เห็นให้นักเรียนเห็นว่าวิชาต่างๆ มีความสัมพันธ์กัน

1.5 เข้าใจและประทับใจในอาชีพครู การสอนเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ต่างๆ ระหว่างเอกัตตบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องในโรงเรียน เช่น ผู้บริหาร เพื่อนร่วมงาน ผู้ปกครอง ครูต้องเข้าใจความสำคัญในอาชีพของตนว่าเป็นงานที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมตระหนักถึงค่านิยมของความสัมพันธ์ของจรรยาบรรณทางวิชาชีพ

2. คุณสมบัติส่วนตัว สิ่งที่เกิดจากบุคลิกของครูความสนใจเจตคติและความเชื่อ พฤติกรรมของครูในการทำงานกับเด็กและกับคนอื่น ๆ มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันกับคุณสมบัติทางวิชาชีพ ยากที่จะแยกออกจากกัน เช่น บุคลิกภาพที่ดี ความเฉลียวฉลาดทางอารมณ์ มีคุณธรรม จริยธรรม และอารมณ์ขัน มีความกระตือรือร้น มีความเป็นมิตร คุณลักษณะส่วนตัวมีความสัมพันธ์กับคุณลักษณะห้าอย่างคือ ความเฉลียวฉลาด สังคม ร่างกาย อารมณ์ และศีลธรรม

สุจิต เพียรชอบ (2540: 17-24) ได้เสนอคุณสมบัติที่ดีของวิชาชีพครู ดังนี้

1. ความรู้ดี ครูควรเป็นผู้ที่มีความรู้ดีโดยเฉพาะอย่างยิ่งในวิชาที่ตนเองสอน

2. มีคุณธรรม ครูที่ดีย่อมเป็นผู้ที่มีคุณธรรมสูงมีความรับผิดชอบในงานสอนตรงต่อเวลา ซื่อสัตย์ มีความรัก เมตตา ปราศรณาดีต่อศิษย์

3. ผู้นำให้คิด ครูปัจจุบันจะมีบทบาทในการบรรยายน้อยลงแต่จะพยายามใช้คำถามนำหรือจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้ผู้เรียนได้รู้จักคิดวิเคราะห์

4. เป็นกัลยาณมิตรของผู้เรียน ครูที่ดีย่อมทำตนดังกัลยาณมิตรเป็นเพื่อนที่ดีของศิษย์ให้ความใกล้ชิดสนิทสนมเป็นกันเองกับศิษย์ ช่วยให้คำแนะนำหรือหาทางแก้ไขปัญหาต่างๆ

5. จัดกิจกรรมหลากหลายเพื่อให้การสอนมีประสิทธิภาพดีและผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริงควรมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ จัดกิจกรรมต่างๆให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง กิจกรรมการเรียนนั้นเป็นกิจกรรมที่ใช้ประกอบการเรียนการสอนในที่เรียนรวมทั้งกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่จัดขึ้นนอกเวลาเรียนอีกด้วย

6. ใช้การสอนมากวิธี ครูที่ดีควรพยายามใช้วิธีการสอนต่างๆ เพื่อให้ผู้เรียนได้มีประสบการณ์ในการเรียนรูปแบบแปลกๆ เป็นการป้องกันบรรยากาศที่ซ้ำซากจำเจและพยายามให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการเรียนให้มากที่สุด

7. มีวัฒนธรรม ครูควรเป็นผู้มีวัฒนธรรมที่ดี แต่งกายเรียบร้อยถูกต้องตามกาลเทศะ มีวัฒนธรรมทางภาษาที่ดี

นอกจากนั้นครูควรมีความสามารถพิเศษเช่นการร้องเพลง เป็นคนช่างสังเกต ไหวพริบดี สามารถชี้แหล่งวิทยาการที่มีความเข้มแข็งกล้าหาญ ขยันมีความมุ่งมั่นในการจัดกิจกรรมการสอน มานะบากบั่นในการพัฒนาตนเอง

ชัยฤทธิ์ ศิลาเดช (2542: ออนไลน์) กล่าวถึง บทบาทของครูตามพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ.2542 ซึ่งเชื่อว่าครูในฐานะผู้ที่มีบทบาทสำคัญที่สุดในการปฏิรูปการศึกษาของประเทศ ไทย สิ่งสำคัญที่สุดที่ครูควรรู้เข้าใจและนำไปปฏิบัติมีสองประการ คือ

1. การปฏิบัติหน้าที่ในบทบาทครูผู้สอนให้สอดคล้องกับ พ.ร.บ.

1.1 สร้างความเข้าใจให้แก่นักเรียนได้รับรู้ถึงสิทธิและโอกาส ในการได้รับการศึกษาขั้น พื้นฐานไม่น้อยกว่า 12 ปี

1.2 ครูต้องศึกษาแนวทางและขั้นตอนในการเทียบโอนผลการเรียนระหว่างการศึกษากัน 3 รูปแบบ คือ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย

1.3 ครูต้องทำความเข้าใจในแนวการจัดการศึกษาอย่างละเอียด เพราะถือว่านี่คือกุญแจ สำคัญของการปฏิรูปการศึกษาและสอดคล้องกับหน้าที่ของครูโดยตรง บทบาทที่ครูควรศึกษา เพิ่มเติมได้แก่

1.3.1 การหาข้อมูลเพื่อทำความรู้จักกับผู้เรียน (ผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด) การสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Child Centered) เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาตามศักยภาพและพหุปัญญา (Multiple Intelligence)

1.3.2 บทบาทในการพัฒนาวิธีการสอนที่สอดคล้องกับผู้เรียนโดยใช้ กระบวนการวิจัยในชั้นเรียนเพื่อตรวจสอบความน่าเชื่อถือของนวัตกรรมโดยมุ่งหวังเพื่อให้ผู้เรียน ได้รับการพัฒนาที่สมดุลทั้งเชาว์ปัญญา (IQ : Intellectual Quotient) และปัญญาทางอารมณ์ (EQ : Emotional Quotient)

1.3.3 บทบาทการแนะแนวอาชีพ เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนค้นพบความถนัดความสนใจ ในอาชีพ เตรียมความสามารถในการสร้างงานอาชีพด้วยตนเองโดยเชื่อมโยงเนื้อหาและสาระตาม หลักสูตรกับอาชีพต่าง ๆ หรือฝึกทักษะการปฏิบัติงานที่จำเป็น

1.3.4 บทบาทในการกระตุ้นผู้เรียนให้เป็นผู้รักการอ่าน การค้นคว้า การจดบันทึกใน การเรียนการสอนทุกครั้งควรมีกิจกรรมฝึกทักษะความรู้และการจัดการกับความรู้ (Knowledge Management Skill) สืบค้นข้อมูลด้านการเรียนตามหลักสูตรการเรียน ต่อการประกอบอาชีพ หรือ เรื่องอื่นๆ จากอินเทอร์เน็ต (Internet)

1.3.5 บทบาทเกี่ยวกับการวัดผลประเมินผล การประเมินระหว่างเรียน ควรเน้นการ ประเมินผลตามสภาพจริง (Authentic Assessment) โดยใช้เครื่องมือที่หลากหลาย เช่น แฟ้มสะสม งาน (Portfolio) แฟ้มโครงงาน (Project Portfolio) แฟ้มการปฏิบัติงานกลุ่ม (Group Portfolio) การ สังเกตพฤติกรรม ให้นักเรียนทำบันทึกต่าง ๆ และ การทดสอบย่อย การเรียนต่อในพ.ร.บ.ได้ กำหนดให้ใช้วิธีการที่หลากหลายเพื่อจัดสรรโอกาสการเข้าศึกษาต่อและให้นำผลการประเมินผู้เรียน

ตามหลักสูตรมาใช้ประกอบการพิจารณาด้วย ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ของครูที่ต้องให้คำแนะนำและเป็น
ที่ปรึกษาแก่นักเรียนให้ข้อมูลที่ต้องการและทันสมัย

1.4 บทบาทในการเตรียมข้อมูลเพื่อสนับสนุนการจัดทำ หลักสูตรระดับสถานศึกษาและ
หลักสูตรท้องถิ่น ซึ่งได้กำหนดให้สถานศึกษามีหน้าที่จัดทำสาระของหลักสูตรดังนั้นข้อมูลความ
คิดเห็น ความต้องการของผู้เรียนควรได้รับการเอาใจใส่เพื่อนำมาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการสร้าง
หลักสูตร นอกจากนี้ครูควรหาข้อมูลเกี่ยวกับเนื้อหาสาระของวิชาที่ตนเองสอนให้ลึกซึ้งเพราะต่อไป
ครูจะได้มีส่วนร่วมในการกำหนดว่าควรนำเนื้อหาสาระใดมาสอนบ้าง

1.5 บทบาทในการสนับสนุนงานการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาโดยครูมี
ส่วนร่วมในฐานะผู้ปฏิบัติงานที่ต้องประกันคุณภาพตนเองว่าปฏิบัติงานอย่างมีมาตรฐานตาม
มาตรฐานวิชาชีพครู และอาจได้รับการแต่งตั้งให้เข้าร่วมในฐานะเป็นกรรมการชุดใดชุดหนึ่งในระบบ
การประกันคุณภาพของสถานศึกษา เพื่อร่วมวางแผนในการประกันคุณภาพตามข้อกำหนดใน
พระราชบัญญัติ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 กำหนดคุณลักษณะของครูที่พึงประสงค์
ดังนี้ (กรมสามัญ. 2542: 18-20)

1. มีความรู้ความเข้าใจว่าการศึกษเป็นกระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของ
บุคคลและสังคม

2. มีความรู้ความเข้าใจในมาตรฐานการศึกษา คือ ข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะ
คุณภาพที่พึงประสงค์และมาตรฐานที่ต้องการให้เกิดขึ้นในสถานศึกษาทุกแห่ง และเพื่อใช้เป็นหลัก
เทียบเคียงสำหรับการส่งเสริมและกำกับดูแลการตรวจสอบและการประกันคุณภาพ

3. มีความมุ่งมั่นในการพัฒนานักเรียนให้เป็นผู้ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา
ความรู้ คุณธรรมมีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมี
ความสุข

4. มีความรู้ ความเข้าใจ มีความตระหนักและมีความสามารถในการจัดกระบวนการเรียนรู้
ที่มุ่งปลูกฝังให้นักเรียนเป็นผู้ที่มีจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบ
ประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข รู้จักรักษาและส่งเสริมสิทธิ หน้าที่ เสรีภาพ
เคารพกฎหมายมีความเสมอภาคและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ภาคภูมิใจในความเป็นไทย รักษา
ผลประโยชน์ส่วนรวมและของประเทศชาติ ส่งเสริมและมีส่วนร่วมด้านกีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญา
ไทยและความรู้อันเป็นสากล อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความสามารถในการ
ประกอบอาชีพสุจริตรู้จักพึ่งตนเอง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ใฝ่รู้และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่าง
ต่อเนื่อง

5. มีความสามารถในการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน และสามารถ
พัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

6. มีความรู้ความเข้าใจในการจัดโอกาสทางการศึกษารวมทั้งผู้ด้อยโอกาส โดยให้มีโอกาสและคุณภาพทัดเทียมกัน

7. มีความรู้ความคิดและตระหนักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถที่จะเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ ผู้เรียนมีความสำคัญที่สุดในกระบวนการจัดการศึกษา และส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ

8. มีความรู้ ความคิด ตระหนักและสามารถจัดกระบวนการเรียนรู้ให้นักเรียนได้ทั้งความรู้ ความคิด คุณธรรมและบูรณาการในเรื่องความรู้เกี่ยวกับตนเอง และความสัมพันธ์ของตนเองกับสังคม ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รวมทั้งความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์เรื่องการจัดการ การบำรุงรักษาและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลยั่งยืน ด้านศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม การกีฬา ภูมิปัญญาไทย และการประยุกต์ใช้ความรู้และทักษะด้านคณิตศาสตร์ ภาษา และการประกอบอาชีพดำรงชีวิตอย่างมีความสุข

9. ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ ครูควรมีความสามารถในการจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องเหมาะสมกับนักเรียน ฝึกให้นักเรียนได้รู้จักประสบการณ์จริง จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่างๆ จัดบรรยากาศสภาพแวดล้อม สื่อการเรียน ให้สามารถเรียนรู้ได้ตลอดเวลาสถานที่ ฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ โดยประสานความร่วมมือกับบิดามารดา ผู้ปกครอง และชุมชนเพื่อร่วมพัฒนาผู้เรียน

10. มีความรู้ความเข้าใจตระหนัก และสามารถประเมินผู้เรียนโดยพิจารณาจากพัฒนาการของนักเรียน ควบคู่กันไปกับกระบวนการเรียนการสอน

11. มีความสามารถในการจัดทำสาระหลักสูตร

12. มีความสามารถในการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้แก่ชุมชน

13. มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการประกันคุณภาพทั้งภายนอกและภายใน

14. มีความสามารถในการเรื่องสื่อประกอบการเรียนการสอน

15. สามารถจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีทาง

การศึกษา

ดังนั้น คุณสมบัติของครูที่ดี คือ ครูที่มีความรู้ในเนื้อหาอย่างลึกซึ้ง มีความรู้ด้านจิตวิทยา การเรียนรู้ กระบวนการเรียนการสอน การประเมินผล ทักษะการวิจัย มีความรู้รอบตัว มีความรู้ในการใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต มีความรู้เรื่องมาตรฐานการศึกษา การประกันคุณภาพ ปรัชญานโยบายการศึกษา หลักสูตรสถานศึกษาแผนและโครงการพัฒนาการศึกษา

งานวิจัยเรื่องการพัฒนา รูปแบบการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูภาคสนาม คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร สรุปองค์ประกอบปัจจัยด้านภารกิจหน้าที่ความรับผิดชอบของผู้เป็นครูต้องปฏิบัติ จำแนกเป็น 6 ภารกิจ ดังนี้ (นิคม ตั้งคะพิภพ ; และคนอื่น ๆ . 2543: 14-15)

1. การจัดการเรียนการสอน ได้แก่ การวางแผนการสอน การเตรียมการสอน การดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การใช้เทคนิคและสื่อการสอน การวัดผล การประเมินผล การติดตามผลของ

นักเรียนที่รับผิดชอบให้เกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ รวมทั้งการประเมินประสิทธิผล และประสิทธิภาพในการเรียนรู้ของนักเรียนในองค์กรของนักเรียนเป็นรายบุคคลและทั้งชั้น

2. งานธุรการ ได้แก่ การทำหน้าที่ครูเวร การจัดทำระเบียบรายชื่อนักเรียน สมุดประจำตัวนักเรียน แบบรายงานผลการเรียน และการกิจกรรมอื่นๆ ที่โรงเรียนมอบหมายตามความเหมาะสม

3. กิจกรรมนักเรียน ได้แก่ กิจกรรมโครงการในลักษณะวิชาการ กิจกรรมกีฬาเพื่อสุขภาพ กิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตประเภทต่างๆ กิจกรรมสหธนาคารของนักเรียน และกิจกรรมทัศนศึกษาเพื่อปลูกสำนึกแห่งการอนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติของชุมชนและสังคม

4. การให้คำปรึกษานักเรียน ได้แก่ การให้คำปรึกษานักเรียนเรื่องปัญหาการเรียนรู้และปัญหาเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับการเรียนรู้อย่างรอบด้านของนักเรียน อาจรวมถึงการอนุเคราะห์และสงเคราะห์แก่นักเรียนที่ขาดแคลนปัจจัยการเรียนรู้และยาจน

5. การพัฒนาสังคม ได้แก่ การเข้าร่วมกิจกรรมที่โรงเรียนและชุมชนได้ร่วมมือจัดขึ้นในชุมชน

6. การพัฒนาตน พัฒนาดนเองควบคู่กับการปฏิบัติภารกิจต่างๆ อย่างสม่ำเสมอต่อเนื่อง เพื่อการเป็นครูที่มีบุคลิกภาพ ความประพฤติ เจตคติและศรัทธาต่อการที่จะเป็นครูต่อไปในอนาคต

อารีรัตน์ วัฒนสิน (2543: 2-7) กล่าวว่า ผู้ประกอบอาชีพครูมีภาระดังนี้

1. พัฒนาดนเองอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ตนเองมีคำตอบถูกหลายๆ คำตอบ และถ้าพัฒนาดนเองตลอดเวลา สามารถนำคำตอบผิดของนักเรียนมาตั้งเป็นคำถามใหม่ให้เด็กค้นคว้าหาคำตอบถูกได้ด้วยตนเอง

2. วิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคล เพื่อสามารถจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับวิธีการเรียนรู้ของแต่ละบุคคล

3. วิเคราะห์หลักสูตร เพื่อการออกแบบการเรียนรู้ให้ครอบคลุมมาตรฐานแต่ละช่วงชั้นและเหมาะสมกับบุคลิกภาวะและสภาพผู้เรียน

4. เตรียมการสอนก่อนเข้าห้องเรียน ออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนตามลักษณะวิชา ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการออกแบบกิจกรรมอิสระด้วยตนเองบ้าง เน้นกระบวนการคิด วิเคราะห์ แก้ปัญหาและสร้างองค์ความรู้ด้วยตัวนักเรียนเองให้มาก ส่งเสริมให้นักเรียนรักการอ่านและเขียน เน้นการปฏิบัติจริงให้มาก จัดกิจกรรมการเรียน การสอน การสอบให้เป็นเนื้อเดียวกัน

นอกจากนั้นภาระงานของครูขณะจัดการเรียนการสอนทุกคาบต้องสังเกตนักเรียน และเป็นครูแนะแนวตลอดเวลา เป็นครูภาษาไทยตลอดเวลาในฐานะภาษาไทยเป็นภาษาเอกลักษณ์ของชาติ ทั้งยังเป็นครูคุณธรรมจริยธรรมตลอดเวลา

พลสันต์ โพธิ์ศรีทอง (2547: ออนไลน์) กล่าวถึงครูยุคใหม่ที่เกิดขึ้นหลังจากมีการปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติปี พ.ศ.2542 ที่กำหนดว่าระบบและกระบวนการผลิตพัฒนาครูจะต้องปรับเปลี่ยนให้ได้ครูที่มีศักยภาพคุณภาพสมกับเป็นวิชาชีพชั้นสูงจึงได้มีการผลิตครูระบบใหม่เกิดขึ้นเพื่อผู้นำทางการศึกษารุ่นใหม่ในการปฏิรูปการศึกษา ครูยุคใหม่เป็น

อย่างไรแตกต่างจากครูยุคก่อนๆ อย่างไรก็ตาม จากการที่ได้รวบรวมแนวคิด การทำวิจัยการประกาศหลักการของประเทศต่างๆ การประชุมสัมมนา รวมทั้งการสำรวจแล้วจัดทำคุณลักษณะครูยุคใหม่ที่คาดหวังควรมีคุณลักษณะที่สะท้อนมาจากหลักการ (Principle) 10 ประการ ซึ่งน่าจะใช้เป็นมาตรฐานการผลิตและพัฒนาครูใหม่และครูเก่าที่อยู่ในระหว่างการพัฒนาได้หลักการดังกล่าว ได้แก่

1. ครูมีความเข้าใจในเรื่องของแนวคิดหลักแห่งวิชาชีพครูมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องของเครื่องมือที่จะใช้สำหรับการแสวงหาความรู้ การสอบถาม มีความเข้าใจในโครงสร้างของสาขาวิชาที่ตนเป็นผู้สอน และสามารถสร้างสรรค์ประสบการณ์ในการเรียนรู้ที่จะช่วยส่งเสริมให้เนื้อหาวิชาเหล่านั้นเกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน

2. ครูมีความเข้าใจในเรื่องของการเรียนรู้และพัฒนาของเด็ก รู้จักสร้างโอกาสในการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นเพื่อช่วยเสริมสร้างพัฒนาการทางสติปัญญาสังคมและพัฒนากายส่วนบุคคล

3. ครูมีความเข้าใจถึงความแตกต่างในการเรียนรู้ของเด็ก และสามารถสร้างสรรค์โอกาสในการจัดการเรียนการสอนที่จะนำไปประยุกต์ใช้กับผู้เรียนที่หลากหลายได้

4. ครูพันธุ์ใหม่มีความเข้าใจและรู้จักใช้ยุทธวิธีที่หลากหลายในการสอนเพื่อกระตุ้นให้เด็กได้รู้จักคิดอย่างมีเหตุผล สามารถแก้ไขปัญหาและมีทักษะในเชิงปฏิบัติ

5. ครูใช้ความเข้าใจในตัวเด็กแต่ละบุคคลรวมทั้งการใช้ทั้งแรงจูงใจและพฤติกรรมของกลุ่มมาสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ เพื่อกระตุ้นให้เกิดปฏิสัมพันธ์ทางสังคมในเชิงสร้างสรรค์ มีส่วนร่วมอย่างกระตือรือร้นในการเรียนรู้และการสร้างแรงจูงใจในตัวของผู้เรียน

6. ครูรู้จักเลือกใช้ถ้อยคำที่ก่อให้เกิดผล สามารถใช้อำนาจปฏิกิริยาทำที่ รวมทั้งเทคนิควิธีการสื่อความหมายที่ช่วยกระตุ้นให้เด็กรู้จักถาม รู้จักแสวงหาความรู้ ตลอดทั้งรู้จักสร้างบรรยากาศแห่งความร่วมมือและปฏิสัมพันธ์ในห้องเรียนอย่างสร้างสรรค์

7. ครูรู้จักวางแผนการสอนให้สอดคล้องกับเนื้อหาวิชาความต้องการของชุมชนและเป้าหมายของหลักสูตร

8. ครูมีความเข้าใจและใช้ยุทธวิธีการประเมินผลในรูปแบบทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ เพื่อประเมินสร้างความมั่นใจให้เกิดขึ้นว่าผู้เรียนจะได้รับการพัฒนาทั้งทางสติปัญญาสังคมและร่างกายอย่างต่อเนื่อง

9. ครูจะต้องเป็นนักปฏิบัติการณ์ที่มีความถี่ถ้วน รู้จักที่จะประเมินผลการปฏิบัติงานของตนเองและบุคคลอื่น (นักเรียน พ่อแม่ ผู้ปกครองและผู้ประกอบอาชีพอื่นๆในชุมชนการเรียนรู้) อย่างต่อเนื่อง พร้อมทั้งหาโอกาสที่จะสร้างความก้าวหน้าทางวิชาชีพของตนให้เกิดขึ้น

10. ครูจะต้องสร้างความสัมพันธ์กับผู้ร่วมงานในโรงเรียน พ่อแม่ ผู้ปกครอง และหน่วยงานต่างๆในชุมชนขนาดใหญ่เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้และความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นของเด็ก

ระเบียบปฏิบัติของโรงเรียนคาทอลิก สังเกตสังฆมณฑลจันทบุรี ว่าด้วยการบริหารงานโรงเรียนฉบับปรับปรุง ปี พ.ศ. 2540 มีการวางระเบียบสำหรับการปฏิบัติหน้าที่ของครู เพื่อปฏิบัติให้เหมือนกันในโรงเรียนคาทอลิก สังเกตสังฆมณฑลจันทบุรี ระเบียบการปฏิบัติหน้าที่ของครู ในหมวดที่ 3 แบ่งเป็น 2 บทบาท คือ

1. หน้าที่ครูในการปกครองนักเรียน ได้แก่

- 1.1 ครูพึงมีความรักความเมตตาต่อนักเรียน เสมือนบิดามารดามีต่อบุตร
- 1.2 ครูทุกคนมีหน้าที่อบรมสั่งสอนนักเรียนให้มีความประพฤติเรียบร้อยมีมารยาทดีงาม มีความตั้งใจศึกษาเล่าเรียน รวมทั้งประพฤติปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน
- 1.3 ครูทุกคนมีหน้าที่ร่วมกันในการควบคุมดูแลนักเรียนให้อยู่ในระเบียบแถว
- 1.4 ครูที่จะเข้าสอนในคาบเรียนต่อไปหลังจากเวลาพัก ให้ควบคุมดูแลความเป็นระเบียบเรียบร้อยของนักเรียน ส่วนครูอื่น ๆ ให้ประจำอยู่ที่ที่ได้รับมอบหมาย
- 1.5 ครูผู้สอนจะอนุญาตให้นักเรียนที่ขาดเรียนหรือมาสายเข้าห้องเรียนได้ ต่อเมื่อมีใบอนุญาตเข้าห้องเรียนจากฝ่ายปกครอง
- 1.6 ครูพึงควบคุมดูแลนักเรียนในห้องเรียนให้อยู่ในระเบียบวินัยเสมอ
- 1.7 ครูพึงดูแลเอาใจใส่และรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล เพื่อแก้ไขหรือปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้น
- 1.8 ครูพึงสำรวจเวลาเรียนของนักเรียนทุกครั้งที่เข้าสอน นักเรียนที่มาสาย ป่วย ลา ขาด เป็นประจำให้ครูติดตามและรายงานผลให้ผู้บังคับบัญชาทราบ เพื่อดำเนินการช่วยเหลือและแก้ไขต่อไป
- 1.9 ครูพึงตรวจตรามิให้นักเรียนนำหรือพกพาอาวุธ สื่อลามก สิ่งเสพติด และสิ่งที่ไม่เหมาะสมอื่น ๆ
- 1.10 ครูพึงเอาใจใส่ปลูกฝังนักเรียนให้รักษาความสะอาดเรียบร้อยของสมุดทำงาน ห้องเรียนสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและอนามัยทั่วไปของนักเรียนเป็นประจำทุกวันโดยเฉพาะอย่างยิ่ง การแต่งกาย และทรงผมให้เป็นไปตามระเบียบของโรงเรียน
- 1.11 ครูต้องไม่ละทิ้งห้องเรียนและให้นักเรียนอยู่ตามลำพังโดยพลการ เมื่อครูมีกิจธุระจำเป็นต้องออกจากห้องเรียนต้องแจ้งให้ผู้จัดการ ครูใหญ่หรือหัวหน้าฝ่ายวิชาการทราบเพื่อส่งครูไปแทน
- 1.12 ครูไม่มีสิทธิไล่นักเรียนออกจากห้องเรียน ในกรณีที่นักเรียนทำผิดร้ายแรง หรือก่อความไม่สงบในห้องเรียน ต้องแจ้งให้ผู้จัดการ ครูใหญ่ หรือฝ่ายปกครองทราบ
- 1.13 ครูทุกคนพึงบันทึกความประพฤติของนักเรียนในชั้นเรียนของตนในสมุดบันทึกความประพฤติ
- 1.14 ครูพึงร่วมมือประสานงานกับหน่วยงานอื่นเพื่อการปกครองและอบรมนักเรียนให้เกิดประสิทธิผลดียิ่งขึ้น

1.15 ครูพึงทำหน้าที่ครูด้วยความเสียสละตามที่ทางโรงเรียนมอบหมายและจดบันทึกรายวันเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น

1.16 ครูพึงปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการลงโทษนักเรียนหรือนักศึกษาพ.ศ. 2522

2.หน้าที่ครูในการสอน ได้แก่

2.1 ครูประจำชั้นมีหน้าที่ทำบัญชีเรียกชื่อ สมุดวัดผล สมุดรายงานประจำตัวนักเรียน และเอกสารต่าง ๆ ให้เรียบร้อยและเป็นปัจจุบัน

2.2 ครูพึงควบคุมตรวจการทดสอบด้วยตนเอง กรอกและรวมคะแนนให้เป็นไปอย่างละเอียดถี่ถ้วน ถูกต้อง ยุติธรรม และเรียบร้อย และให้ถือว่าการวัดผลการเรียนของนักเรียนตามวัตถุประสงค์เป็นหน้าที่อันสำคัญยิ่ง

2.3 ครูพึงสำนึกว่าการสอนวิชาการเป็นหน้าที่ที่สำคัญของครู ฉะนั้นให้ครูเตรียมการสอน ทุกวันโดยบันทึกการสอนล่วงหน้าเข้าสอนให้ตรงตามเวลา ทำการสอนอย่างเต็มที่ให้การบ้านพอสมควรโดยคำนึงถึงวิชาอื่น ๆ และวันหยุดด้วย ส่วนการตรวจและแก้การบ้านของนักเรียนต้องได้รับการเอาใจใส่อย่างดีและสม่ำเสมอ

2.4 ครูพึงปฏิบัติขณะทำการสอนดังนี้

2.4.1 ให้อยู่ในขณะทำการสอน

2.4.2 เมื่อสั่งงานนักเรียนแล้ว ควรเดินตรวจเพื่อแก้ไข แนะนำ หรือชี้แจงให้นักเรียน ที่ยังไม่เข้าใจ

2.4.3 ดูแลนักเรียนให้อยู่ในบรรยากาศการเรียนการสอน ไม่พูดเล่น เข้าหยอก หรือส่งเสียงอึกทักในชั้นเรียน

2.4.4 จัดให้นักเรียนมีงานทำอยู่เสมอ เพื่อฝึกทักษะการเรียนรู้และรักษาระเบียบวินัย ในชั้นเรียน

2.4.5 ตรวจตราโต๊ะ ม้านั่งของนักเรียนอยู่เสมอเพื่อป้องกันนักเรียนขีดเขียน แกะหรือเจาะเล่น ซึ่งเป็นการทำลายทรัพย์สินสมบัติของโรงเรียน

2.4.6 ให้ความสนใจนักเรียนที่อ่อน และส่งเสริมสนับสนุนนักเรียนที่เรียนดี มีความสามารถพิเศษให้ดียิ่งขึ้น

2.4.7 เอาใจใส่และกวาดชั้นเรื่องลายมือ ปลูกฝังนิสัยการมีระเบียบเรียบร้อยในการทำงานของนักเรียน

2.4.8 ครูพึงเอาใจใส่การสอนอย่างเต็มที่ โดยไม่ทำงานส่วนตัว การสูบบุหรี่ ทานอาหารดื่มเครื่องดื่มหรืออ่านหนังสือพิมพ์

2.4.9 ครูพึงอยู่ที่ห้องพักครูเตรียมการสอน ตรวจแก้สมุดงานของนักเรียนหรือทำงาน ตามที่ได้รับมอบหมาย

2.5 ห้องพักครูเป็นห้องทำงานโดยส่วนรวมของคณะครู ครูพึงรักษาความเป็นระเบียบเรียบร้อย ความสงบเงียบ ไม่ควรสนทนา เล่นเสียงดังหรือนำของมารับประทาน

2.6 ครูพึงให้ความช่วยเหลือเพื่อนครูด้วยกันและมีหน้าที่เข้าสอนแทนครูที่ขาดตามที่ครูใหญ่หรือหัวหน้าฝ่ายวิชาการเห็นสมควร

2.7 ครูพึงตั้งใจค้นคว้าหาความรู้ รวมทั้งเทคนิคในการสอนเพิ่มเติมอยู่เสมอ เพื่อให้การสอนของตนมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น ทั้งยังเป็นการเลื่อนวิทยฐานะของตนให้สูงขึ้นด้วย

2.8 เกี่ยวกับชั่วโมงสอนของครูให้ถือตามหลักที่กระทรวงฯ กำหนดนี้ ครูอนุบาล สอน 25 ชั่วโมง/สัปดาห์ ครูประถม สอน 25 ชั่วโมง/สัปดาห์ ครูมัธยมต้น สอน 22 ชั่วโมง/สัปดาห์ ครูมัธยมปลาย สอน 20 ชั่วโมง/สัปดาห์ ซึ่งแต่ละชั่วโมงนั้นให้นำมาเปรียบเทียบกับคาบการเรียน เช่น ถ้าคาบการเรียน 1 คาบ มีค่าเท่ากับ 50 นาที ครูประถมก็ควรสอนคนละ 25 คาบ ครู 60 ชั่วโมง เท่ากับ 30 คาบต่อสัปดาห์

สรุปได้ว่า คุณสมบัติหรือบทบาทของครู คือ สามารถตัดสินใจเลือกใช้ทฤษฎีในการสอนอย่างเหมาะสม รู้วิธีการว่านักเรียนควรจะเรียนอย่างไร ใช้กิจกรรมที่เหมาะสม เข้าใจจิตใจนักเรียน มีการสื่อสารเป้าหมายการเรียนรู้กับนักเรียนและผู้ปกครองได้อย่างดี ให้ความสำคัญและมีความเข้าใจอย่างถ่องแท้ต่อการประเมินผลการเรียนการสอนในชั้นเรียน ให้นักเรียนทราบความหมายของการประเมินผลและมีข้อมูลเพื่อเป็นเครื่องมือในการประเมิน กล่าวได้ว่าอิทธิพลของครูเป็นส่วนสำคัญที่มีต่อการส่งเสริมและการพัฒนาทักษะเบื้องต้น ความเข้าใจนิสัยในการเรียน เจตคติที่พึงประสงค์ ค่านิยม วิจารณ์ญาณ และการปรับตัวส่วนบุคคลที่เหมาะสมของนักเรียน การสอนที่มีประสิทธิผลสูงก็เมื่อครูกระทำตามแนวทางที่เอื้อต่อการพัฒนาบุคลิกภาพที่พึงประสงค์ของนักเรียน จากคุณสมบัติดังกล่าวทั้งหมดที่ผู้วิจัยได้ศึกษา เพื่อกำหนดเป็นองค์ประกอบของการวัดการรับรู้ความสามารถในวิชาชีพครูของการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยสรุปคุณสมบัติทางวิชาชีพครู โดยอาศัยแนวทางตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 เป็นหลักสำคัญจำแนกเป็นกลุ่มตัวแปรด้านต่างๆ ได้ดังนี้

1. การจัดการเรียนการสอน หมายถึง กระบวนการที่ใช้ชักนำหรือทำให้นักเรียนเกิดคุณลักษณะต่างๆ ตามที่หลักสูตรกำหนดไว้ประกอบด้วย

1.1 การเตรียมการสอน หมายถึง การวิเคราะห์ผู้เรียนและความต้องการของผู้เรียนเพื่อเตรียมและออกแบบการสอนที่อำนวยความสะดวกให้เกิดการเรียนรู้ได้อย่างรวดเร็วถูกต้องและเหมาะสม

1.2 การดำเนินการสอน หมายถึง การสอนเพื่อให้เกิดผลการเรียนรู้อย่างแท้จริงเป็นตามหลักและวิธีการที่ได้กำหนดไว้ ใช้วิธีการสื่อสาร การเสริมแรง สื่อการสอน หลักจิตวิทยา เพื่อช่วยให้สามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพสอดคล้องเหมาะสมกับสภาพธรรมชาติของนักเรียน

1.3 ความรู้ในวิชาที่สอน หมายถึง ความรอบรู้ในเนื้อหาวิชาที่รับผิดชอบอย่างถูกต้อง แม่นยำ ความรู้ในวิชาการ ความรู้รอบตัวทันต่อเหตุการณ์ สามารถแลกเปลี่ยนทัศนะกับผู้อื่น มีทักษะทางภาษาที่ดีเพื่อการสื่อสารกับผู้อื่น

1.4 การควบคุมและการจัดการชั้นเรียน หมายถึง จัดการนักเรียนให้มีความประพฤติ และสร้างสรรค์บรรยากาศที่ดีต่อการเรียนรู้

1.5 การวัดและประเมินผล หมายถึง กระบวนการติดตามผลการปฏิบัติ ว่าได้ตรงตาม จุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ในระดับใด ยังมีสิ่งใดที่บกพร่องควรปรับปรุง การวัดผลแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ เพื่อประเมินผลการเรียน เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน

2. การให้คำปรึกษานักเรียน หมายถึง การช่วยเหลือนักเรียนในเรื่องปัญหาต่างๆ ทั้งทาง วิชาการและในชีวิตประจำวันของนักเรียน

3. กิจกรรมนักเรียน หมายถึง การเข้าร่วมและให้คำปรึกษา กิจกรรมเพื่อส่งเสริม การเรียนรู้ของ นักเรียนทั้งในด้านวิชาการและทักษะในการดำรงชีวิต

4. การวิจัย หมายถึง การหาทางช่วยเหลือนักเรียนในปัญหาต่างๆ โดยใช้กระบวนการวิจัยหา สาเหตุหรือปัญหาต่างๆ ที่เป็นอุปสรรคของการจัดการศึกษาเพื่อดำเนินการปรับปรุงได้อย่าง เหมาะสมกับสภาพปัญหา

6. โรงเรียนคาทอลิก สังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี

สังฆมณฑลจันทบุรีเดิมเป็นส่วนหนึ่งของอัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ ได้แยกเป็นสังฆมณฑลใหม่ เมื่อวันที่ 18 ตุลาคม พ.ศ. 2487 และในวันที่ 22 กันยายน พ.ศ.2530 ได้กำหนดชื่อกลุ่มชัดเจนว่า โรงเรียนคาทอลิกสังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี มีชื่อย่อว่า รสจ. เรียกเป็นภาษาอังกฤษว่า Educational Section of Chanthaburi Diocese E.S.C.D. เขตความรับผิดชอบครอบคลุม 8 จังหวัด ได้แก่ จันทบุรี ฉะเชิงเทรา (บางส่วน) ชลบุรี ตราด นครนายก (ยกเว้นอำเภอบ้านนา) ปราจีนบุรี ระยอง สระแก้ว (สภาการศึกษาคาทอลิก. 2545)

ประเภทการบริหารงานของโรงเรียนคาทอลิกในสังฆมณฑลจันทบุรี แบ่งออกได้เป็น 3 ประเภท คือ

1.โรงเรียนคาทอลิกของสังฆมณฑลจันทบุรี เป็นโรงเรียนที่มีบาทหลวงซึ่งได้รับมอบ อำนาจจากพระสังฆราชมาทำหน้าที่เป็นผู้รับใบอนุญาตบริหารการศึกษาภายในโรงเรียน และมี นักบวชเป็นผู้ช่วยในการบริหารงานในหน้าที่ครูใหญ่

2.โรงเรียนคาทอลิกของคณะนักบวช มีอยู่หลายคณะด้วยกัน คือ คณะภราดาเซนต์คาเบรียล คณะภราดาลาซาล คณะภคินีเซนต์ปอล เดอซาร์ต และภคินีคณะรักกางเขน ซึ่งกระจายอยู่ในจังหวัด ต่างๆ ในเขตสังฆมณฑลจันทบุรี

3.โรงเรียนเอกชน ซึ่งมีเจ้าของนับถือศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิกถือได้ว่าเป็น โรงเรียนคาทอลิกประเภทหนึ่งในสังฆมณฑลจันทบุรี

โรงเรียนคาทอลิกในสังฆมณฑลจันทบุรีทั้ง 3 ประเภทนี้อยู่ภายใต้การดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ

ปัจจุบันมีโรงเรียนในสังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี ทั้งหมด 32 โรงเรียน แยกการบริหารออกเป็น 3 ประเภทคือ ดำเนินการโดยสังฆมณฑล ดำเนินการโดยคณะนักบวช ดำเนินการโดยฆราวาส มีรายละเอียดดังนี้

ดำเนินการโดยสังฆมณฑล ได้แก่

- 1.โรงเรียนศรีหฤทัย จ.จันทบุรี
- 2.โรงเรียนดาราสมุทร จ.สระแก้ว
- 3.โรงเรียนอ.โสດพัฒนา จ.ชลบุรี
- 4.โรงเรียนดาราสมุทร จ.ชลบุรี
- 5.โรงเรียนปรีชาานุศาสน์ จ.ชลบุรี
- 6.โรงเรียนพัฒนานุศาสน์ จ.ชลบุรี
- 7.โรงเรียนประชาสงเคราะห์ จ.ชลบุรี
- 8.โรงเรียนสันติภาพ จ.ฉะเชิงเทรา
- 9.โรงเรียนดาราจรัส จ.ฉะเชิงเทรา
10. โรงเรียนเทวรักษ์ จ.ปราจีนบุรี
11. โรงเรียนคริสตสงเคราะห์ จ.นครนายก
12. โรงเรียนบ้านยอแซฟพิทักษ์ จ.จันทบุรี
13. โรงเรียนปัญจทรัพย์ จ.กรุงเทพฯ
14. โรงเรียนปัญจทรัพย์ สาขามีนบุรี จ.กรุงเทพฯ

ดำเนินการโดยคณะนักบวช ได้แก่

- 1.โรงเรียนอัสสัมชัญศรีราชา จ.ชลบุรี
- 2.โรงเรียนอัสสัมชัญระยอง จ.ระยอง
- 3.โรงเรียนลาซาลจันทบุรี จ.จันทบุรี
- 4.โรงเรียนมารดานุสรณ์ จ.ตราด
- 5.โรงเรียนสตรีมารดาพิทักษ์ จ.จันทบุรี
- 6.โรงเรียนยอแซฟวิทยา จ.จันทบุรี
- 7.โรงเรียนมารีวิทยา จ.ปราจีนบุรี
- 8.โรงเรียนมารีวิทยากบินทร์บุรี จ.ปราจีนบุรี
- 9.โรงเรียนมารีวิทยาศรีมโหสถ จ.ปราจีนบุรี
10. โรงเรียนเซนต์ปอลคอนแวนต์ จ.ชลบุรี
11. โรงเรียนโยเซฟระยอง จ.ระยอง
12. โรงเรียนแมรี่อิมมาคุเลตคอน จ.ชลบุรี

ดำเนินการโดยมหาวิทยาลัย ได้แก่

- 1.โรงเรียนอ.ภักดีพรรค จ.ชลบุรี
- 2.โรงเรียนอนุพันธ์ จ.ระยอง
- 3.โรงเรียนรัตนชัยศึกษา จ.ชลบุรี
- 4.โรงเรียนดวงมณี จ.ชลบุรี
- 5.โรงเรียนอนุบาลวรางค์ลักษณ์ จ.ชลบุรี
- 6.โรงเรียนมารีวิทย์ จ.ชลบุรี

ปรัชญาการศึกษาโรงเรียนคาทอลิก สังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี

การศึกษา คือ การพัฒนาคนครบทั้ง(Personal Holistic Development) ร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์และสังคม เพื่อจะได้เป็นคนบริบูรณ์ชีวิตคือการรู้จักความจริงและรักความดี เพื่อบรรลุถึงสันติสุขและความเจริญอันถาวรสัมพันธ์ภาพระหว่างชีวิตกับความเชื่อทางศาสนา วัฒนธรรม กับพระวรสาร ความรู้กับคุณธรรม เป็นจิตสำนึกของมนุษย์ทุกคน

วิสัยทัศน์โรงเรียนคาทอลิก สังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี

โรงเรียนคาทอลิก สังกัดสังฆมณฑลจันทบุรีมุ่งพัฒนาคุณภาพมาตรฐานการศึกษา เพื่อพัฒนาคนทั้งครบ ใ้บุคลากรมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการด้วยหลักธรรมทางศาสนา สู่การเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัวและสังคม

ภารกิจโรงเรียนคาทอลิก สังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี

- 1.ส่งเสริมให้โรงเรียนคาทอลิก สังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี มีมาตรฐานการศึกษาโดยใช้ระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในและภายนอกและยกระดับมาตรฐานการศึกษา
- 2.ส่งเสริมให้มีการพัฒนากระบวนการเรียนการสอนตามหลักการและจุดมุ่งหมายในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนทั้งครบ
- 3.เร่งรัดการจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อมและเทคโนโลยีเพื่อเอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ
- 4.จัดสวัสดิการที่มีคุณภาพให้แก่บุคลากรทุกระดับ
- 5.พัฒนาศักยภาพบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ
- 6.ส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรระดับผู้ช่วยครูใหญ่ให้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ
- 7.ส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมตามหลักศาสนา แก่บุคลากร และผู้เรียน
- 8.เสริมสร้างค่านิยมที่ดีงามให้แก่บุคลากรและผู้เรียนโดยเฉพาะคุณค่าทางศิลปะและวัฒนธรรมประเพณีที่ดีงามของไทย และการดำรงตนในครอบครัวและสังคมอย่างมีความสุข

อุดมการณ์โรงเรียนคาทอลิก สังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี

- 1.โรงเรียนคาทอลิก สังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี มีระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาทุกโรงเรียน
- 2.โรงเรียนคาทอลิก สังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี จัดการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาและได้ รับรองมาตรฐานการศึกษา
- 3.โรงเรียนคาทอลิก สังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี จัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญให้เกิดการเรียนรู้และมีพัฒนาการทั้งครบ
- 4.บุคลากรมีสวัสดิการที่ดี มีขวัญกำลังใจและความผูกพันกับสถาบัน
- 5.โรงเรียนคาทอลิก สังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี มีบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน
- 6.โรงเรียนคาทอลิก สังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี นำนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนอย่างเหมาะสม
- 7.บุคลากรมีความรู้และความเข้าใจในการงานและการปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ
- 8.บุคลากรระดับผู้ช่วยครูใหญ่ มีความสามารถบริหารจัดการร่วมกับผู้บริหารเต็มศักยภาพ
- 9.บุคลากรปฏิบัติตามหลักธรรมทางศาสนาและเป็นแบบอย่างแก่ผู้อื่น
10. บุคลากรผู้เรียนเห็นคุณค่าของศิลปและวัฒนธรรม และปฏิบัติตามประเพณีที่ดีงามของไทย
11. บุคลากร และผู้เรียน ดำเนินชีวิตอยู่ร่วมกันอย่างสันติรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
12. บุคลากร ผู้เรียน เคารพสิทธิ เสรีภาพของกันและกัน

แผนแม่บทเกี่ยวกับการศึกษาคาทอลิก ได้เน้นการอบรมและฟื้นฟูชีวิตนักเรียน เยาวชน และบุคคลที่เกี่ยวข้องในการดำเนินชีวิตตามจิตตารมณ์ของพระคริสตเจ้า(หรือศาสนาที่ตนนับถือ) การศึกษาคาทอลิกมีเป้าหมายเน้นงานอภิบาลด้านการอบรมสั่งสอน นักเรียน เยาวชนและบุคคลที่เกี่ยวข้องสู่ความครบครันของความเป็นมนุษย์จึงมุ่งพัฒนาผู้เรียนทั้งในด้านสติปัญญา สมรรถภาพทางร่างกาย จิตใจ และจิตวิญญาณอย่างครบถ้วน การศึกษาคาทอลิกในประเทศไทยได้พัฒนาตนเองภายใต้นโยบายการศึกษาของรัฐและการสนับสนุนร่วมมือจากคณะนักบวชมากมายหลายคณะ ซึ่งได้ตอบรับคำเชิญของพระศาสนจักรในประเทศไทยเข้ามาร่วมกันจัดการศึกษาในโรงเรียนทั้งในกรุงเทพและต่างจังหวัดในรูปแบบจัดการศึกษาในโรงเรียนของคณะนักบวช และร่วมมือช่วยเหลือสังฆมณฑลจัดการศึกษาในโรงเรียนของสังฆมณฑล การศึกษาคาทอลิกสังฆมณฑลจันทบุรี ได้บริการด้านการศึกษาที่ดีมีคุณภาพมุ่งพัฒนาคนไทย เพื่อพัฒนาสังคมไทย มาตลอดระยะเวลา มากกว่า 60 ปี สำหรับการศึกษาทั้งในระบบ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยและมุ่งมั่นพัฒนาต่อไป เพื่อพัฒนาคนไทยให้มีศักยภาพและความสามารถที่จะพัฒนาชุมชนและสังคมไทยให้เจริญก้าวหน้า

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยเกี่ยวกับการรับรู้ความสามารถในวิชาชีพครู

1.1 งานวิจัยภายในประเทศ

การศึกษาการรับรู้ความสามารถของตนจากงานวิจัยภายในประเทศมีการวิจัยที่หลากหลายในหลายด้านตัวอย่างงานวิจัยที่ศึกษา มีดังนี้

ประทีป จิณเฑียร (2539) การวิจัยผลของการเตือนตนเองต่อการรับรู้ความสามารถของตนที่ส่งผลต่อการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานตามที่ได้รับมอบหมายของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ผลการวิจัยพบว่า การรับรู้ความสามารถของตนด้านการทำงานมีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิภาพการทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย และการใช้เทคนิคการเตือนตนเองกับกลุ่มทดลองพบว่า การรับรู้ความสามารถของตนด้านการทำงานมีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิภาพการทำงาน

กัญญาวดี แสงงาม (2543) ศึกษาการรับรู้ความสามารถของตนเองในการปฏิบัติงานแนะแนว ของครูแนะแนวในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาในกรุงเทพมหานคร โดยศึกษาตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ และพยากรณ์การรับรู้ความสามารถของตนเองในการปฏิบัติงานแนะแนว ของครูแนะแนว ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ เพศ ความรู้ทางด้านการแนะแนว วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานแนะแนว บุคลิกภาพมิติด้านการเก็บตัว การแสดงตัว บุคลิกภาพมิติด้านความหวั่นไหว มั่นคงทางอารมณ์ และเจตคติต่องานแนะแนว ศึกษากลุ่มตัวอย่างจำนวน 287 คน ผลการวิจัยพบว่า ครูแนะแนวมีการรับรู้ความสามารถของตนเองในการปฏิบัติงานระดับมาก และตัวพยากรณ์การรับรู้ความสามารถของตนเอง เรียงลำดับจากมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด ได้แก่ เจตคติต่องานแนะแนว ความรู้ทางด้านการแนะแนว ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานแนะแนว และวุฒิการศึกษา

รสวลีย์ อักษรวงศ์ (2545) ศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ความสามารถในวิชาชีพครู ในการสอนทักษะการแก้ปัญหา ได้แก่ ปัจจัยระดับครู ปัจจัยแหล่งที่มาของการรับรู้ความสามารถของตน ปัจจัยระดับโรงเรียนที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ความสามารถในวิชาชีพครูในการสอนทักษะการแก้ปัญหา กลุ่มตัวอย่างจำนวน 1111 คน ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยระดับครูและระดับโรงเรียนมีอิทธิพลต่อการรับรู้ความสามารถในวิชาชีพครูในการสอนทักษะการแก้ปัญหา ปัจจัยระดับครู ได้แก่ ปัจจัยภูมิหลังการสอนด้านความรู้เกี่ยวกับการสอนทักษะการแก้ปัญหา ความสามารถในการวิเคราะห์ภารกิจการสอน ความสามารถในการสอนทักษะการแก้ปัญหา และการรับรู้ความสามารถของตนด้านการได้รับความสำเร็จในการสอนและการมีแบบอย่างในการสอน ปัจจัยระดับโรงเรียน ได้แก่ ปัจจัยสภาพแวดล้อมด้านความสามารถของกลุ่มในการทำงานร่วมกัน

พรทิพย์ อนุชาติบุตร (2546) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความสามารถของตนเอง ความคาดหวังผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้นและความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ของผู้สูงวัยในชมรมโอพีพีวายุ กลุ่มตัวอย่างจำนวน 78 คน ผลการวิจัย พบว่าการรับรู้ความสามารถของตนเองมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความคาดหวังผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้น ซึ่งส่งผลทางบวกกับความสามารถใน

การใช้คอมพิวเตอร์ตามการประเมินตนเองของผู้เรียนและความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ตามการประเมินของผู้สอน

1.2 งานวิจัยต่างประเทศ

งานวิจัยต่างประเทศได้มีการศึกษาเรื่องการรับรู้ความสามารถโดยพื้นฐานทฤษฎีของเบนดูรา ได้แก่ กิบสันและเดมโบ (Gibson & Dembo.1984.) ศึกษาความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างแบบวัดการรับรู้ความสามารถในวิชาชีวเคมี เครื่องมือที่พัฒนาอยู่บนพื้นฐานของแบบดูรา แบบวัดประกอบด้วย 2 องค์ประกอบคือ ความสามารถในการสอนของตนเอง และความสามารถในการสอนทั่วไป ในการหาความสัมพันธ์จำนวนคำถาม 30 ข้อ การวิจัยเรื่องการรับรู้ความสามารถในวิชาชีวเคมี ได้มีผู้วิจัยโดยมีพื้นฐานทฤษฎีของเบนดูราและทฤษฎีที่ประยุกต์จากของเบนดูรา ได้แก่ แทชแนน-มอแรน และคณะ (Taschannen-Moran ; et al. 1998.) ได้ศึกษาผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ความสามารถของตนเพื่อประมวลผลสรุปลักษณะของแบบวัดการรับรู้ความสามารถในวิชาชีวเคมีที่มีพื้นฐานบนแนวคิดของเบนดูรา ที่ประกอบด้วย 2 องค์ประกอบ คือ การรับรู้ความสามารถในการสอนของตนเองและการรับรู้ความสามารถในการสอนทั่วไป งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาเพื่อประมวลและสรุปใช้เป็นแนวทางแก่ผู้ที่ศึกษาต่อไป

ดานาและลูเนตต้า (Dana ; & Lunetta.1995.) ศึกษาถึงการรับรู้ความสามารถในวิชาชีวเคมี เกี่ยวกับทักษะการสอนวิทยาศาสตร์ วัดในด้านการรับรู้ความสามารถของตนเอง (Personal Self Efficacy) และการคาดหวังในผลที่เกิดขึ้น (Outcome Expectancy) ในลักษณะของการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความสามารถในทักษะการสอนวิทยาศาสตร์ การควบคุมห้องเรียน และจำนวนหน่วยกิตของวิชาในกลุ่มวิทยาศาสตร์ ข้อคำถามจำนวน 20 ข้อ คำตอบแบบ 5 สเกล ซึ่งผลการศึกษาพบว่าการรับรู้ ความสามารถในการรับรู้ความสามารถในวิชาชีวเคมีส่งผลต่อการคาดหวังในผลที่เกิดขึ้นและความสามารถในการควบคุมห้องเรียน

เอลเบียน (Albion. 1999) ศึกษาความพร้อมของครูในการสอนโดยใช้เทคโนโลยี ประเด็นหลักเรื่องการเตรียมความพร้อมของระบบการศึกษา เริ่มจากครูต้องมีการเตรียมตัวการตัดสินใจที่จะใช้ระบบต้องมีการเปลี่ยนระบบการสอนและต้องมีตัวชี้วัดในระยะยาวในการศึกษาพฤติกรรมของครู การวัดการรับรู้ความสามารถในวิชาชีวเคมีเรื่องการสอนด้วยระบบเทคโนโลยี คือตัวชี้วัดความสำเร็จในอนาคตที่มีความสำคัญ วิจัยกับครูจำนวน 170 คน ผลการวิจัยพบว่าการรับรู้ความสามารถในวิชาชีวเคมีส่งผลต่อความสามารถในการสอนด้วยระบบเทคโนโลยีและการฝึกฝนที่มีมากขึ้นจนครูมีความชำนาญในการสอนมากขึ้นสามารถเพิ่มขีดการรับรู้ความสามารถในวิชาชีวเคมีได้

กิลโลและลิตเติล (Giallo ; & Little. 2003) ศึกษาปัญหาพฤติกรรมในห้องเรียนโดยหาความสัมพันธ์ระหว่างการเตรียมตัวสอน ประสบการณ์ในห้องเรียน และการรับรู้ความสามารถของตนเองกลุ่มตัวอย่างคือ ครูที่สอนระดับประถมศึกษา ที่มีประสบการณ์สอนอย่างน้อย 3 ปี จากโรงเรียนในเมืองเมลเบิร์น จำนวน 54 คน แบ่งเป็น ผู้ชาย 12 คน และผู้หญิง 42 คน และนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ที่กำลังศึกษาชั้นปีสุดท้ายของหลักสูตร จำนวน 25 คน ผู้ชาย 2 คน ผู้หญิง 23 คน

ศึกษาโดยใช้แบบวัดรายงานตนเอง ผลการวิจัยพบว่า การเตรียมตัวและประสบการณ์ในห้องเรียน มีผลต่อการรับรู้ความสามารถของตนเอง การเตรียมตัวที่มากจะยิ่งมีผลต่อการรับรู้ความสามารถของตน และไม่พบความแตกต่างระหว่างครูกับนักศึกษาในเรื่องการรับรู้ความสามารถ ผู้วิจัยสรุปความจากคำถามปลายเปิดว่าการเข้ารับการฝึกอบรมของครูที่มีประสบการณ์สอนที่มากกว่ามีผลต่อการเพิ่มระดับการรับรู้ความสามารถ และมีข้อสังเกตว่าประสบการณ์ที่มากขึ้น อาจจะส่งผลต่อการรับรู้ความสามารถ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของโซตะ และโพเดล (Soodak ; & Podell. 1997. อ้างอิงจาก Gaillo ; & Little. 2003) ที่สรุปว่าการรับรู้ความสามารถของครูจะมีสูงขึ้นหลังจากมีประสบการณ์สอนมานานกว่า 6 ปี

จากการศึกษางานวิจัยการรับรู้ความสามารถทั้งในและต่างประเทศ พบว่านอกจากการรับรู้ความสามารถของตนเองมีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิภาพการทำงาน และผู้ที่มีประสบการณ์ทำงานมานานหรือการกระทำฝึกฝนจนมีความชำนาญในการงานส่งผลทางบวกต่อการรับรู้ความสามารถ สามารถสรุปได้ว่าการรับรู้ความสามารถของตนเองจะสูงขึ้นเมื่อมีประสบการณ์ทำงานมากขึ้น

2. งานวิจัยที่เกี่ยวกับความฉลาดทางอารมณ์

2.1 งานวิจัยภายในประเทศ

กาญจนาพุทท ทิพนกน. (2545) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์กับความสำเร็จในการทำงานของผู้บริหารระดับต้นในโรงงานอุตสาหกรรม เขตนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารระดับต้นในโรงงานอุตสาหกรรม เขตนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ จำนวน 220 คน ผลการวิจัย พบว่า ความฉลาดทางอารมณ์มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสำเร็จในการทำงานและผลการการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณปรากฏว่า องค์ประกอบย่อยของความฉลาดทางอารมณ์ ด้านเก่ง และด้านสุขเป็นตัวแปรที่สามารถร่วมกันทำนายความสำเร็จในการทำงานได้

วทัญญู สุวรรณเศรษฐ (2545) ศึกษาการรับรู้ความสำคัญและความสามารถที่มีอยู่ด้านความฉลาดทางอารมณ์ของครูประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า การรับรู้ระดับความสำคัญเรื่องความฉลาดทางอารมณ์ด้านการตระหนักรู้ในตนเอง ด้านการพึ่งพาตนเอง ด้านการแสดงอารมณ์อย่างเหมาะสม มีความสัมพันธ์กับการรับรู้ระดับความสามารถที่มีอยู่ในระดับค่อนข้างสูง และการรับรู้ระดับความสำคัญเรื่องความฉลาดทางอารมณ์ด้านการยอมรับในตนเอง ด้านการควบคุมอารมณ์ของตนเอง ด้านการมองโลกในแง่ดี ด้านการเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมีความสัมพันธ์กับการรับรู้ระดับความสามารถที่มีอยู่ในระดับปานกลาง และการรับรู้ระดับความสำคัญเรื่องความฉลาดทางอารมณ์ด้านการปรับตัว ด้านการตั้งใจให้บรรลุเป้าหมาย ด้านการเอาใจเขามาใส่ใจเรา ด้านการจัดการกับความขัดแย้ง และด้านการประสานสัมพันธ์ระหว่างบุคคลมีความสัมพันธ์กับการรับรู้ระดับความสามารถที่มีอยู่ในระดับต่ำ

สุทาทิพย์ รุทธิฤทธิ์. (2546) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบความฉลาดทางอารมณ์กับทักษะการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาส่วนกลาง สังกัดกรมสามัญศึกษา เพื่อศึกษาองค์ประกอบความฉลาดทางอารมณ์ ทักษะการบริหารงาน และความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบความฉลาดทางอารมณ์กับทักษะการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาส่วนกลาง สังกัดกรมสามัญศึกษา ผลการวิจัย การศึกษาแบ่งความฉลาดทางอารมณ์ออกเป็น 5 ด้าน ด้านการตระหนักรู้อารมณ์ของตนเอง การบริหารจัดการอารมณ์ของตนเอง การสร้างแรงจูงใจ การรับรู้อารมณ์ของผู้อื่น และการคงไว้ซึ่งสัมพันธภาพ ผลการศึกษาทุกด้านอยู่ในระดับมาก และความฉลาดทางอารมณ์มีความสัมพันธ์ทางบวกกับทักษะการบริหาร ได้แก่ ทักษะทางความรู้ความคิด ทางเทคนิคทางการศึกษาและการสอน ทางมนุษย ทางความคิดรวบยอด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.2 งานวิจัยต่างประเทศ

ลาร์น (Lam.1999.) ได้ศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ เครื่องบ่งชี้ในการดำเนินชีวิต ศึกษาในกลุ่มคนทำงาน แบ่งเป็นกลุ่มที่ทำงานอย่างง่าย ๆ กลุ่มที่ทำงานหนักหรือยาก กลุ่มที่มีความเครียดต่ำและกลุ่มที่มีความเครียดสูงโดยการประเมินความฉลาดทางอารมณ์ความฉลาดทั่วไปความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น การปรับตัวต่อความเครียดและศึกษาสถิติประชากร พบว่าความฉลาดทางอารมณ์มีผลให้การปฏิบัติงานดีขึ้นกล่าวคือยิ่งมีความฉลาดทางอารมณ์สูงขึ้นคะแนนในการปฏิบัติงานก็จะสูงตามลำดับความฉลาดทางอารมณ์จึงเป็นตัวบ่งชี้ถึงความสามารถในการปฏิบัติงาน การเอาใจใส่ความรู้สึกรู้ใจของผู้อื่นและการแก้ไขปัญหาต่างๆ ได้

เกรฟ (Graves. 1999.) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์ กับความสามารถในการรับรู้และประสิทธิภาพในการทำงาน กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้หญิงจำนวน 75 คน ผู้ชายจำนวน 75 คน พบว่าความฉลาดทางอารมณ์มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการรับรู้สามารถทำนายพฤติกรรมที่จะนำไปสู่การทำงานอย่างมีประสิทธิภาพได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

เมนฮาร์ท (Menhart. 1998.) ศึกษาผลของความฉลาดทางอารมณ์ที่มีต่อคะแนนการสัมภาษณ์เข้าทำงานของกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาในระดับปริญญาตรี จำนวน 116 คน โดยสร้างสถานการณ์ในการสัมภาษณ์เข้าทำงาน ผลการศึกษาพบว่า ความฉลาดทางอารมณ์มีความสัมพันธ์ทางบวกกับคะแนนการสัมภาษณ์

อับซัมรา (Abisamra. 2000 : Online) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเกรด 11 กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนจากโรงเรียนรัฐบาล และเอกชนในเมืองมอนโตโกโมรี รัฐอลาบามา ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 500 คน ประกอบด้วยเพศชายและหญิงซึ่งมีภูมิหลัง เชื้อชาติใกล้เคียงกัน และมีระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตั้งแต่ระดับสูง ระดับกลาง ระดับต่ำ ใช้แบบวัดของบาร์ออน (EQ-i) จำนวน 133 ข้อ ให้เวลาตอบแบบวัด 30 นาที ผลการวิจัยพบว่า ความฉลาดทางอารมณ์มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

เพอร์รี่และคณะ (Perry ; and others. 2004) ศึกษาความฉลาดทางอารมณ์และบรรยากาศการเรียน การสอน ผลการวิจัยพบว่าระดับความฉลาดทางอารมณ์มีผลต่อการตัดสินใจของครู และประสบการณ์สอนที่มากขึ้นมีผลต่อการเข้าใจและการจัดการอารมณ์ของครูในขณะจัดการเรียนการสอน

เฟอร์ (Fer. 2004) ศึกษาระดับความฉลาดทางอารมณ์ของครูโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา จำนวน 20 คน เข้าร่วมโครงการที่โรงเรียนเอกชน ประเทศตุรกี มีเกณฑ์จากประสบการณ์ทำงานของครู และศึกษาการรับรู้ความสำคัญของความฉลาดทางอารมณ์ที่มีต่อการควบคุมและบรรยากาศการเรียนการสอนในห้องเรียน โดยให้ครูเข้าร่วมโครงการอบรมเพื่อพัฒนาแนวคิดเกี่ยวกับความฉลาดทางอารมณ์ ใน 6 ประเด็น คือ ความสำคัญของความฉลาดทางอารมณ์ องค์ประกอบของความฉลาดทางอารมณ์ ทักษะส่วนตัวและทักษะทางสังคม การศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียน พัฒนาการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ทักษะความฉลาดทางอารมณ์ ผลการวิจัยสามารถชี้ชัดได้ว่าครูมีความจำเป็นต้องใช้ทักษะความฉลาดทางอารมณ์อย่างมากในการจัดบรรยากาศการเรียนการสอน และบรรยากาศในห้องเรียนเพื่อเอื้ออำนวยให้การเรียนการสอน เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

จากการศึกษางานวิจัยความฉลาดทางอารมณ์ด้านความสัมพันธ์กับการทำงาน ผลการวิจัยทั้งในและต่างประเทศพบว่า ความฉลาดทางอารมณ์มีความสัมพันธ์ทางบวก และสามารถทำนายความประสบความสำเร็จในการทำงาน การใช้ทักษะความฉลาดทางอารมณ์ในการจัดการเรียนการสอน พบว่ามีส่วนสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนของครูให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และการจัดอบรมเพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์แก่ครูทำให้ส่งผลดีต่อการจัดการเรียนการสอนยิ่งขึ้น

การรับรู้ความสามารถของตนเองสะท้อนประสิทธิภาพการทำงานของแต่ละบุคคลได้ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการรับรู้ความสามารถของตนเองด้านหนึ่ง คือ ประสบการณ์ทำงานหรือระยะเวลาที่ได้ปฏิบัติสามารถพยากรณ์การรับรู้ความสามารถของตนเองได้ จากทฤษฎีแบนดูราได้กล่าวไว้ว่า ประสบการณ์ความสำเร็จนั้นเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ความสามารถของตนเองที่สำคัญที่สุด การมีประสบการณ์มากขึ้นหรือได้รับการอบรมฝึกฝนในภาระงานต่างๆ มากขึ้นจะเป็นการเพิ่มระดับการรับรู้ความสามารถสำหรับครูซึ่งเป็นอาชีพที่ต้องอาศัยทักษะในหลายๆ ด้าน เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนเกิดประสิทธิภาพสูงสุด นอกจากการรับรู้ความสามารถของตนเองที่มาจากภายในร่างกายแล้ว องค์ประกอบสำคัญที่มีผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของครูอีกด้านหนึ่ง คือ ความฉลาดทางอารมณ์เป็นคุณสมบัติสำคัญนอกจากความสามารถด้านวิชาการ ทฤษฎีการรับรู้ความสามารถของแบนดูราและทฤษฎีความฉลาดทางอารมณ์ของโกลแมน องค์ประกอบทั้ง 2 ทฤษฎีมีความสัมพันธ์กันกล่าวคือ ถ้าบุคคลใดมีความฉลาดทางอารมณ์สูงจะส่งผลทางบวกต่อการรับรู้ความสามารถของตนเอง สำหรับครูถ้ามีระดับความฉลาดทางอารมณ์สูงจะมีความพยายามในการสอนนักเรียนให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของแบนดูราเรื่องการรับรู้ความสามารถของตนเอง ที่สะท้อนออกมาทางภาระงานของครูทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ การจัดการเรียนการสอน การให้คำปรึกษานักเรียน กิจกรรมนักเรียน และการวิจัย ในการวิจัยครั้งนี้ นอกจากศึกษา

ความสัมพันธ์ของการรับรู้ความสามารถในวิชาชีพครู และความฉลาดทางอารมณ์แล้วยังศึกษา
ประสบการณ์สอนร่วมด้วย เนื่องจากผลงานวิจัยที่ผ่านมาพบว่าประสบการณ์ทำงานที่มากขึ้นจะเพิ่ม
ระดับการรับรู้ความสามารถของครู โดยทำการศึกษาอยู่ภายใต้หลักการของการปฏิรูปการศึกษา
ตามพระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ.2542

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ศึกษาการรับรู้ความสามารถในวิชาชีพครู ตามหลักการจัดการเรียนรู้โดยเน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง ตามแนวทางการจัดการศึกษาพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ศึกษาด้านคุณลักษณะส่วนตัวเกี่ยวกับการรู้จักตนเอง โดยผ่านทางความฉลาดทางอารมณ์ (Emotion Quotient) ตามแนวทฤษฎีของโกลแมน และประสิทธิภาพการทำงานโดยการวัดการรับรู้ความสามารถในวิชาชีพครู (Teacher Efficacy) ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ การจัดการเรียนการสอน การให้คำปรึกษานักเรียน กิจกรรมนักเรียน และการวิจัย ของครูในกลุ่มโรงเรียนคาทอลิก สังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี เพื่อให้ได้สารสนเทศที่ชัดเจนสามารถสรุปผลการวิจัยอ้างอิงไปยังกลุ่มประชากร ผู้วิจัยได้ออกแบบการวิจัย ดำเนินการตามขั้นตอนซึ่งได้นำเสนอเป็นลำดับดังนี้

1. การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือครูผู้สอนช่วงชั้นที่ 1 - 4 ในโรงเรียนคาทอลิก สังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี ซึ่งเป็นกลุ่มโรงเรียนเอกชน ฝ่ายคริสตศาสนาโรมันคาทอลิก ขึ้นอยู่กับสมาคมสภาการศึกษาคาทอลิก (ประเทศไทย) โรงเรียนในเครือสังฆมณฑลจันทบุรี แบ่งการบริหารงานออกเป็น 3 ประเภท คือ บริหารโดยสังฆมณฑล บริหารโดยคณะนักบวช และบริหารโดยเอกชน โรงเรียนคาทอลิกในสังฆมณฑลจันทบุรีทั้ง 3 ประเภทนี้อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ ในปัจจุบันมีโรงเรียนทั้งหมด 32 โรงเรียน มีการจัดการเรียนการสอนในระดับก่อนประถมศึกษา ระดับประถมศึกษาปีที่ 1 - ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 (ช่วงชั้นที่ 1 - 4) กลุ่มประชากรในการวิจัย คือครูผู้สอน โรงเรียนที่บริหารงานโดยสังฆมณฑล ที่มีการจัดการเรียนการสอนในช่วงชั้นที่ 1 - 4 ทั้งหมด 8 โรงเรียน มีจำนวนประชากร 614 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูผู้สอน ช่วงชั้นที่ 1 - 4 ในโรงเรียนคาทอลิกสังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี ดำเนินงานโดยสังฆมณฑล ประจำปีการศึกษา 2549 จำนวน 614 คน จำแนกเป็นครูที่มีประสบการณ์สอน 0 - 5 ปี จำนวน 81 คน ประสบการณ์สอน 6 -10 ปี จำนวน 74 คน และ ประสบการณ์สอน 10 ปี ขึ้นไป จำนวน 125 คน ที่ได้มาโดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) มีประสบการณ์สอน เป็นตัวแปรแบ่งชั้น และครูเป็นหน่วยการสุ่ม มีขั้นตอนในการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1. สํารวจข้อมูลประชากร จากสมาคมสภาการศึกษาคาทอลิก (ประเทศไทย) ศูนย์วิชาการ
โรงเรียนคาทอลิกสังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี และโรงเรียนที่สังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี เพื่อจัดทำ
กรอบประชากร จำแนกเป็นกรอบประชากร ดังตาราง 2

ตาราง 2 จำนวนประชากร จำแนกตามประสบการณ์สอน

ลำดับที่	รายชื่อโรงเรียน	ประสบการณ์สอน (ปี)			
		0-5 ปี	6-10 ปี	10 ปีขึ้นไป	รวม
1	โรงเรียนคริสตสงเคราะห์	29	24	13	66
2	โรงเรียนดาราสมุทร	49	35	94	178
3	โรงเรียนดาราสมุทร (จ.สระแก้ว)	20	8	5	33
4	โรงเรียนประชาสงเคราะห์	7	9	10	26
5	โรงเรียนปริษานุศาสน์	21	32	47	100
6	โรงเรียนปัญจทรัพย์	16	18	40	74
7	โรงเรียนวัฒนาศาสน์	5	19	45	69
8	โรงเรียนศรีฤทัย	30	17	21	68
รวม		177	162	275	614

2. ผู้วิจัยทำการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยมีประสบการณ์สอน
เป็นตัวแปรแบ่งชั้น และครูเป็นหน่วยการสุ่ม ได้จำนวนครูในแต่ละโรงเรียนที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่าง ดัง
ตาราง 3

ตาราง 3 จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

ลำดับที่	รายชื่อโรงเรียน	ประสบการณ์สอน (ปี)			
		0-5 ปี	6-10 ปี	10 ปีขึ้นไป	รวม
1	โรงเรียนคริสตสงเคราะห์	15	11	14	40
2	โรงเรียนดาราสมุทร	25	16	45	86
3	โรงเรียนดาราสมุทร (จ.สระแก้ว)	10	5	5	20
4	โรงเรียนประชาสงเคราะห์	5	5	7	17
5	โรงเรียนปริชาณุศาสตร์	11	15	28	54
6	โรงเรียนปัญญทรัพย์	11	13	28	52
7	โรงเรียนวัฒนานุศาสตร์	6	10	25	41
8	โรงเรียนศรีหฤทัย	16	11	12	39
รวม		99	86	164	349

3. การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง

ขนาดกลุ่มตัวอย่างปรากฏดังตาราง 3 ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น และดำเนินการสุ่มตามหลักของการสุ่ม โดยผู้วิจัยกำหนดขนาดของความคลาดเคลื่อน (limit of error) และระดับความเชื่อมั่น (level of confidence : $1-\alpha$) ที่ .95 ในการประมาณค่าเฉลี่ยของประชากร โดยอาศัยข้อมูลในการประมาณค่าขนาดกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

3.1 ขนาดของความคลาดเคลื่อนเท่ากับ 1.5 คะแนน จากคะแนนของแบบวัดการรับรู้ความสามารถในวิชาชีพครู ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าขนาดของความคลาดเคลื่อนที่กำหนดนี้เป็นขนาดที่เพียงพอที่จะนำผลการวิจัยไปใช้ในการตัดสินใจในกรณีต่างๆ ที่เกี่ยวข้องได้

3.2 ค่าประมาณความแปรปรวนของกลุ่มประชากร (σ^2) ของครูที่มีประสบการณ์ 0 - 5 ปี , 6 - 10 ปี และ 10 ปีขึ้นไป ได้จากการนำแบบวัดการรับรู้ความสามารถในวิชาชีพครูไปทดลองใช้ (Try out) กับครูที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่นำมาใช้ในการเก็บรวบรวมจริง จำนวน 150 คน จากโรงเรียนคาทอลิกสังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี พบว่าครูมีประสบการณ์สอน 0 - 5 ปี , 6 - 10 ปี และ 10 ปีขึ้นไป มีค่าความแปรปรวนเท่ากับ 235.105 , 257.891 และ 324.007 ตามลำดับ โดยผู้วิจัยนำค่าความแปรปรวนนี้ไปประมาณค่าขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

จากข้อมูลจำนวนประชากรและข้อมูลสำหรับการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง ตามข้อ 3 ผู้วิจัยนำไปคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่าง ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 280 คน เป็นครูที่มี

ประสบการณ์สอน 0 – 5 ปี จำนวน 81 คน ประสบการณ์สอน 6 – 10 ปี จำนวน 74 คน และ ประสบการณ์สอน 10 ปีขึ้นไป จำนวน 125 คน

การเก็บข้อมูลผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างมากกว่าที่กำหนดไว้ เป็นจำนวน 399 คน เพื่อป้องกันความผิดพลาดและไม่เพียงพอของข้อมูล หลังจากคัดเลือกแบบวัดฉบับที่สมบูรณ์ไว้ เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้จำนวนทั้งหมด 349 คน ซึ่งมีจำนวนมากกว่าขนาดกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้ คือ 280 คน

4. การตรวจสอบความเหมาะสมของกลุ่มตัวอย่าง

เมื่อดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าค่าความแปรปรวนของคะแนนแบบวัดการรับรู้ความสามารถในวิชาชีพครู ของครูที่มีประสบการณ์สอน 0 - 5 ปี , 6 – 10 ปี และ 10 ปีขึ้นไป มีค่าเท่ากับ 342.862 , 286.231 , 394.741 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาความคลาดเคลื่อนที่กำหนดเป็นเกณฑ์ในการประมาณค่าที่ยอมรับได้ ด้วยระดับความเชื่อมั่นของการประมาณค่าเฉลี่ยเท่ากับร้อยละ 95 ในการประมาณค่าขนาดกลุ่มตัวอย่างนั้น ปรากฏว่าผลของการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการประมาณค่าเฉลี่ยประชากรของแบบวัดการรับรู้ความสามารถในวิชาชีพครู พบว่า มีค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานการประมาณค่าเฉลี่ย (S_x) ในภาพรวมเท่ากับ 1.00 ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้ จึงมีความคลาดเคลื่อน ($Z_{\frac{.05}{2}} S_x$) เท่ากับ 1.96 คะแนน ซึ่งเป็นค่าความคลาดเคลื่อนที่สูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 1.5 คะแนนเล็กน้อย ถือได้ว่าเป็นกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้มีความเหมาะสมที่จะเป็นตัวแทนที่ดีของประชากรได้

2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการจัดเก็บข้อมูล ของการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

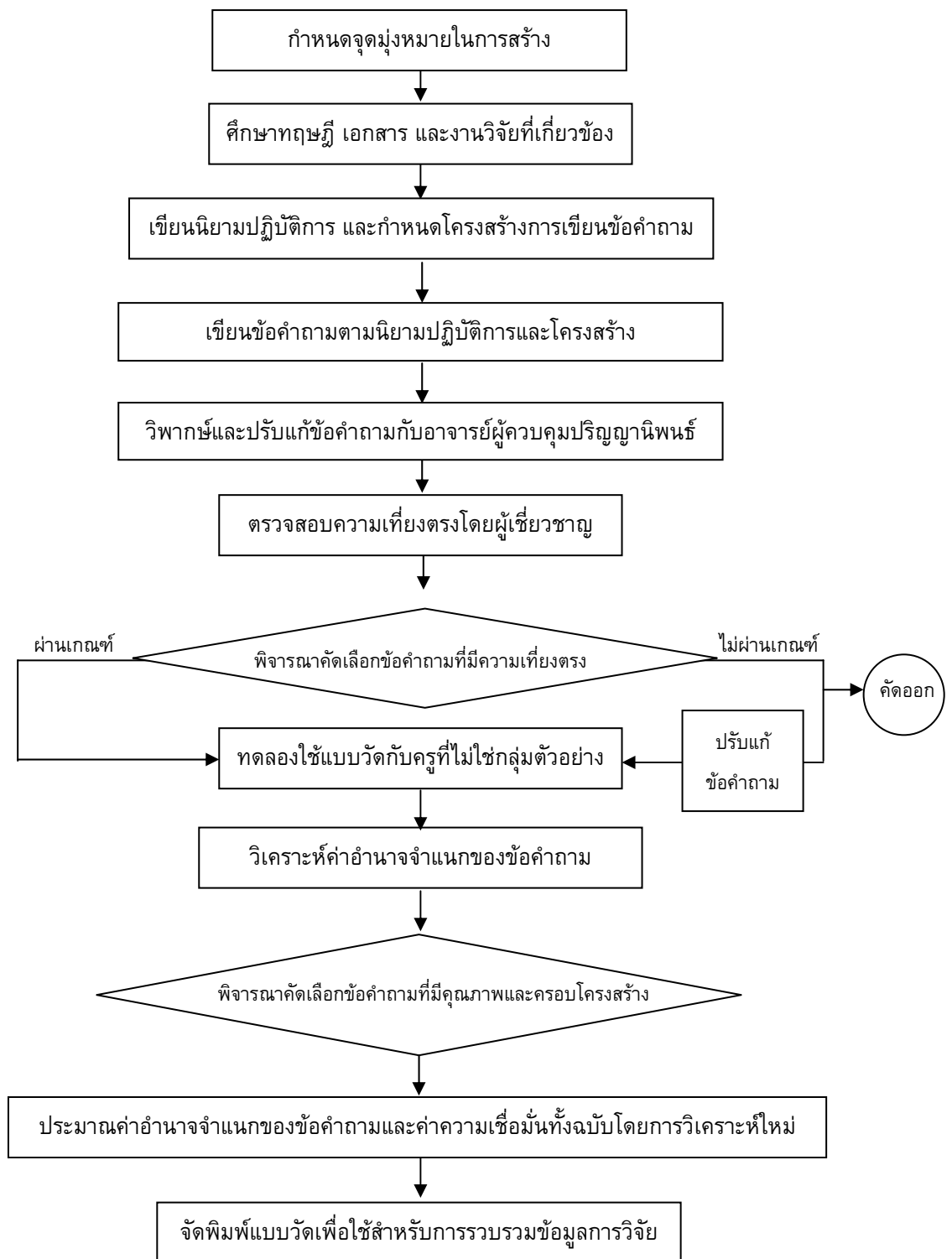
ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัว ได้แก่ ประสบการณ์การสอน (ปี)

ตอนที่ 2 แบบวัดการรับรู้ความสามารถในวิชาชีพครู จำนวน 40 ข้อ

ตอนที่ 3 แบบวัดความฉลาดทางอารมณ์ จำนวน 45 ข้อ

เครื่องมือดังกล่าวผู้วิจัยได้สร้างขึ้นโดยอาศัยทฤษฎีและนิยามศัพท์ที่ได้กล่าวไว้แล้วในบทที่ 1 และ บทที่ 2 มีรายละเอียดดังนี้

2.1 แบบวัดการรับรู้ความสามารถในวิชาชีพครู สร้างขึ้นโดยใช้พื้นฐานทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมเชิงพุทธิปัญญา (Social Cognitive Theory) ของแบนดูรา ผู้วิจัยดำเนินการสร้างตามขั้นตอนดังนี้

ภาพประกอบ 4 ขั้นตอนการสร้างแบบวัดการรับรู้ความสามารถในวิชาชีพครู

1. ศึกษาเอกสารและผลงานทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ความสามารถในวิชาชีพครู เพื่อให้ได้รายละเอียดสำหรับกำหนดโครงสร้าง

2. เขียนนิยามปฏิบัติการแบบวัดการรับรู้ความสามารถในวิชาชีพครู และกำหนดโครงสร้างการรับรู้ความสามารถในวิชาชีพครูที่สรุปจากการศึกษา และผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยของกุกส์กี (Guskey : 1981) และสร้างแบบวัดซึ่งมีลักษณะข้อคำถามตามรูปแบบข้อคำถามงานวิจัยของกุกส์กี

3. ดำเนินการสร้างแบบวัดตามรายละเอียดที่กำหนดไว้ในข้อ 2 โดยข้อคำถามต้องมีรายละเอียดครบโครงสร้าง

4. เมื่อสร้างแบบวัดเสร็จเรียบร้อยแล้ว ปรึกษาอาจารย์ที่ควบคุมปริญญาโทในการตรวจสอบคุณภาพเบื้องต้น และดำเนินการปรับปรุงตามแนะนำก่อนนำแบบวัดไปตรวจสอบคุณภาพซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

4.1 ตรวจสอบคุณภาพขั้นต้นโดยนำแบบวัดไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงพื้นผิว (Face Validity) เพื่อพิจารณาความถูกต้องเหมาะสมและความครอบคลุมของเนื้อหา ตลอดจนการใช้ภาษา พิจารณาแบบวัดโดยใช้เกณฑ์ดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป ซึ่งพบว่า มีข้อคำถามผ่านเกณฑ์ทั้งหมด 47 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.6 ถึง 1.0 คะแนน

4.2 นำแบบวัดการรับรู้ความสามารถในวิชาชีพครู ที่ปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้วไปทดสอบกับครู โรงเรียนคาทอลิก สังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี (Try Out) จำนวน 150 คน จากนั้นนำข้อมูลมาวิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนก โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product – Moment Correlation) ซึ่งพบว่า แบบวัดการรับรู้ความสามารถในวิชาชีพครู จำนวน 47 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก ตั้งแต่ .2251 ถึง .6560 ดังปรากฏในตาราง 4

4.3 นำแบบวัดการรับรู้ความสามารถในวิชาชีพครู จากข้อ 4.2 มาคัดเลือกข้อคำถามที่ผ่านเกณฑ์ คือ ต้องมีค่าอำนาจจำแนก .20 - .80 เนื่องจากข้อคำถามทั้ง 47 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกผ่านเกณฑ์ ผู้วิจัยจึงคัดเลือกข้อคำถามโดยให้ความสำคัญว่าข้อคำถามต้องครบโครงสร้างที่กำหนดไว้ได้จำนวนทั้งหมด 40 ข้อ นำข้อมูลมาวิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนกรายข้ออีกครั้งและวิเคราะห์ความเชื่อมั่นทั้งฉบับ โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟา (Coefficient Alpha) ของครอนบาค ซึ่งพบว่า แบบวัดการรับรู้ความสามารถในวิชาชีพครู จำนวน 40 ข้อ นั้นมีค่าอำนาจจำแนก ตั้งแต่ .2184 ถึง .6483 และมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ .9218

ตาราง 4 คุณภาพแบบวัดการรับรู้ความสามารถในวิชาชีพครู

รายละเอียด	แบบวัดฉบับทดลอง(Try out)			แบบวัดฉบับเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง		
	จำนวนข้อ	ดัชนีความ สอดคล้อง	ค่าอำนาจ จำแนก	จำนวนข้อ	ค่าอำนาจ จำแนก	ความ เชื่อมั่น
1. การจัดการเรียนรู้ของตนเอง(PTE)						.9218
1.1 การจัดการเรียนการสอน	13	1.00	.2733-.5014	12	.2452-.4830	
1.2 การให้คำปรึกษานักเรียน	4	1.00	.4232-.5312	3	.4691-.5609	
1.3 กิจกรรมนักเรียน	4	1.00	.2251-.4993	3	.2184-.5123	
1.4 การวิจัย	3	1.00	.4838-.5320	2	.5107-.5208	
2. การจัดการเรียนรู้โดยทั่วไป(GTE)						
2.1 การจัดการเรียนการสอน	13	0.60-1.00	.3202-.6519	12	.2962-.6483	
2.2 การให้คำปรึกษานักเรียน	3	1.00	.3820-.4732	3	.3898-.4638	
2.3 กิจกรรมนักเรียน	4	1.00	.4716-.4966	3	.4711-.5104	
2.4 การวิจัย	3	1.00	.3947-.6560	2	.5824-.6470	

5. พิจารณาด้านภาษาของข้อคำถามและจัดรูปแบบให้ง่ายแก่การอ่านและตอบแบบวัดและจัดทำแบบวัดฉบับสมบูรณ์ นำไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

6 เมื่อดำเนินการเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างแล้ว ผู้วิจัยนำข้อมูลมาวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirm Factor Analysis) เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงตามโครงสร้าง (Construct Validity)พบว่า แบบวัดการรับรู้ความสามารถในวิชาชีพครู ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 องค์ประกอบ ได้แก่ การรับรู้ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของตน (Personal Teaching Efficacy) และ การรับรู้ความสามารถในการจัดการเรียนรู้โดยทั่วไป (General Teaching Efficacy) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 มีข้อคำถามจำนวน 20 ข้อ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ 0.43 ถึง 0.69 ประกอบด้วยภาระงานของครู 4 ด้าน ได้แก่ การจัดการเรียนการสอน การให้คำปรึกษานักเรียน กิจกรรมนักเรียน และการวิจัย มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบรายด้าน คือ 0.90 , 0.98 , 0.91 และ 0.97 ตามลำดับ

องค์ประกอบที่ 2 มีข้อคำถามจำนวน 20 ข้อ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ 0.38 ถึง 0.70 ประกอบด้วยภาระงานของครู 4 ด้าน ได้แก่ การจัดการเรียนการสอน การให้คำปรึกษานักเรียน กิจกรรมนักเรียน และการวิจัย มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบรายด้าน คือ 0.96 , 0.90 , 0.90 และ 1.00 ตามลำดับ

เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมีกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 349 คน คำนำน้าหนักองค์ประกอบสำหรับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 349 คน นั้นใช้เกณฑ์ที่ 0.30 ขึ้นไป (จักรศิริ ปิยะพิมลสิทธิ์.2541) ในการแสดงค่าความเที่ยงตรงตามโครงสร้าง ดังนั้นสามารถสรุปได้ว่า ข้อคำถามในแต่ละองค์ประกอบสามารถวัดการรับรู้ความสามารถในวิชาชีพครูได้ตามโครงสร้างทางทฤษฎีที่ผู้วิจัยกำหนดไว้

ลักษณะของแบบวัดและเกณฑ์การให้คะแนนของผู้ตอบแบบวัด

แบบวัดการรับรู้ความสามารถในวิชาชีพครู มีจำนวน 40 ข้อ ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบภาระงาน มีรายละเอียด ดังนี้

ตาราง 5 องค์ประกอบภาระงานแบบวัดการรับรู้ความสามารถในวิชาชีพครู

องค์ประกอบภาระงาน	การรับรู้ความสามารถในวิชาชีพครู (Teacher Efficacy)		รวม (ข้อ)
	การรับรู้ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของตน (PTE)	การรับรู้ความสามารถในการจัดการเรียนรู้โดยทั่วไป (GTE)	
1. การจัดการเรียนการสอน	12	12	24
2. การให้คำปรึกษานักเรียน	3	3	6
3. กิจกรรมนักเรียน	3	3	6
4. การวิจัย	2	2	4
รวม	20	20	40

ผู้วิจัยศึกษารายละเอียดของภาระงานของครู 4 องค์ประกอบ และได้แบ่งน้ำหนักความสำคัญ ในการเขียนข้อคำถาม ให้ครอบคลุมและเหมาะสมกับรายละเอียดตามภาระงานของครู ภายใต้คำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา รายละเอียดแสดงดังตาราง 5 จากนั้นผู้วิจัยจึงได้กำหนดจำนวนข้อที่เหมาะสมในแต่ละองค์ประกอบตามน้ำหนักความสำคัญได้ข้อคำถามรวมทั้งฉบับ จำนวน 40 ข้อ

การตอบแบบวัดการรับรู้ความสามารถในวิชาชีพครู กำหนดให้ผู้ตอบประเมินค่าการรับรู้ความสามารถในวิชาชีพครูของตนเองในแต่ละข้อคำถาม โดยผู้ตอบจะประเมินตนเองตั้งแต่ 0–100 เปอร์เซนต์ ความหมายของแต่ละระดับ แสดงดังนี้

- 81 – 100 เปอร์เซนต์ หมายถึง การรับรู้ความสามารถในวิชาชีพครูอยู่ในระดับมากที่สุด
- 61 – 80 เปอร์เซนต์ หมายถึง การรับรู้ความสามารถในวิชาชีพครูอยู่ในระดับมาก
- 41 – 60 เปอร์เซนต์ หมายถึง การรับรู้ความสามารถในวิชาชีพครูอยู่ในระดับปานกลาง
- 21 – 40 เปอร์เซนต์ หมายถึง การรับรู้ความสามารถในวิชาชีพครูอยู่ในระดับน้อย
- 0 – 20 เปอร์เซนต์ หมายถึง การรับรู้ความสามารถในวิชาชีพครูอยู่ในระดับน้อยที่สุด

การตรวจให้คะแนนแบบวัดการรับรู้ความสามารถในวิชาชีพครู

ตอบ 81 – 100 เปอร์เซนต์	เท่ากับ 5 คะแนน
ตอบ 61 – 80 เปอร์เซนต์	เท่ากับ 4 คะแนน
ตอบ 41 – 60 เปอร์เซนต์	เท่ากับ 3 คะแนน
ตอบ 21 – 40 เปอร์เซนต์	เท่ากับ 2 คะแนน
ตอบ 0 – 20 เปอร์เซนต์	เท่ากับ 1 คะแนน

เกณฑ์การแปลความหมายระดับการรับรู้ความสามารถในวิชาชีพครู

การแปลความหมายนั้น ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์เป็นระดับ จากคะแนนเต็มทั้งหมด (40 ข้อ) ดังนี้

ระดับคะแนนต่ำกว่า 94 คะแนน	มีระดับการรับรู้ความสามารถในวิชาชีพครูต่ำ
ระดับคะแนน 94 - 147 คะแนน	มีระดับการรับรู้ความสามารถในวิชาชีพครูปานกลาง
ระดับคะแนนสูงกว่า 148 คะแนน	มีระดับการรับรู้ความสามารถในวิชาชีพครูสูง

ตัวอย่างแบบวัดการรับรู้ความสามารถในวิชาชีพครู

คำชี้แจง อ่านข้อคำถามและให้ผู้ตอบกำหนดน้ำหนักให้ตัวเลือกโดยคิดเป็นเปอร์เซนต์สำหรับตัวเลือกทั้ง 2 ข้อ ตามความรู้สึกที่แท้จริงของตนเอง : ตัวอย่างการตอบคำถาม

0. ถ้านักเรียนส่วนใหญ่ของคุณสามารถทำการบ้านที่คุณสั่งได้อย่างถูกต้อง คุณมีความคิดเห็นอย่างไร

_____ % 1. นักเรียนมีแรงจูงใจ ทำให้มีความพยายามต้องการทำการบ้านด้วยตนเอง

_____ % 2. คุณอธิบายบทเรียนและการบ้านที่คุณสั่งได้อย่างชัดเจน

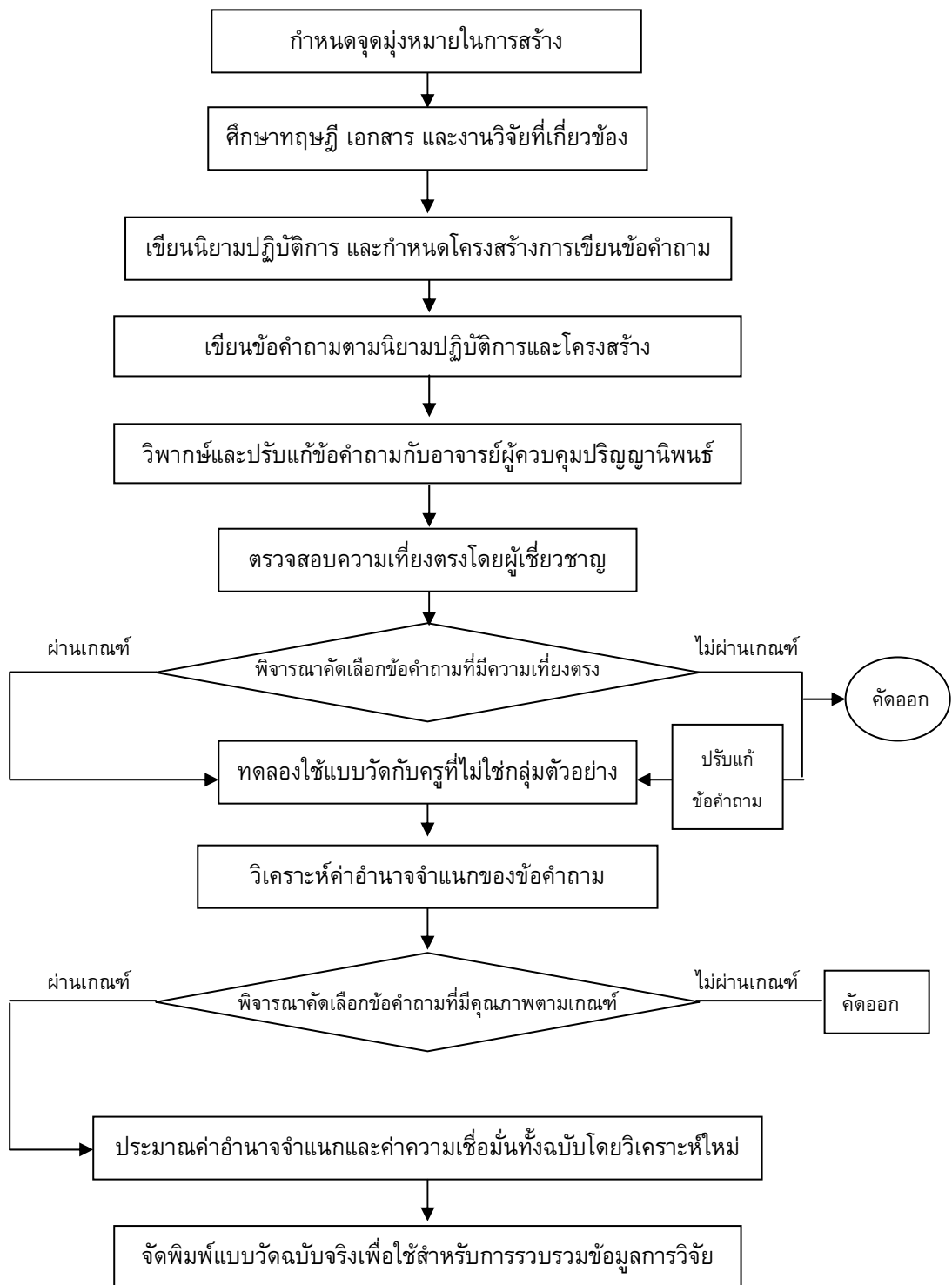
ถ้าคุณรู้สึกรว่านักเรียนทำการบ้าน เพราะว่ามันนักเรียนทุกคนมีแรงจูงใจทำให้มีความพยายามต้องการทำการบ้านด้วยตนเอง มากกว่าเหตุผลตัวเลือกข้อ 2 คือ เพราะคุณอธิบายบทเรียนและการบ้านได้อย่างชัดเจน ดังนั้นในกรณีนี้คุณอาจจะตอบว่า

85 % 1.

15 % 2.

และถ้าในกรณีที่คุณคิดว่าคุณเห็นด้วยกับข้อความในตัวเลือกข้อ 1. อย่างมาก คุณสามารถให้น้ำหนักของตัวเลือก ข้อ 1. ถึง 99% และให้น้ำหนักของตัวเลือกข้อ 2. เพียง 1% ได้ โดยมีข้อกำหนดว่าน้ำหนักของตัวเลือกทั้ง 2 ข้อ เมื่อรวมกันแล้วต้องได้ **100%** เสมอ

2.2. แบบวัดความฉลาดทางอารมณ์ ผู้วิจัยสร้างข้อคำถามจากพื้นฐานทฤษฎีของ โกลแมน (Goleman.1995) ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ การตระหนักรู้ตนเอง (Self-awareness) การจัดการตนเอง (Self-Regulation) การจูงใจ (Motivation) ความเข้าอกเข้าใจ (Empathy) ทักษะทางสังคม (Social Skills)

ภาพประกอบ 5 ขั้นตอนการสร้างแบบวัดความฉลาดทางอารมณ์

1. ศึกษาเอกสาร และผลงานทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับความฉลาดทางอารมณ์ ศึกษาในรายละเอียดความฉลาดทางอารมณ์สำหรับครู เพื่อให้ได้โครงสร้างที่ชัดเจน

2. เขียนนิยามปฏิบัติการของแบบวัดความฉลาดทางอารมณ์ และกำหนดโครงสร้างความฉลาดทางอารมณ์ที่สรุปจากการศึกษา

3. สร้างแบบวัดตามนิยามปฏิบัติการและโครงสร้างที่กำหนดไว้

4. เมื่อสร้างแบบวัดเสร็จเรียบร้อยแล้ว ปรึกษาอาจารย์ที่ควบคุมปริญญาโทในการตรวจสอบคุณภาพเบื้องต้น และดำเนินการปรับปรุงภายใต้คำแนะนำก่อนนำแบบวัดไปตรวจสอบคุณภาพ ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

4.1 ตรวจสอบคุณภาพขั้นต้นโดยนำแบบวัดไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงพิณิจ (Face Validity) เพื่อพิจารณาความถูกต้องเหมาะสมและความครอบคลุมของเนื้อหา ตลอดจนการใช้ภาษา พิจารณาแบบวัดโดยใช้เกณฑ์ดัชนีความสอดคล้อง ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป ซึ่งพบว่า มีข้อคำถามผ่านเกณฑ์ทั้งหมด 55 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.67 ถึง 1.00 คะแนน

4.2 นำแบบวัดความฉลาดทางอารมณ์ ที่ปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้วไปทดสอบกับครูโรงเรียนคาทอลิก สังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี (Try Out) จำนวน 150 คน จากนั้นนำข้อมูลมาวิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนก โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product – Moment Correlation) ซึ่งพบว่า แบบวัดการรับรู้ความสามารถในวิชาชีพครู จำนวน 55 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก ตั้งแต่ .0058 ถึง .7352 ดังปรากฏในตาราง 6

4.3 นำแบบวัดความฉลาดทางอารมณ์ ข้อ 4.2 มาคัดเลือกเฉพาะข้อคำถามที่มีคุณภาพตามเกณฑ์ คือ มีค่าอำนาจจำแนก .20 - .80 โดยผู้วิจัยคัดเลือกข้อคำถามโดยให้ความสำคัญว่าข้อคำถามต้องครบโครงสร้างที่กำหนดไว้ ได้ข้อคำถามทั้งหมด 45 ข้อ นำข้อมูลมาวิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนกรายข้ออีกครั้ง และวิเคราะห์ความเชื่อมั่นทั้งฉบับ โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟา (Coefficient Alpha) ของครอนบาค พบว่า แบบวัดความฉลาดทางอารมณ์ จำนวน 45 ข้อ นั้น มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ .3357 ถึง .7398 และมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .9597

ตาราง 6 คุณภาพแบบวัดความฉลาดทางอารมณ์

รายละเอียด	แบบวัดฉบับทดลอง(Try out)			แบบวัดฉบับเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง		
	จำนวนข้อ	ดัชนีความสอดคล้อง	ค่าอำนาจจำแนก	จำนวนข้อ	ค่าอำนาจจำแนก	ความเชื่อมั่น
1. การตระหนักรู้ตนเอง (Self-awareness)	8	1.00	.5117-.6321	6	.5903-.6532	.9597
2. การจัดการตนเอง (Self-Regulation)	8	1.00	.0058-.5961	6	.4736-.6045	
3. การจูงใจ (Motivation)	8	0.67-1.00	.3778-.6258	8	.3357-.6378	
4. ความเข้าอกเข้าใจ (Empathy)	10	1.00	.4964-.6738	8	.5383-.6827	
5. ทักษะทางสังคม (Social Skills)	21	1.00	.3795-.7352	17	.5280-.7398	

5. พิจารณาข้อคำถามอีกครั้งเพื่อปรับปรุงภาษาให้มีความชัดเจนเหมาะสม จัดรูปแบบให้สะดวกแก่การอ่านและการตอบข้อคำถามของกลุ่มตัวอย่าง จัดทำแบบวัดฉบับสมบูรณ์ นำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

ลักษณะของแบบวัดและเกณฑ์การให้คะแนน

แบบวัดความฉลาดทางอารมณ์ ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ รวมทั้งหมด 45 ข้อ มีรายละเอียดดังนี้

ตาราง 7 องค์ประกอบแบบวัดความฉลาดทางอารมณ์

องค์ประกอบ	น้ำหนักความสำคัญ	จำนวนข้อตามโครงสร้างน้ำหนัก
1. การตระหนักรู้ตนเอง (Self-awareness)	ร้อยละ 14	6
2. การจัดการตนเอง (Self-Regulation)	ร้อยละ 14	6
3. การจูงใจ (Motivation)	ร้อยละ 16	8
4. ความเข้าอกเข้าใจ (Empathy)	ร้อยละ 16	8
5. ทักษะทางสังคม (Social Skills)	ร้อยละ 40	17
รวมทั้งฉบับ		45

ข้อคำถามรวมทั้งฉบับมีจำนวน 45 ข้อ จำนวนข้อคำถามแต่ละองค์ประกอบ กำหนดน้ำหนักจากความสำคัญที่พิจารณาจากองค์ประกอบย่อยของแต่ละองค์ประกอบหลักทั้ง 5

องค์ประกอบ องค์ประกอบหลักที่มีรายละเอียดขององค์ประกอบย่อยมากจะพิจารณาให้น้ำหนักมาก เพื่อข้อคำถามจะได้ครอบคลุมรายละเอียดทั้งหมด

ตัวอย่างแบบวัดความฉลาดทางอารมณ์

ข้อ ที่	ข้อความ	ระดับคุณลักษณะหรือ ระดับการปฏิบัติของท่าน				
		มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
0	ฉันสามารถวิเคราะห์หาสาเหตุที่ทำให้ฉันไม่สบายใจได้					
00	ฉันสามารถบอกความรู้สึกของตนเองได้					
000	ฉันรู้ตัวว่ากำลังคิดหรือทำอะไรอยู่					

การตรวจให้คะแนนแบบวัดความฉลาดทางอารมณ์

- ตอบ มากที่สุด เท่ากับ 5 คะแนน
- ตอบ มาก เท่ากับ 4 คะแนน
- ตอบ ปานกลาง เท่ากับ 3 คะแนน
- ตอบ น้อย เท่ากับ 2 คะแนน
- ตอบ น้อยที่สุด เท่ากับ 1 คะแนน

การแปลความหมายระดับความฉลาดทางอารมณ์

การแปลความหมายระดับความฉลาดทางอารมณ์ ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์เป็นระดับเปอร์เซ็นต์ ไทล์จากคะแนนทั้งฉบับ (45 ข้อ) คือ ตำแหน่งคะแนนที่ต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 33.33 คะแนนที่ เปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 33.33 - 66.66 และคะแนนที่สูงกว่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 66.66 ขึ้นไป แบ่งเป็นกลุ่มที่มีความฉลาดทางอารมณ์ระดับต่ำ ความฉลาดทางอารมณ์ระดับปานกลาง และความฉลาดทางอารมณ์ระดับสูง ตามลำดับ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถึงผู้บริหารโรงเรียนที่ทำการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
2. ผู้วิจัยติดต่อขอความร่วมมือโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งผู้วิจัยได้ไปพบผู้บริหารแต่ละโรงเรียนด้วยตนเองเพื่อเรียนขออนุญาตและอธิบายถึงรายละเอียดทำให้ครูทราบว่าการตอบจะไม่มีผลกระทบต่อครู และโรงเรียนที่ไม่สามารถ

พบผู้บริหารได้ผู้วิจัยติดต่อขออนุญาตผ่านทางโทรศัพท์ พร้อมส่งหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัยและแบบวัดไปทางไปรษณีย์

3. จัดส่งแบบวัดจำนวน 500 ชุด ซึ่งมากกว่าจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการเพื่อป้องกันความไม่เพียงพอของแบบวัดที่จะได้รับกลับคืนมา ให้แก่โรงเรียนที่มีกลุ่มตัวอย่างและทำการเก็บรวบรวมแบบวัดกลับคืนมาด้วยตนเอง สำหรับโรงเรียนที่ไม่สามารถเก็บคืนได้ตามที่กำหนด โรงเรียนจะจัดส่งแบบวัดคืนมาที่ผู้วิจัยทางไปรษณีย์ ได้แบบวัดกลับคืนมาจำนวน 394 ชุด คิดเป็นร้อยละ 78 ของแบบวัดที่แจกไป ผู้วิจัยตรวจสอบแบบวัดเพื่อคัดเลือกแบบวัดที่สมบูรณ์ ได้แบบวัดที่สมบูรณ์ จำนวน 349 ชุด คิดเป็นร้อยละ 88 ของจำนวนแบบวัดที่ได้กลับคืนมา ซึ่งมากกว่าจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้ คือ 280 คน เนื่องจากแบบวัดมีความสมบูรณ์ผู้วิจัยจึงได้ใช้ข้อมูลทั้งหมดในการคำนวณเพื่อทดสอบสมมติฐานต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลแล้ว ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1.1 คัดเลือกแบบวัดเฉพาะที่สมบูรณ์ จำนวน 349 ชุด แบ่งกลุ่มของข้อมูลเป็นประสบการณ์สอน 3 ช่วงคือ 0 – 5 ปี , 6 – 10 ปี และ 10 ปีขึ้นไป

4.1.2 ให้รหัสแบบวัดตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ เพื่อเป็นการเตรียมข้อมูลสำหรับการวิเคราะห์ทางสถิติ คือ วิเคราะห์ความถี่และร้อยละ วิเคราะห์ระดับการรับรู้ความสามารถในวิชาชีพครู และความฉลาดทางอารมณ์ ด้วยค่าเฉลี่ย (Mean) และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และประมาณค่าเฉลี่ยของประชากร

4.1.3 วิเคราะห์ความแปรปรวนแบบ 2 ทิศทาง (Two - Way Analysis of Variance) เพื่อศึกษาผลหลัก (Main effects) และผลปฏิสัมพันธ์ (Interaction effects) ระหว่างประสบการณ์สอนและความฉลาดทางอารมณ์ที่มีต่อการรับรู้ความสามารถในวิชาชีพครู และทดสอบภายหลังด้วยสถิติทดสอบเชฟเฟส์ (Scheffe's Method)

4.2 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

4.2.1 สถิติที่ใช้ในการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง

สูตรการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่าง เพื่อใช้ในการประมาณค่าเฉลี่ยของประชากรโดยใช้
สูตรการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) (มยุรี ศรีชัย. 2538 : 105)

$$n = \frac{\sum_{g=1}^k N_g^2 s_g^2}{\frac{N^2 e^2}{Z_{\alpha/2}^2} + \sum_{g=1}^k N_g s_g^2}$$

โดย	n	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
	N	แทน	จำนวนประชากรทั้งหมด
	N_g	แทน	จำนวนประชากรแต่ละชั้น
	e	แทน	ความคลาดเคลื่อน
	s_g^2	แทน	ค่าความแปรปรวนแต่ละชั้น

4.2.2 สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1. ค่าความเที่ยงตรงเชิงพินิจ (Face Validity) โดยวิธีหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) (ล้วน สายยศ ; และ อังคณา สายยศ. 2539 : 248)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

โดย	IOC	แทน	ดัชนีความสอดคล้อง
	$\sum R$	แทน	ผลรวมของการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ
	N	แทน	จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

2. ค่าอำนาจจำแนก คำนวณโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product – Moment Correlation) (บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์. 2545: 84)

$$r_{XY} = \frac{N\sum XY - (\sum X)(\sum Y)}{\sqrt{[N\sum X^2 - (\sum X)^2][N\sum Y^2 - (\sum Y)^2]}}$$

โดย	N	แทน	จำนวนคนในกลุ่ม
	X	แทน	คะแนนของข้อคำถาม
	Y	แทน	คะแนนผลรวมของข้ออื่น ๆ ที่เหลือทุกข้อ

3. ค่าความเที่ยงตรงตามโครงสร้าง โดยวิธีวิเคราะห์องค์ประกอบด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป LISREL

4. ค่าความเชื่อมั่นโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) (ล้วน สายยศ ; และ อังคณา สายยศ. 2538 :200)

$$\alpha = \frac{K}{K-1} \left[1 - \frac{\sum s_i^2}{S^2} \right]$$

โดย	α	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น
	K	แทน	จำนวนข้อ
	s_i^2	แทน	ความแปรปรวนของคะแนนข้อที่ i
	S^2	แทน	ความแปรปรวนของคะแนนรวมทั้งฉบับ

4.2.3 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลและทดสอบสมมติฐาน

1.ค่าเฉลี่ย (Mean)

2.ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

3.วิเคราะห์ความแปรปรวนแบบ 2 ทิศทาง (Two - Way Analysis of Variance) (นิคม ตั้งกะพิภพ. 2543 : 121)

3.1 ค่าเฉลี่ยของผลบวกกำลังสอง สามารถคำนวณได้จากสูตร ดังนี้

$$MS_A = \frac{SS_A}{I-1}$$

$$MS_B = \frac{SS_B}{I-1}$$

$$MS_{AB} = \frac{SS_{AB}}{(I-1)(J-1)}$$

$$MS_W = \frac{SS_W}{IJ(n-1)}$$

3.2 ค่า F คำนวณได้จากสูตร ดังนี้

$$F_A = \frac{MS_A}{MS_W}$$

$$F_B = \frac{MS_B}{MS_W}$$

$$F_{AB} = \frac{MS_{AB}}{MS_W}$$

โดย	SS	แทน	ผลบวกกำลังสองของคะแนน (Sum of Squares)
	MS	แทน	ค่าเฉลี่ยของผลบวกกำลังสอง (Mean Square)
	F	แทน	ค่าสถิติทดสอบเอฟ (F-distribution)

3.3 การทดสอบเปรียบเทียบภายหลัง โดยการทดสอบนัยสำคัญของความแตกต่างของเซฟเฟส (Scheff's Method) เพื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างคู่ใด จะแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ที่กำหนด

$$S = \sqrt{(j-1)F_{\alpha, \nu_1, \nu_2} MS_{error} \left[\sum_{j=1}^J \frac{(c_j)^2}{n_j} \right]}$$

โดย	S	แทน	ค่าวิกฤติความแตกต่างของการเปรียบเทียบพหุคูณ
	J	แทน	จำนวนระดับของตัวแปรอิสระ
	F_{α, ν_1, ν_2}	แทน	อัตราส่วน F ของการกระจายของอัตราส่วน F ของกลุ่มตัวอย่างที่มีความเป็นอิสระเท่ากับ ν_1 และ ν_2
	MS_{error}	แทน	ความแปรปรวนส่วนที่เป็นเทอมของความคลาดเคลื่อนของการทดสอบรวมโดย F
	c_j	แทน	ค่าคงที่ซึ่งเป็นค่าสัมประสิทธิ์ของการเปรียบเทียบของค่าเฉลี่ยที่จะนำมาเปรียบเทียบกับค่า c_j
	n_j	แทน	ขนาดของกลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่ j

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เพื่อศึกษาถึงการรับรู้ความสามารถในวิชาชีพครู ที่มีระดับความฉลาดทางอารมณ์ต่างกัน รวมทั้งศึกษาว่าประสบการณ์ทำงานที่ต่างกันจะส่งผลต่อการรับรู้ความสามารถในวิชาชีพครูหรือไม่ ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยโดยเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครู ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จำนวน 349 คน

ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันในการแปลความหมายของการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ของอักษรย่อต่างๆ ดังนี้

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

n	แทน	ขนาดกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}$	แทน	คะแนนเฉลี่ย
S_x	แทน	ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการประมาณค่า
SS	แทน	ผลบวกกำลังสองของคะแนน (Sum of Squares)
MS	แทน	ค่าเฉลี่ยของผลบวกกำลังสอง (Mean Square)
F	แทน	ค่าสถิติทดสอบเอฟ (F-distribution)
df	แทน	ชั้นแห่งความเป็นอิสระ (Degrees of Freedom)

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

1. ค่าสถิติพื้นฐานของการรับรู้ความสามารถในวิชาชีพครู จำแนกตามประสบการณ์สอนและความฉลาดทางอารมณ์ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการประมาณค่าเฉลี่ยประชากร และการประมาณค่าเฉลี่ยประชากร ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐานข้อที่ 1 ข้อที่ 2 และข้อที่ 3 ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบ 2 ทิศทาง (Two - Way Analysis of Variance) เพื่อศึกษาผลหลัก (Main effects) และผลปฏิสัมพันธ์ (Interaction effect) ระหว่างประสบการณ์สอนและความฉลาดทางอารมณ์ที่มีต่อการรับรู้ความสามารถในวิชาชีพครู และทดสอบภายหลังด้วยสถิติทดสอบเชฟเฟ้ (Scheffe's Method) กรณีพบว่าผลหลักแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ค่าสถิติพื้นฐานและการประมาณค่าเฉลี่ยประชากรของการรับรู้ความสามารถในวิชาชีพครูของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามประสบการณ์สอน

ตาราง 8 ค่าสถิติพื้นฐานและการประมาณค่าเฉลี่ยประชากรของการรับรู้ความสามารถในวิชาชีพครู จำแนกตามประสบการณ์สอน

ประสบการณ์สอน	การรับรู้ความสามารถในวิชาชีพครู				การประมาณค่าเฉลี่ยของประชากร ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95
	n	$\bar{X}$	S	$S_{\bar{X}}$	
ประสบการณ์สอน 0 – 5 ปี	99	168.38	18.51	1.73	164.97 - 171.78
ประสบการณ์สอน 6 – 10 ปี	86	166.48	16.63	1.86	162.82 – 170.15
ประสบการณ์สอน 10 ปีขึ้นไป	164	168.04	19.86	1.33	165.41 - 170.66
รวม	349	167.31	18.71	1.00	165.31 - 169.31

จากตาราง 8 เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยการรับรู้ความสามารถในวิชาชีพครู ของครูที่มีประสบการณ์สอน 0 – 5 ปี , 6 – 10 ปี และ 10 ปีขึ้นไป มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 168.38 , 166.48 และ 168.04 ตามลำดับ ซึ่งอยู่ระหว่างค่าเฉลี่ยของประชากรเท่ากับ 164.97 - 171.78 , 162.82 – 170.15 และ 165.41 - 170.66 ตามลำดับ โดยครูที่มีประสบการณ์สอน 0 – 5 ปี , 6 – 10 ปี และ 10 ปีขึ้นไป มีการรับรู้ความสามารถในวิชาชีพครูใกล้เคียงกันในระดับสูง

ตาราง 9 ค่าสถิติพื้นฐานและการประมาณค่าเฉลี่ยประชากรของการรับรู้ความสามารถในวิชาชีพครู จำแนกตามความฉลาดทางอารมณ์

ความฉลาดทางอารมณ์	การรับรู้ความสามารถในวิชาชีพครู				การประมาณค่าเฉลี่ยของประชากร ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95
	n	$\bar{X}$	S	$S_{\bar{X}}$	
ระดับต่ำ	126	157.51	19.37	1.54	154.47 - 160.55
ระดับปานกลาง	113	169.41	16.27	1.75	165.96 - 172.86
ระดับสูง	110	175.98	14.59	1.67	172.69 - 179.26
รวม	394	167.31	18.71	1.00	165.31 - 169.31

จากตาราง 9 เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยการรับรู้ความสามารถในวิชาชีพครู ของครูที่มีความฉลาดทางอารมณ์ระดับต่ำ ระดับปานกลาง ระดับสูง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 157.51 , 169.41 และ 175.98 ตามลำดับ ซึ่งอยู่ระหว่างค่าเฉลี่ยของประชากรเท่ากับ 154.47 - 160.55 , 165.96 - 172.86 และ 172.69 - 179.26 ตามลำดับ โดยครูที่มีระดับความฉลาดทางอารมณ์ระดับต่ำ ระดับปานกลาง และระดับสูง มีระดับการรับรู้ความสามารถในวิชาชีพครูระดับสูงทุกกลุ่ม แต่มีแนวโน้มว่าครูที่มีความฉลาดทางอารมณ์ระดับสูงจะมีการรับรู้ความสามารถในวิชาชีพครูสูงกว่าครูที่มีความฉลาดทางอารมณ์ระดับต่ำกว่า

ตาราง 10 ค่าสถิติพื้นฐานการรับรู้ความสามารถในวิชาชีพครู จำแนกตามประสบการณ์สอนและความฉลาดทางอารมณ์

ประสบการณ์สอน	ความฉลาดทางอารมณ์									รวม N=349	
	ระดับต่ำ			ระดับปานกลาง			ระดับสูง				
	n	$\overline{X}$	S	n	$\overline{X}$	S	n	$\overline{X}$	S	$\overline{X}$	S
0 – 5 ปี	34	154.70	20.98	26	173.07	11.13	39	177.35	12.45	168.45	18.51
6 – 10 ปี	37	160.67	15.31	24	166.75	14.77	25	172.04	18.35	165.67	16.63
10 ปีขึ้นไป	55	157.16	20.76	63	168.41	18.39	46	178.54	13.77	167.48	19.86
รวม	126	157.53	19.37	113	169.31	16.27	110	76.64	14.59	167.31	18.71

จากตาราง 10 พบว่า การรับรู้ความสามารถในวิชาชีพครู ของครูที่มีความฉลาดทางอารมณ์ระดับต่ำ ระดับปานกลาง ระดับสูง มีการรับรู้ความสามารถในวิชาชีพครูระดับสูงทั้งหมดจากข้อมูลสรุปได้ว่าครูที่มีความฉลาดทางอารมณ์ระดับสูง มีการรับรู้ความสามารถในวิชาชีพครูสูงที่สุด เมื่อเปรียบเทียบกับครูที่มีความฉลาดทางอารมณ์ระดับปานกลางและระดับต่ำ เมื่อพิจารณาการรับรู้ความสามารถในวิชาชีพครู จำแนกตามประสบการณ์สอน พบว่า ครูที่มีประสบการณ์สอน 0 – 5 ปี , 6 – 10 ปี และ 10 ปีขึ้นไป มีการรับรู้ความสามารถในวิชาชีพครูระดับสูงทั้งหมด จากข้อมูลสรุปได้ว่าครูที่มีประสบการณ์สอน 0 – 5 ปี มีการรับรู้ความสามารถในวิชาชีพครูสูงที่สุด

2. การเปรียบเทียบการรับรู้ความสามารถในวิชาชีพครูของครูที่มีประสบการณ์สอน 0 – 5 ปี 6 – 10 ปี และ 10 ปีขึ้นไป ที่มีความฉลาดทางอารมณ์ระดับต่ำ ระดับปานกลาง ระดับสูง และศึกษาผลปฏิสัมพันธ์ของการรับรู้ความสามารถในวิชาชีพของครู ที่เกิดจากการส่งผลร่วมกันของประสบการณ์สอนและความฉลาดทางอารมณ์ ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบ 2 ทิศทาง

(Two - Way Analysis of Variance) ทดสอบภายหลังด้วยสถิติทดสอบเชฟเฟล์ (Scheffe's Method) กรณีที่พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ผู้วิจัยทำการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของคะแนนการรับรู้ความสามารถในวิชาชีพครู และความฉลาดทางอารมณ์ โดยใช้สถิติวิเคราะห์ความแปรปรวนสองทาง ดังแสดงในตาราง 11

ตาราง 11 การเปรียบเทียบการรับรู้ความสามารถในวิชาชีพครู จำแนกตามประสบการณ์สอน และความฉลาดทางอารมณ์

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F
ประสบการณ์สอน (A)	183.561	2	91.780	.319
ความฉลาดทางอารมณ์ (B)	19703.683	2	9851.842	34.222*
ปฏิสัมพันธ์ (A x B)	1882.354	4	470.588	1.635
ความคลาดเคลื่อน	97879.658	340	287.881	
รวม	119649.256	348		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสองทาง ได้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังกล่าวสรุปได้เป็น 3 ประเด็นดังนี้

1. ครูที่มีประสบการณ์สอนแตกต่างกัน มีระดับการรับรู้ความสามารถในวิชาชีพแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ กล่าวคือ ประสบการณ์สอน 0 – 5 ปี , 6 – 10 ปี และ 10 ปีขึ้นไป ไม่ส่งผลให้การรับรู้ความสามารถในวิชาชีพครูของครูแตกต่างกัน

2. ครูที่มีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกัน ทั้ง 3 ระดับ คือ ระดับต่ำ ระดับปานกลาง และระดับสูง มีการรับรู้ความสามารถในวิชาชีพครูแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

3. ผลปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรประสบการณ์สอน 3 ช่วง กับความฉลาดทางอารมณ์ 3 ระดับ ต่อการรับรู้ความสามารถในวิชาชีพครูนั้น ไม่ปรากฏว่ามีผลปฏิสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นั่นคือ ตัวแปรประสบการณ์สอนกับความฉลาดทางอารมณ์ไม่ส่งผลร่วมกันต่อการรับรู้ความสามารถในวิชาชีพครู

จากตาราง 11 พบว่าครูที่มีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกัน มีการรับรู้ความสามารถในวิชาชีพครูอย่างน้อย 1 คู่ ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงทำการเปรียบเทียบพหุคูณตามวิธีการของเชฟเฟล์ (Scheffe's Method) เพื่อตรวจสอบดูว่าในจำนวนทั้งหมด 3 คู่มีคู่ใดบ้างที่แตกต่างกัน

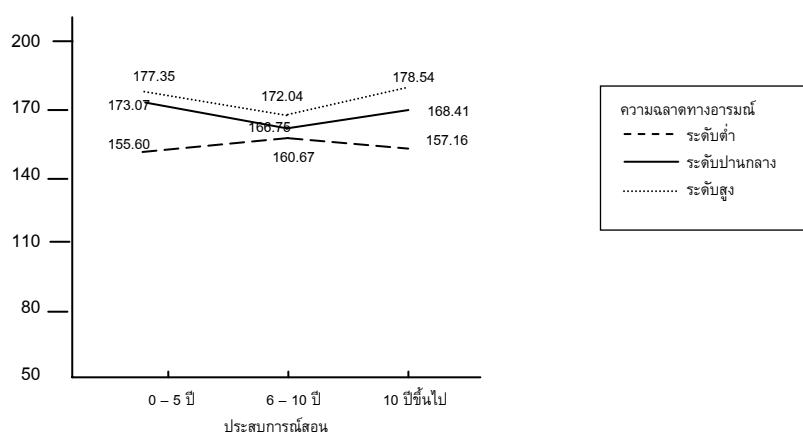
ตาราง 12 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของคะแนนการรับรู้ความสามารถในวิชาชีพครูที่มีระดับความฉลาดทางอารมณ์ต่างกัน ด้วยสถิติทดสอบเชฟเฟส์ (Scheffe's Method)

ความฉลาดทางอารมณ์	$\bar{X}$	ระดับต่ำ	ระดับปานกลาง	ระดับสูง
ระดับต่ำ	157.53	-	11.60 *	19.11 *
ระดับปานกลาง	169.13	-	-	7.51 *
ระดับสูง	176.64	-	-	-

* มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

จากตาราง 12 พบว่า ครูที่มีความฉลาดทางอารมณ์ระดับสูง มีการรับรู้ความสามารถในวิชาชีพครูสูงกว่า ครูที่มีความฉลาดทางอารมณ์ระดับปานกลาง และระดับต่ำ และครูที่มีความฉลาดทางอารมณ์ระดับปานกลาง มีการรับรู้ความสามารถในวิชาชีพครูสูงกว่า ครูที่มีความฉลาดทางอารมณ์ระดับต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นั่นคือ ครูมีการรับรู้ความสามารถในวิชาชีพครูเพิ่มขึ้นตามความฉลาดทางอารมณ์ที่สูงขึ้น

เมื่อนำค่าเฉลี่ยมาจัดทำเป็นแผนภูมิกราฟเส้น เพื่อนำเสนอลักษณะความไม่มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรประสบการณ์สอนและความฉลาดทางอารมณ์ต่อการรับรู้ความสามารถในวิชาชีพครู การไม่มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์สอนและความฉลาดทางอารมณ์ นั่นคือ ระดับการรับรู้ความสามารถในวิชาชีพครูของครูที่มีความฉลาดทางอารมณ์ที่แตกต่างกันจะมีลักษณะระดับเพิ่มขึ้นหรือลดลงตามระดับช่วงประสบการณ์ที่ต่างกันเป็นรูปแบบเดียวกัน ดังภาพประกอบ 6

ภาพประกอบ 6 ผลปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรประสบการณ์สอนและความฉลาดทางอารมณ์ต่อการรับรู้ความสามารถในวิชาชีพครู

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังตาราง 11 ตาราง 12 และภาพประกอบ 6 พบว่า ในภาพรวม การรับรู้ความสามารถในวิชาชีพครูมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นตามระดับความฉลาดทางอารมณ์ กล่าวคือ ครูที่มีความฉลาดทางอารมณ์ระดับสูง มีการรับรู้ความสามารถในวิชาชีพครูระดับสูงที่สุด รองลงมา คือ ครูที่มีความฉลาดทางอารมณ์ระดับปานกลางและระดับต่ำ ซึ่งเมื่อพิจารณาร่วมกับประสบการณ์ สอน พบว่า ครูที่มีระดับความฉลาดทางอารมณ์ระดับต่ำ มีการรับรู้ความสามารถในวิชาชีพครูสูง น้อยกว่าครูที่มีระดับความฉลาดทางอารมณ์ระดับปานกลางและระดับสูงทุกช่วงประสบการณ์สอน

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีจุดประสงค์เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการรับรู้ความสามารถในวิชาชีพครู ที่มีประสบการณ์สอนและความฉลาดทางอารมณ์ต่างกัน ผู้วิจัยตั้งสมมติฐานว่าการรับรู้ความสามารถในวิชาชีพครูที่มีประสบการณ์สอนและความฉลาดทางอารมณ์ต่างกันมีความแตกต่างกัน และมีผลปฏิสัมพันธ์ของการรับรู้ความสามารถในวิชาชีพครูที่เกิดจากการส่งผลร่วมกันของประสบการณ์สอนและความฉลาดทางอารมณ์ โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่างคือ ครูที่สอนในช่วงชั้นที่ 1 - 4 ในปีการศึกษา 2549 ในโรงเรียนคาทอลิก สังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี จำนวน 349 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น มีประสบการณ์สอนแบ่งเป็น 3 ระดับ เป็นขั้นในการสุ่ม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มีจำนวน 2 ฉบับ คือ แบบวัดการรับรู้ความสามารถในวิชาชีพครู จำนวน 40 ข้อ ประกอบด้วยภาระงานของครู 4 ด้าน ได้แก่ การจัดการเรียนการสอน การให้คำปรึกษานักเรียน กิจกรรมนักเรียน และการวิจัย มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .9218 และแบบวัดความฉลาดทางอารมณ์ จำนวน 45 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .9597

เมื่อจัดเตรียมข้อมูลเรียบร้อยแล้วจึงทำการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อระบุถึงความสัมพันธ์ของตัวแปรประสบการณ์สอนและความฉลาดทางอารมณ์ต่อการรับรู้ความสามารถในวิชาชีพครู และทำการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสองทาง (Two - Way Analysis of Variance) เพื่อศึกษาผลหลัก (Main effects) และผลปฏิสัมพันธ์ (Interaction effects) ระหว่างประสบการณ์สอนและความฉลาดทางอารมณ์ที่มีต่อการรับรู้ความสามารถในวิชาชีพครู และทดสอบภายหลังด้วยสถิติทดสอบเชฟเฟส (Scheffe's Method)

สรุปผลการวิจัย

1. การรับรู้ความสามารถในวิชาชีพครู จำแนกตามประสบการณ์สอน และความฉลาดทางอารมณ์ โดยการประมาณค่าเฉลี่ยของประชากรที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 พบว่า

1.1 ค่าเฉลี่ยการรับรู้ความสามารถในวิชาชีพครูที่มีประสบการณ์สอน 0 - 5 ปี , 6 - 10 ปี และ 10 ปีขึ้นไป มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 168.38 , 166.48 และ 168.04 ตามลำดับ ซึ่งอยู่ระหว่างค่าเฉลี่ยของประชากรเท่ากับ 164.97 – 171.78 , 162.82 – 170.15 และ 165.41 – 170.66 ตามลำดับ โดยครูที่มีประสบการณ์สอน 0 – 5 ปี , 6 – 10 ปี และ 10 ปีขึ้นไป ต่างมีการรับรู้ความสามารถในวิชาชีพครูอยู่ในระดับสูงใกล้เคียงกัน

1.2 ค่าเฉลี่ยการรับรู้ความสามารถในวิชาชีพครู ที่มีความฉลาดทางอารมณ์ระดับต่ำ ระดับปานกลาง ระดับสูง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 157.51 , 169.41 และ 175.98 ตามลำดับ ซึ่งอยู่ระหว่างค่าเฉลี่ยของประชากรเท่ากับ 154.47 – 160.55 , 165.96 – 172.86 และ 172.69 – 179.26 ตามลำดับ ครูที่มีความฉลาดทางอารมณ์ระดับต่ำ ระดับปานกลาง และระดับสูง จะมีการรับรู้

ความสามารถในวิชาชีพครูระดับสูง ซึ่งครูที่มีความฉลาดทางอารมณ์ระดับสูงมีระดับการรับรู้ความสามารถสูงที่สุด รองลงมาคือครูที่มีความฉลาดทางอารมณ์ระดับปานกลาง และระดับต่ำตามลำดับ นั่นคือการรับรู้ความสามารถในวิชาชีพครู เป็นไปในทิศทางเดียวกับระดับความฉลาดทางอารมณ์ของครู เมื่อพิจารณาจากประสบการณ์สอนประกอบกับความฉลาดทางอารมณ์ พบว่า ครูที่มีความฉลาดทางอารมณ์ระดับสูงและระดับปานกลาง ที่มีประสบการณ์สอน 5 - 10 ปี มีแนวโน้มการรับรู้ความสามารถในวิชาชีพครูต่ำกว่าครูที่มีประสบการณ์สอน 0 - 5 ปี และ 10 ปีขึ้นไป และครูที่มีความฉลาดทางอารมณ์ระดับต่ำ ที่มีประสบการณ์สอน 6 - 10 ปี มีระดับการรับรู้ความสามารถสูงกว่า ครูที่มีประสบการณ์สอน 0 - 5 ปี และ 10 ปีขึ้นไป

2. การศึกษาผลปฏิสัมพันธ์ของการรับรู้ความสามารถในวิชาชีพของครู ที่เกิดจากการส่งผลร่วมกันของประสบการณ์สอนและความฉลาดทางอารมณ์ ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบ 2 ทิศทาง (Two - Way Analysis of Variance) พบว่า ครูที่มีประสบการณ์สอนแตกต่างกัน มีการรับรู้ความสามารถในวิชาชีพแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และครูที่มีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกัน มีการรับรู้ความสามารถในวิชาชีพครูแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้ยังพบว่าประสบการณ์สอนกับความฉลาดทางอารมณ์มีปฏิสัมพันธ์ต่อการรับรู้ความสามารถในวิชาชีพครูอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ นั่นคือ ประสบการณ์สอนกับความฉลาดทางอารมณ์ไม่ส่งผลร่วมกันต่อการรับรู้ความสามารถในวิชาชีพครู และเมื่อทำการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการรับรู้ความสามารถในวิชาชีพครูของครูที่มีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกัน พบว่า ครูที่มีความฉลาดทางอารมณ์ระดับสูง มีการรับรู้ความสามารถในวิชาชีพครูสูงกว่า ครูที่มีความฉลาดทางอารมณ์ระดับปานกลาง และระดับต่ำ และครูที่มีความฉลาดทางอารมณ์ระดับปานกลาง มีการรับรู้ความสามารถในวิชาชีพครูสูงกว่าครูที่มีความฉลาดทางอารมณ์ระดับต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นั่นคือ ครูมีระดับการรับรู้ความสามารถในวิชาชีพครูเพิ่มขึ้นตามความฉลาดทางอารมณ์ที่สูงขึ้น

จากผลการวิจัยทั้งหมด สามารถสรุปเกี่ยวกับการรับรู้ความสามารถในวิชาชีพครูได้ว่า ครูที่มีประสบการณ์สอนต่างกัน ไม่มีผลต่อการรับรู้ความสามารถในวิชาชีพครูเนื่องจากการรับรู้ความสามารถในวิชาชีพครูของครูที่มีประสบการณ์สอนต่างกันนั้นอยู่ในระดับสูงทั้งหมด แต่ความฉลาดทางอารมณ์มีแนวโน้มว่าส่งผลต่อการรับรู้ความสามารถในวิชาชีพครู โดยการรับรู้ความสามารถในวิชาชีพครูเพิ่มขึ้นตามระดับความฉลาดทางอารมณ์ที่สูงขึ้น

อภิปรายผล

ผลการวิจัยเกี่ยวกับการรับรู้ความสามารถในวิชาชีพครู ที่มีประสบการณ์สอนและความฉลาดทางอารมณ์ต่างกัน ของครูในโรงเรียนคาทอลิก สังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี มีประเด็นในการอภิปรายผล ดังนี้

1. ผลการศึกษาการรับรู้ความสามารถในวิชาชีพครู ของครูในโรงเรียนคาทอลิก สังกัด สังฆมณฑลจันทบุรี พบว่า การรับรู้ความสามารถในวิชาชีพครูของครูทุกช่วงประสบการณ์สอนและ ทุกระดับความฉลาดทางอารมณ์นั้นอยู่ในระดับสูงใกล้เคียงกันทั้งหมด สาเหตุที่มีระดับคะแนนการรับรู้ ความสามารถในวิชาชีพครูไม่แตกต่างกันนั้น เนื่องจากกลุ่มโรงเรียนคาทอลิก สังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี นั้นใช้แผนพัฒนาโรงเรียนร่วมกัน คือ แผนพัฒนาโรงเรียนคาทอลิก สังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี ซึ่งมีการกำหนดเป้าหมาย กลยุทธ์เรื่องบุคลากรร่วมกัน คือ บุคลากรต้องมีความรู้ ความเข้าใจ และมีความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ตามความรับผิดชอบและมีความเหมาะสมกับงานที่รับผิดชอบ จากกลยุทธ์จะมีโครงการอบรมบุคลากรทั้งในระดับโรงเรียน และระหว่างโรงเรียนภายในกลุ่มโรงเรียน จากการร่วมกันทำกิจกรรมของครูอาจส่งผลให้เกิดการสังเกตตัวแบบ ซึ่งเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ความสามารถของตนตามแนวทฤษฎีของแบนดูรา (Bandura. 1986.) ที่กล่าวว่า การที่เห็น บุคคลอื่นที่คล้ายคลึงกับตนทำกิจกรรมได้สำเร็จก็สามารถเพิ่มความรูสึกว่าตนมีความสามารถ และเมื่อมีการปฏิรูปการศึกษา ครูโรงเรียนคาทอลิก สังกัดสังฆมณฑลจันทบุรีนั้นจะได้รับการพัฒนา ในรอบด้านตามหลักการปฏิรูปการศึกษา คือ การพัฒนาความรู้ความสามารถทางการจัดการเรียน การสอน และการพัฒนาทางด้านคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ จากการจัดอบรมเพื่อ พัฒนาครูให้มีความพร้อมรับการปฏิรูประบบการศึกษา ดังนั้นผู้วิจัยคาดว่าเมื่อครูทั้งหมดได้เข้ารับการอบรมเหมือนกัน จึงส่งผลให้การรับรู้ความสามารถในวิชาชีพมีระดับสูงใกล้เคียงกันทั้งหมด

2. ผลการศึกษาการรับรู้ความสามารถในวิชาชีพครู ของครูในโรงเรียนคาทอลิก สังกัด สังฆมณฑลจันทบุรี พบว่า ครูที่มีประสบการณ์สอน 0 – 5 ปี , 6 – 10 ปี และ 10 ปีขึ้นไป มีค่าเฉลี่ยการรับรู้ความสามารถในวิชาชีพครู เท่ากับ 168.38 , 166.48 และ 168.04 ตามลำดับ ค่าเฉลี่ยดังกล่าวแสดงว่า ครูมีการรับรู้ความสามารถในวิชาชีพครูในระดับสูงทุกช่วงประสบการณ์ สอน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อ 1 เนื่องจากไม่มีครูที่มีการรับรู้ความสามารถในวิชาชีพครูระดับ ปานกลาง และระดับต่ำ ไม่สอดคล้องกับทฤษฎีการรับรู้ความสามารถในวิชาชีพครู (Teacher Efficacy) และงานวิจัยของกิบนันและเดมโบ (Gibson ; & Dembo.1984) ที่กล่าวว่า เมื่อครู มีประสบการณ์มากขึ้น ได้เผชิญกับปัญหาที่หลากหลายครูจะมีการรับรู้ความสามารถเพิ่มขึ้น แต่ประสบการณ์ที่จะมีอิทธิพลต่อการรับรู้ความสามารถในวิชาชีพครูนั้นควรเป็นประสบการณ์สอนที่ ประสบความสำเร็จไม่ใช่ความล้มเหลว คือ ครูที่มีประสบการณ์ความสำเร็จจากการสอนสูง จะช่วย เพิ่มการรับรู้ประสิทธิภาพการสอนของครูให้สูงขึ้น และต้องพิจารณาร่วมกับระยะเวลาในการทำ การสอน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของแบนดูราที่ว่า ประสบการณ์ที่จะมีผลต่อการรับรู้ ความสามารถของบุคคลนั้นควรเป็นประสบการณ์ที่ได้รับความสำเร็จ ดังนั้นผู้วิจัยคาดว่าครูที่รับรู้ ความสามารถในวิชาชีพครูไม่มีการพัฒนาไปตามประสบการณ์สอน เนื่องจากทุกช่วงประสบการณ์ สอน มีการรับรู้ความสามารถในวิชาชีพครูอยู่ในระดับสูงอยู่แล้ว และจากข้อค้นพบที่ว่าครูที่มี ประสบการณ์สอน 0 – 5 ปี มีคะแนนเฉลี่ยการรับรู้ความสามารถในวิชาชีพครูระดับสูงที่สุด อาจเนื่องมาจาก ปัจจัยเรื่องการปฏิรูปการศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ.2542 อาจมีผล ต่อครูซึ่งประกอบวิชาชีพนี้มานาน ทำให้เกิดความรู้สึกว่าตนเองไม่ประสบความสำเร็จจากการ

จัดการเรียนรู้เหมือนที่ผ่านมาเพราะความเปลี่ยนแปลงในการจัดการเรียนรู้ต้องอาศัยระยะเวลาในการดำเนินการ จึงส่งผลให้ครูที่มีประสบการณ์สอนมากกว่ากลับมีความรู้สึกระบบความสำเร็จน้อยกว่าครูที่มีประสบการณ์สอนน้อยกว่า

3. ผลการศึกษาการรับรู้ความสามารถในวิชาชีพครู ที่มีความฉลาดทางอารมณ์ระดับต่ำ ระดับปานกลาง ระดับสูง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 157.51 , 169.41 และ 175.98 ตามลำดับ แสดงว่าครูมีการรับรู้ความสามารถในวิชาชีพอยู่ในระดับสูง ทุกระดับความฉลาดทางอารมณ์ ในภาพรวมแล้วครูที่มีความฉลาดทางอารมณ์ในระดับสูง มีการรับรู้ความสามารถในวิชาชีพครูระดับสูงที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีความฉลาดทางอารมณ์ของโกลแมน (Goleman. 1998) ที่กล่าวว่าคนที่มีความฉลาดทางอารมณ์สูงจะเป็นบุคคลที่เข้าใจและยอมรับนับถือตนเอง มีความเชื่อมั่นในความสามารถของตน ประเมินความสามารถของตนเองได้ตามความเป็นจริง จะประสบความสำเร็จในการทำงานเนื่องจากระยะที่มีการปฏิรูประบบการศึกษา ครูต้องมีการปรับตัวพร้อมทั้งปรับเปลี่ยนในหลายๆ ด้าน เมื่อมีความฉลาดทางอารมณ์ระดับสูงจะมีความสามารถในการปรับตัว มีความยืดหยุ่นในการจัดการกับความเปลี่ยนแปลง สามารถสร้างสิ่งใหม่ๆ และเปิดกว้างกับความคิด ยอมรับข้อมูลใหม่ๆ (ลักขณา สิริวัฒน์.2545: 182-185) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเกรฟ (Graves. 1999) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์ กับความสามารถในการรับรู้และประสิทธิภาพในการทำงาน พบว่า ความฉลาดทางอารมณ์มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการรับรู้ สามารถทำนายพฤติกรรมที่จะนำไปสู่การทำงานอย่างมีประสิทธิภาพได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภัฏญาวดี แสงงาม (2543) ที่ศึกษาเรื่องการรับรู้ความสามารถของครูแนะแนว พบว่า ครูแนะแนวที่มีความมั่นคงทางอารมณ์ มีสุขภาพจิตที่ดี ปรับตัวได้ดี มีความอบอุ่น ซึ่งเป็นองค์ประกอบของบุคคลที่มีความฉลาดทางอารมณ์ จะมีการรับรู้ความสามารถของตนเองสูง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุวัฒน์ งามยิ่ง (2547) ที่ศึกษาเรื่องคุณลักษณะครูที่ดี พบว่า ความฉลาดทางอารมณ์ของครูมีความสัมพันธ์ทางบวกกับคุณลักษณะครูที่ดี ดังนั้นครูที่มีความฉลาดทางอารมณ์ในระดับสูง จะสามารถยอมรับสิ่งใหม่ๆ ที่เกิดขึ้นจากการปฏิรูประบบการศึกษา พร้อมทั้งยังมีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมาย อีกทั้งยังตระหนักรู้ในศักยภาพของตนเอง ซึ่งก็คือการรับรู้ระดับความสามารถของตนเองตามความเป็นจริงนั่นเอง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 เมื่อนำผลการวิจัยไปเป็นสารสนเทศประกอบการดำเนินงานของกลุ่มโรงเรียนคาทอลิก สังเกตสังฆมณฑลจันทบุรี ควรนำข้อมูลด้านอื่นๆ มาประกอบการพิจารณาด้วย ได้แก่ การวิเคราะห์ภาระหน้าที่ การประเมินการปฏิบัติงานประจำปี และผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน เพื่อจะได้ผลสรุปที่แม่นยำถึงระดับการรับรู้ความสามารถในวิชาชีพครู

1.2 จากผลการวิจัย แสดงว่าความฉลาดทางอารมณ์มีผลต่อการรับรู้ความสามารถในวิชาชีพครู ดังนั้น ควรมีโครงการส่งเสริมเรื่องการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของครูในแผนพัฒนาบุคลากรครู เพื่อเป็นการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ให้บุคลากรครูอื่นจะส่งผลให้มีการรับรู้ความสามารถในวิชาชีพครูที่สูงขึ้น จะได้เกิดประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอนต่อไป

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรพัฒนาเครื่องมือการวัดการรับรู้ความสามารถในวิชาชีพครู ที่มีรูปแบบการตอบแบบวัดด้วยการประเมินค่าการรับรู้ความสามารถในวิชาชีพครูของตนเอง เป็นระดับเปอร์เซ็นต์ ตั้งแต่ 0 – 100 เปอร์เซ็นต์ ต่อไป

2.2 ควรศึกษาตัวแปรนอกเหนือจากประสบการณ์สอนและความฉลาดทางอารมณ์ จากทฤษฎีการรับรู้ความสามารถในวิชาชีพครู (Teacher Efficacy) เพื่อจะได้ทราบความสัมพันธ์ของตัวแปรกับการรับรู้ความสามารถในวิชาชีพครู

2.3 ควรทำการศึกษาหลังจากครูได้เข้าร่วมโครงการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ เพื่อส่งเสริมการรับรู้ความสามารถในวิชาชีพครู เพื่อศึกษาว่ามีความเปลี่ยนแปลงของความฉลาดทางอารมณ์และการรับรู้ความสามารถในวิชาชีพครูเพียงใด

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมการศึกษานอกโรงเรียน. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542. กรุงเทพฯ :
พริกหวานกราฟฟิค. กระทรวงศึกษาธิการ.
- กรมสุขภาพจิต. (2544). คู่มือความฉลาดทางอารมณ์. กรุงเทพฯ : ศูนย์สารนิเทศและ
ประชาสัมพันธ์.
- กรมสามัญ กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และการ
วิเคราะห์สาระสำคัญ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา.
- กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข. (2546). สืบค้นเมื่อ 10 ธันวาคม 2546, จาก
www.bangkokmentalhealth.com.
- กาญจนาพุทธร ทิพนกน. (2545). ความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์กับความสำเร็จใน
การทำงานของผู้บริหารระดับต้นในโรงงานอุตสาหกรรม เขตนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ.
ปริญญานิพนธ์. วท.ม. (จิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การ) เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- กัญญาวดี แสงงาม. (2543). การศึกษาการรับรู้ความสามารถของตนเองในการปฏิบัติงานแนะแนว
ของครูแนะแนวในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาในกรุงเทพมหานคร.
ปริญญานิพนธ์. กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- จรินทร์ วินทะไชย์. (2541). ปัจจัยคัดสรรที่ส่งผลต่อการรับรู้ความสามารถของครูในโรงเรียน
มัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร. ปริญญานิพนธ์ คศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ :
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ฉัตรศิริ ปิยะพิมลสิทธิ์. (2541, พฤษภาคม-สิงหาคม). “การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน”
วารสารการวัดผลการศึกษา. สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. 20(59)
- ชาญชัย อาจิณสมาจาร. (2538,กรกฎาคม-กันยายน). สารพัฒนาหลักสูตร. ปีที่ 14 (122) : 70-82
- ชัยฤทธิ์ ศิลาเดช. (2542). เอกสารประกอบบทบาทครูกับพ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542.
หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 5. สืบค้นเมื่อ 10 ธันวาคม 2546,
จาก http://www.maceducation.com/03_parent/01.html
- เทอดศักดิ์ เดชคง. (2542). ความฉลาดทางอารมณ์. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : พิมพ์เศ
พรินท์ติ้งเซ็นเตอร์.
- _____. (2547). จากความฉลาดทางอารมณ์สู่สติและปัญญา. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ: มติชน.
- นันทนา วงษ์อินทร์. (2546,พฤษภาคม). EQ ของครูกับการสอนให้นักเรียน เก่ง ดี มีความสุข
(ในยุคปฏิรูปการศึกษา). วารสารการศึกษาทม. 8 (26) : 4-10.

- นิคม ตั้งกะพิภพ และ คนอื่นๆ . (2543). รายงานผลการวิจัยการพัฒนารูปแบบการฝึก
ประสบการณ์วิชาชีพครูภาคสนาม คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร. นครปฐม :
โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- นิคม ตั้งกะพิภพ. (2543). สถิติเพื่อการวิจัยทางการศึกษา. นครปฐม : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัย
ศิลปากร.
- บุญเชิด ภิญโญนันตพงษ์. (2545). ประมวลสาระชุดวิชาการพัฒนาเครื่องมือสำหรับการประเมิน
การศึกษา. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ประทีป จิษฐ์. (2539). ผลของการเตือนตนเองต่อการรับรู้ความสามารถของตนเองที่ส่งผลต่อการ
เพิ่มประสิทธิภาพการทำงานตามที่ได้รับมอบหมายของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตร
วิชาชีพ. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- ผจงจิต อินทสุวรรณ ; และคนอื่นๆ. (2545). การสร้างและพัฒนามาตรวัดประสิทธิภาพตาม
แนวพุทธศาสนาสำหรับวัยรุ่นไทย. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- พลสันต์ โพธิ์ศรีทอง. (2547). สืบค้นเมื่อ 1 เมษายน 2547, จาก
<http://dnfe5.nfe.go.th/alpha.html>
- พรทิพย์ อนุชาติบุตร. (2546). ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความสามารถของตนเองความ
คาดหวังผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้นและความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ของผู้สูงวัยใน
ชมรมไอพีพีวาย. ปรินญาณินพนธ์. กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- มยุรี ศรีชัย. (2538). เทคนิคการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง. กรุงเทพฯ : วีเจพริ้นติ้ง.
- รสลีย์ อักษรวงศ์. (2545). ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ความสามารถของครูในการสอนทักษะ
การแก้ปัญหา. ปรินญาณินพนธ์. วศ.ด. (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์). กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- รุ่ง แก้วแดง. (2541). รวบรวมบทความทางการศึกษาในรอบปี พ.ศ.2540-2541 การศึกษาไทย
ในเวทีโลก. กรุงเทพฯ : รุ่งเรืองสาส์นการพิมพ์.
- ล้วน สายยศ ; และ อังคณา สายยศ. (2538). สถิติเพื่อการวิจัย. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
_____. (2539). เทคนิคการวัดผลการเรียนรู้. กรุงเทพฯ : ชมรมเด็ก.
- ลักขณา สิริวัฒน์. (2545). สุขวิทยาจิตและการปรับตัว. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- วทัญญู สุวรรณเศรษฐ. (2545). การรับรู้ความสำคัญและความสามารถที่มีอยู่ด้านความฉลาด
ทางอารมณ์ของครูประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์. วท.ม.
(การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์) กรุงเทพฯ : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
ถ่ายเอกสาร.

วิลาสลักษณ์ ชั่ววัลลี. (2542,สิงหาคม). การพัฒนาสติปัญญาทางอารมณ์เพื่อความสำเร็จในการทำงาน. วารสารพฤติกรรมศาสตร์. ปีที่ 5 (1) : 37-51.

_____. (2538). วารสารจิตวิทยา. ปีที่ 2 (1) : 97-109.

วิไล ตั้งจิตสมคิด. (2546). การศึกษาและความเป็นครูไทย. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.

วีระวัฒน์ ปันนิตมัย. (2542). *เชาว์อารมณ์ (EQ) : ดัชนีวัดความสุขและความสำเร็จของชีวิต*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : เอ็กซ์เปอร์เน็ท.

ศักดิ์ชัย นิรัญทวี ; และคณะ. (2545). รายงานสภาวะการศึกษาไทยปี 2544/2545 : ฝ่าวิกฤติการศึกษาสู่สังคมแห่งปัญญาและการเรียนรู้. กรุงเทพฯ : พิมพ์ดี.

สภาการศึกษาคาทอลิก. (2545). 336 ปี การศึกษาคาทอลิกไทย. กรุงเทพฯ : ชันพรินดิง.

สุจรีต เพียรชอบ. (2540,มกราคม - กุมภาพันธ์). ข่าวสารกองบริหารการศึกษา. 8 (65) : 17-24.

สุวัฒน์ งามยิ่ง. (2547). *คุณลักษณะครูที่ดีของครู-อาจารย์วิทยาลัยสารพัดช่างสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษา ภาคกลาง 1 และภาคกลาง 5*. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

สุทาทิพย์ รุทธิฤทธิ์. (2546). *การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบความฉลาดทางอารมณ์กับทักษะการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาส่วนกลางสังกัดกรมสามัญศึกษา*. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2540). *รายงานผลการสัมมนาเรื่องแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 8 : หนทางสู่ความหวังและอนาคตของชาติ*. ม.ป.พ.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (ม.ป.ป.). *แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 8*. กรุงเทพฯ : อรรถผลการพิมพ์.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2546). *สภาการศึกษา จากอดีตถึงปัจจุบันสู่มิติใหม่ในการพัฒนานโยบายการศึกษาของชาติในอนาคต*. กรุงเทพฯ : 21 เซ็นจูรี่.

สำนักงานปฏิรูปการศึกษา. (2545). *ปัญจปฏิรูปการศึกษาแนวทางการสู่การปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ : พิมพ์ดี.

อารีรัตน์ วัฒนสิน. (2543,กันยายน). วารสารวิชาการ 3 (9) : 2-7.

อุมาพร ตรังสมบัติ. (2546). *Everest พาลูกค้นหาความนับถือตนเอง*. กรุงเทพฯ : ชันต้าการพิมพ์.

AbiSamra,N. (2000) *The Relationship between Emotional Intelligence and Academic Achievement in Eleventh Graders*. Retrieves June, 2005, from <http://members.fortunecity.com/nadabs/research-intell2.html#app>

- Albion, R. Peter. (1999). *Self-Efficacy Beliefs as an Indicator of Teachers' Preparedness for Teaching with Technology*. Retrieved December, 2004, from <http://www.usq.edu.au/users/albion/papers/site99/1345.html>
- Ashton, P. (1984). Teacher Efficacy: A Motivational Paradigm for effective teacher education. *Journal of Teacher Education*, 35(5) : 28-32.
- Bandura, A. (1986). *Social foundations of thought and action : A Social Cognitive Theory*. New Jersey : Prentice-Hall.
- _____. (1994). Self-Efficacy. *Encyclopedia of Human Behavior*, 4, 71-81.
- _____. (1997). Self-efficacy : *Toward a Unifying Theory of Behavioral Change*. *Psychological Review*, 84, 191-215.
- _____. (1999). *Self-Efficacy in Changing Societies*. New York : The Press Syndicate of The University of Cambridge.
- _____. (2005). *The Bar-On Model of Emotional-Social Intelligence (ESI)*. In P. Fernandez-Berrocal and N. Extremera (Guest Editors), *Special Issue on Emotional Intelligence*. *Psicothema*, 17. Retrieved January, 2005, from www.eiconsortium.org.
- Bar-On, R. , James D.A. Parker. (2000). *The Handbook of emotional intelligence*. California : Jossey-Bass Inc. California.
- Ciarrochi, J. , Forgas, P.J., Mayer, J.d. (2001). *Emotional Intelligence in everyday life : A Scientific Inquiry*. Edwards Brothers. Lillington. NC.
- Cooper ; & Swaf. (2005). Retrieved January, 2005, from <http://text.competencyandei.com/Definition-of-emotional-intelligence->
- Dana, Thomas and Lunetta, V. (1995). The Relationship of Pupil Control to Preservice Elementary Science Teacher Self-efficacy and Outcome expectancy. *Science Education* 79(1)
- Edwards, J. L., ; & O. (1996). *Teacher Efficacy and School and Teacher Characteristics*. Paper presented at the Annual Meeting of the American Educational Research Association. New York. April : 8-12. Retrieved January, 2005, from <http://www.positivepractices.com/Efficacy/TeacherEfficacyAE.html#E>
- Fer, S. (December. 2004). Qualitative Evaluation of Emotional Intelligence In-Service Program For Secondary School Teachers. *The Qualitative Report*. 9(4) : 562-588
- Fives, H. (2003). *What is Teacher Efficacy and How does it Relate to Teachers' Knowledge? A Theoretical Review*. Paper presented at the American Educational Research Association Annual Conference. Chicago.

- Gibson, S. and Dembo, M.H. (1984). Teacher Efficacy: A Construct Validation. *Journal of Educational Psychology* 76(4) : 569-582.
- Giallo, R. and Little, E. (2003). Classroom Behaviour Problems : The Relationship between Preparedness, Classroom Experiences, and Self-efficacy in Graduate and Student Teachers. *Australian Journal of Educational & Development Psychology*. 3 : 21 – 34.
- Goleman, D. (1995). *Emotional Intelligence: Why it can matter more than IQ*. U.S.A.: Bantam books.
- _____. (1998). *Working with Emotional Intelligence*. New York : Bantam Book.
- Guskey, T. (1981). Measurement of responsibility teachers assume for academic successes and failures in the classroom. *Journal of Teacher Education*, 32, 44-51.
- Graves, J.G. (1999). *Emotional intelligence and cognitive ability: Predicting performance in job-simulated activities*. *Dissertation Abstracts International*, 60(5B), 2398.
Retrieved December, 10, 2004 , from
<http://cobacourses.creighton.edu/MAM/2003/papers/burbach.doc>
- Josephine M. ; et al. (9 August, 2004). A study of science teaching self-efficacy and outcome expectancy beliefs of teachers in India. *Science Education*. 88(6) : 837 – 854.
- Lam, L.Thi. (1999). *Emotional Intelligence: Implications for individual performance*. Dissertation Abstracts International.
- Menhart, S.F. (1998). *Emotional Intelligence : An alternative explanation of career success*. Dissertation, Ph.D. (Industrial Psychology). Florida : Graduate School The University of South Florida.
- Perry, C., Ball, I. & Stacey, E. (2004). *Emotional Intelligence and teaching situations: Development of a new measure*. *Issues In Educational Research*. 14(1) : 29 – 43. <http://education.curtin.edu.au/iier/iier14/perry.html>
- Peter, R.A. (1999). *Self-Efficacy Beliefs as an Indicator of Teacher's Preparedness for Teaching with Technology*. Retrived January, 2005 , from
<http://www.usq.edu.au/users/albion/papers/site99/1345.html>
- Salovey, P. and Mayer, J. (Online). Retrieved January, 2005, from
<http://www.eqtoday.com/02/emotional.php>

Soodak, L.; & Podell, D. (1997). Efficacy and experience : perceptions of efficacy among preservice and practicing teachers. *Journal of Research and Development in Education*. 30 : 214 – 221.

Taschannen-Moran , Woolfolk and Hoy. (1998). *Teacher Efficacy: It's Meaning and Measure*. Review of Educational Research 68(2) : 202-248.

Woolfolk, A.E.; & Hoy, W.K. (1990). Prospective teachers' sense of efficacy and beliefs about control. *Journal of Educational Psychology*. 82 : 81- 91.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

รองศาสตราจารย์ชูศรี วงศ์รัตน์	อาจารย์ประจำภาควิชาการวัดผลและวิจัยการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
รองศาสตราจารย์ประพนธ์ จำเริญ	ประธานงานวิจัย โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม)
อาจารย์ชัชวาล อินทุโสภณ	ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายบริหารหลักสูตรและ งานวิชาการโรงเรียนดาราสมุทร จ.ชลบุรี
อาจารย์สุกัญญา มีมุงกิจ	หัวหน้ากลุ่มงานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ฝ่ายบริหารหลักสูตรและงานวิชาการ โรงเรียนดาราสมุทร จ.ชลบุรี
อาจารย์ศิริรัตน์ เวียงพระปรก	หัวหน้ากลุ่มงานวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ ฝ่ายบริหารหลักสูตรและงานวิชาการ โรงเรียนดาราสมุทร จ.ชลบุรี
อาจารย์บุญธรรม ผดุงศักดิ์ชัยกุล	หัวหน้ากลุ่มงานวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ฝ่ายบริหารหลักสูตรและงานวิชาการ โรงเรียนดาราสมุทร จ.ชลบุรี
อาจารย์สุนันทา พลโกชน์	ครู คศ.2 วิทยาลัยสารพัดช่างสีพระยา
อาจารย์พิมพ์ภา อัคระพู	หัวหน้างานห้องสมุด โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม)
อาจารย์เยาวลักษณ์ วรรณม่วง	คณะกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม)

ภาคผนวก ข
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

แบบวัดเพื่อการวิจัย เรื่อง การรับรู้ความสามารถในวิชาชีพของครู
ที่มีระดับความฉลาดทางอารมณ์ต่างกัน
ในโรงเรียนคาทอลิก สังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี

คำชี้แจง

1. แบบวัดนี้แบ่งเป็น 3 ตอน ประกอบด้วย
ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนตัวผู้ตอบ
ตอนที่ 2 แบบวัดการรับรู้ความสามารถในวิชาชีพครู
ตอนที่ 3 แบบวัดความฉลาดทางอารมณ์
2. แบบวัดนี้ไม่จำกัดเวลาในการทำ และไม่มีคำตอบที่ถูกหรือผิด ไม่เป็นการบ่งชี้ถึงความคิด
ไม่ดี และไม่มีผลต่อตัวผู้ตอบไม่ว่ากรณีใด ๆ ทั้งสิ้น ดังนั้นจึงขอให้ผู้ตอบตอบตาม
ความรู้สึกที่แท้จริง และกรุณาตอบให้ครบทุกข้อ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพภาพของผู้ตอบ

โปรดขีดเครื่องหมาย ✓ ในช่อง ☐ หน้าข้อความที่ตรงกับความเป็นจริง

ประสบการณ์การสอน (เริ่มนับตั้งแต่เริ่มประกอบวิชาชีพครู)

- ☐ ประมาณ 0 - 5 ปี
☐ ประมาณ 6 - 10 ปี
☐ มากกว่า 10 ปี ขึ้นไป

ตอนที่ 2 แบบวัดการรับรู้ความสามารถในวิชาชีพครู

คำชี้แจงการตอบ

ข้อคำถามมีลักษณะเป็นข้อความสั้นๆ ผู้ตอบจะพิจารณาว่าถ้าเป็นตนเองจะปฏิบัติในระดับ
ใด โดยการประเมินค่าระดับการปฏิบัติตั้งแต่ 0 - 100 เปอร์เซนต์ ให้กับตัวเลือกทั้ง 2 ข้อ ซึ่งจะไม่มี
คำตอบที่ถูกหรือผิดเพราะแต่ละบุคคลจะมีความคิดเห็นที่แตกต่างกันไป

ตัวอย่างการตอบ

เมื่ออ่านข้อคำถามแล้วให้ผู้ตอบกำหนดน้ำหนักให้ตัวเลือกโดยคิดเป็นเปอร์เซนต์ สำหรับ
ตัวเลือกทั้ง 2 ข้อ ตามความรู้สึกที่แท้จริงของตนเอง : ตัวอย่างการตอบ

ข้อ 0. คุณมีความคิดเห็นอย่างไร ถ้านักเรียนส่วนใหญ่ของคุณสามารถทำการบ้านที่คุณสั่งได้
อย่างถูกต้อง

____% ข้อ 1. คุณอธิบายบทเรียนและการบ้านที่คุณสั่งได้อย่างชัดเจน

____% ข้อ 2. นักเรียนมีแรงจูงใจ ทำให้มีความพยายามต้องการทำการบ้านด้วยตนเอง

ถ้าคุณรู้สึกว่่านักเรียนทำการบ้าน เพราะว่่านักเรียนมีแรงจูงใจส่งผลให้มีความพยายามและต้องการทำการบ้าน มากกว่าเหตุผลตัวเลือกข้อ 1 คือ เพราะคุณอธิบายบทเรียนและการบ้านได้อย่างชัดเจน ดังนั้นในกรณีนี้คุณอาจจะตอบว่า

15 % ข้อ 1. คุณอธิบายบทเรียนและการบ้านที่คุณสั่งได้อย่างชัดเจน

85 % ข้อ 2. นักเรียนมีแรงจูงใจ ทำให้มีความพยายามต้องการทำการบ้านด้วยตนเอง

และถ้าในกรณีที่คุณคิดว่า คุณเห็นด้วยกับข้อความในตัวเลือกข้อ 1. อย่างมาก
คุณอาจจะตอบว่า

100 % 1. คุณอธิบายบทเรียนและการบ้านที่คุณสั่งได้อย่างชัดเจน

0 % 2. นักเรียนมีแรงจูงใจ ทำให้มีความพยายามต้องการทำการบ้านด้วยตนเอง

มีข้อกำหนดว่าคุณจะตอบเท่าไรก็ได้แต่ เปอร์เซ็นต์ของตัวเลือกทั้ง 2 ข้อ เมื่อรวมกันแล้วต้องได้ 100% เสมอ

* * * * *

1. คุณคิดว่าจะสามารถจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้โดยมีกระบวนการวิเคราะห์หลักสูตร นักเรียนเพื่อปรับเนื้อหาให้เชื่อมโยงกับชีวิตจริงได้หรือไม่

_____ % ข้อ 1. สามารถทำได้อย่างแน่นอนและเป็นสิ่งที่ปฏิบัติอยู่แล้วในปัจจุบัน

_____ % ข้อ 2. ไม่แน่ใจว่าจะสามารถทำได้ เพราะหลักสูตรมีการกำหนดรายละเอียดไว้จำนวนมาก

2. คุณมีความคิดเห็นอย่างไร เมื่อคุณสังเกตได้ว่านักเรียนของคุณมีความกระตือรือร้นสนใจการเรียนมากขึ้น
_____ % ข้อ 1. เพราะว่าคุณเตรียมการสอนได้สอดคล้องกับธรรมชาติของนักเรียน สามารถสร้างแรงจูงใจให้แก่นักเรียนได้

_____ % ข้อ 2. เป็นเรื่องธรรมดาที่บางครั้งนักเรียนอาจจะตั้งใจเรียนมากขึ้น ไม่เกี่ยวกับการสอนของคุณ

3. คุณมีความคิดเห็นอย่างไร เมื่อนักเรียนส่วนใหญ่ไม่ตั้งใจเรียนในช่วงแรกของการเปิดภาคเรียน
_____ % ข้อ 1. คุณจะสังเกตลักษณะและพฤติกรรมของนักเรียนเพื่อเป็นข้อมูล และคุณอาจปรับแผนการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมมากยิ่งขึ้นในสัปดาห์ต่อไป

_____ % ข้อ 2. เป็นเรื่องปกติที่นักเรียนต้องใช้เวลาในการปรับตัวกับสภาพสังคมใหม่
ดังนั้นคุณจะสอนตามปกติที่กำหนดไว้ในแผนการจัดการเรียนรู้

4. คุณมีความคิดเห็นอย่างไร เมื่อนักเรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างรวดเร็ว แสดงออกถึงความเข้าใจในเนื้อหาและความคิดรวบยอดที่คุณสอน

_____ % ข้อ 1. เพราะคุณอธิบายเนื้อหาอย่างเป็นระบบและมีความชัดเจน สามารถเชื่อมโยงเนื้อหาเข้าด้วยกันช่วยให้ นักเรียนเข้าใจสิ่งที่เรียนได้อย่างรวดเร็ว

_____ % ข้อ 2. เพราะนักเรียนมีพื้นฐานความรู้ที่ดี ส่งผลให้เกิดความพร้อมที่จะเรียนรู้ต่อไป บทบาทของคุณมีส่วนเพียงเล็กน้อย

5. คุณมีความคิดเห็นอย่างไร เกี่ยวกับการใช้สื่อการสอนที่ทันสมัย ช่วยกระตุ้นให้นักเรียนที่ไม่สนใจเรียนให้ตั้งใจเรียนมากขึ้น

_____ % ข้อ 1. คุณมีความเต็มใจรับสื่อการสอนที่ทันสมัยต่างๆ เพื่อช่วยกระตุ้นให้นักเรียนสนใจเรียน

_____ % ข้อ 2. คุณมีความคิดเห็นว่าการใช้สื่อการสอนที่ทันสมัยไม่สามารถช่วยเหลือนักเรียนที่ไม่สนใจเรียนได้

6. คุณมีความคิดเห็นอย่างไร เมื่อครูใหญ่จัดให้คุณเข้าร่วมอบรม การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้แนวใหม่ตามพรบ.การศึกษา พ.ศ.2542

_____ % ข้อ 1. คุณสนใจเข้าร่วมการอบรมดังกล่าว เพราะความรู้ที่ได้รับจากการอบรมนั้นเป็น การพัฒนาความรู้เดิมที่มีอยู่

_____ % ข้อ 2. คุณคิดว่าคุณมีความสามารถในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เพียงพอแล้ว ดังนั้นคุณไม่สนใจเข้าร่วมการอบรม

7. คุณมีความคิดเห็นอย่างไร ถ้าในปีการศึกษาหน้าคุณได้รับผิดชอบสอนวิชาในกลุ่มสาระ การเรียนรู้เดิมในชั้นที่สูงขึ้น

_____ % ข้อ 1. คุณมีความพร้อมที่จะปฏิบัติงาน พร้อมรับภาระงานที่ได้รับมอบหมาย

_____ % ข้อ 2. คุณมีความรู้สึกกังวลในเรื่องการเตรียมการสอนในวิชาที่มีเนื้อหาสูงกว่าชั้น ปัจจุบันที่สอนอยู่

8. คุณมีความคิดเห็นอย่างไร เกี่ยวกับการจัดบรรยากาศภายในห้องเรียน เพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ อย่างเต็มตามศักยภาพ

_____ % ข้อ 1. คุณคิดว่าเป็นเรื่องสำคัญจึงจัดบรรยากาศให้เอื้อต่อการเรียนรู้มากที่สุด

_____ % ข้อ 2. ไม่มีความจำเป็นต้องจัดบรรยากาศเป็นพิเศษ เพียงแค่ห้องเรียนมีความเรียบร้อย ก็สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้แล้ว

9. คุณคิดว่า คุณจะแก้ปัญหาให้นักเรียนมีการประสานสัมพันธ์กันดีขึ้นได้หรือไม่ เมื่อนักเรียนในห้องของคุณแบ่งเป็นกลุ่ม ชาติความสามัคคีภายในห้องเรียน
- _____ % ข้อ 1. คุณสามารถแก้ปัญหาได้ โดยเริ่มจากการศึกษาสภาพของปัญหาอย่างละเอียด
- _____ % ข้อ 2. คุณคิดว่าอาจจะไม่แก้ปัญหา เพราะเวลามีจำกัดควรใช้เวลาสำหรับการเรียนการสอนซึ่งเป็นเรื่องที่สำคัญมากกว่า
10. คุณมีความคิดเห็นอย่างไร ถ้าคุณสังเกตพบว่านักเรียนส่วนใหญ่ตั้งใจทำชิ้นงานที่คุณมอบหมายให้
- _____ % ข้อ 1. เพราะว่าคุณเลือกวิธีการวัดและประเมินผลที่มีความเหมาะสมกับนักเรียน
- _____ % ข้อ 2. เป็นเรื่องธรรมดาที่นักเรียนจะมีความตั้งใจ เนื่องจากต้องการมีคะแนนเก็บมากๆ
11. คุณมีความคิดเห็นอย่างไร เกี่ยวกับการวัดและประเมินผลควบคู่ไปในช่วงดำเนินการเรียนการสอน
- _____ % ข้อ 1. มีประโยชน์ เพราะคุณและนักเรียนจะได้มีข้อมูลมาพัฒนาการเรียนการสอนต่อไป
- _____ % ข้อ 2. อาจจะเป็นผลเสียเพราะเมื่อผลการประเมินแสดงว่านักเรียนตกหรือไม่ผ่าน จะนำมาซึ่งความรู้สึกทางลบของนักเรียน
12. คุณมีวิธีการอย่างไรที่จะทำให้นักเรียนตั้งใจ และพยายามทำคะแนนเก็บให้ดียิ่งขึ้น เพื่อที่นักเรียนจะได้มีคะแนนเก็บที่สูงขึ้น
- _____ % ข้อ 1. คุณจะทบทวนเนื้อหาพร้อมทั้งให้กำลังใจ เมื่อนักเรียนได้คะแนนมากขึ้นย่อมมีความภูมิใจในความสำเร็จ ทำให้มีผลต่อความมั่นใจในตนเองมากขึ้น
- _____ % ข้อ 2. ออกข้อสอบให้ตรงตามเนื้อหาและความยากไม่มาก เพื่อว่านักเรียนส่วนใหญ่จะทำได้
13. คุณมีความคิดเห็นอย่างไรเกี่ยวกับ การให้คำปรึกษานักเรียนในเรื่องปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นขณะนักเรียนอยู่ภายในโรงเรียน
- _____ % ข้อ 1. คุณสามารถให้คำปรึกษานักเรียนเกี่ยวกับปัญหาต่างๆ ได้ โดยจะพยายามจัดสรรเวลาให้เหมาะสม
- _____ % ข้อ 2. คุณรู้สึกว่าเป็นเรื่องยาก เพราะมีข้อจำกัดเรื่องเวลาว่างนอกเหนือจากชั่วโมงสอนที่คุณต้องรับผิดชอบ และการแก้ปัญหาต้องใช้ระยะเวลาพอสมควร

14. คุณมีความคิดเห็นอย่างไรเรื่องการให้คำปรึกษาแก่นักเรียนที่มีปัญหาเรื่องการเรียน
_____ % ข้อ 1. คำแนะนำของคุณมีอิทธิพลต่อนักเรียน โดยใช้หลักการว่านักเรียนทำสิ่งต่างๆ
ไม่ใช้การปฏิบัติตามคำแนะนำของคุณ แต่เป็นการสอนให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้เพื่อนำไป
ประยุกต์ใช้
_____ % ข้อ 2. คำแนะนำของคุณไม่มีอิทธิพลต่อนักเรียนมากเท่าไร เพราะนักเรียนมักจะไม่
เปิดใจยอมรับคำแนะนำของคุณ

15. คุณมีความคิดเห็นอย่างไรเกี่ยวกับปัญหาเรื่องห้องที่คุณเป็นครูประจำชั้นมีนักเรียนย้ายเข้ามา
ใหม่ระหว่างภาคเรียน และประสบกับปัญหาการอยู่ร่วมกันกับเพื่อนๆ
_____ % ข้อ 1. การย้ายโรงเรียนมักจะส่งผลกระทบต่อสภาพจิตใจของนักเรียน เพราะสภาพ
สังคมที่คุ้นเคยมีการเปลี่ยนแปลง คุณจะดูแลนักเรียนเป็นพิเศษในช่วงแรก
_____ % ข้อ 2. คุณจะไม่ทำอะไร เพราะเป็นเรื่องธรรมดาของการย้ายโรงเรียนในช่วงแรกๆ
นักเรียนต้อง การเวลาปรับตัว

16. คุณมีความคิดเห็นอย่างไร เมื่อครูใหญ่กล่าวคำชมคุณว่าจัดกิจกรรมพัฒนานักเรียนได้ดีมาก
_____ % ข้อ 1. เพราะคุณมีความตั้งใจจัดกิจกรรม สนับสนุนให้นักเรียนลงมือปฏิบัติจริง นักเรียน
จึงได้รับการพัฒนาอย่างเต็มความสามารถ
_____ % ข้อ 2. เป็นเรื่องปกติที่ครูใหญ่จะกล่าวชมคุณ เพราะเป็นการพูดเพื่อสร้างแรงจูงใจใน
การทำงานให้แก่คุณครู

17. คุณมีความคิดเห็นอย่างไร เกี่ยวกับการที่คุณจัดกิจกรรมพัฒนานักเรียน เพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้
และได้ประสบการณ์เพิ่มเติม เช่น จัดให้มีกิจกรรมชมรม ชุมนุม นอกเหนือจากชั่วโมงเรียนปกติ
_____ % ข้อ 1. คุณรู้สึกกระตือรือร้น พยายามใช้ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการจัดกิจกรรมต่างๆ
ส่งเสริมให้นักเรียนได้ค้นพบศักยภาพของตนเอง
_____ % ข้อ 2. คุณรู้สึกว่าเป็นภาระงานที่น่าเบื่อ ไม่สามารถพัฒนานักเรียนได้ เนื่องจากนักเรียน
มีจำนวนที่มากเกินไปที่จะดูแลได้อย่างทั่วถึง

18. คุณมีวิธีดำเนินการอย่างไร เมื่อคุณต้องรับผิดชอบเรื่องกำหนดหัวข้อและดูแลนักเรียนใน
การจัดนิทรรศการภายในโรงเรียน
_____ % ข้อ 1. ตามความคิดเห็นของนักเรียนในการเลือกหัวข้อการจัดนิทรรศการ
_____ % ข้อ 2. คุณจะเป็นผู้กำหนดหัวข้อให้ เพื่อลดปัญหาความขัดแย้งของนักเรียนใน
การเลือกหัวข้อ

19. คุณมีความคิดเห็นอย่างไร เมื่อครูใหญ่แนะนำให้คุณทำการวิจัยในชั้นเรียนเรื่องนักเรียนที่ไม่ประสบความสำเร็จในวิชาที่คุณสอน

_____ % ข้อ 1. คุณจะพยายามหาวิธีที่จะทำให้ปัญหาคลี่คลาย จากกระบวนการวิจัยในชั้นเรียน

_____ % ข้อ 2. คุณรู้สึกเครียดกับการแก้ปัญหา คุณอาจจะไม่สามารถทำการวิจัยตามคำแนะนำได้

20. คุณมีความคิดเห็นอย่างไรเรื่องการนำนวัตกรรมการสอนมาใช้เพื่อช่วยเสริมให้การสอนมีประสิทธิภาพ

_____ % ข้อ 1. เห็นด้วย ถ้าเป็นนวัตกรรมที่เหมาะสม สามารถนำมาใช้ประกอบกับการวิจัยในชั้นเรียนได้

_____ % ข้อ 2. ไม่เห็นด้วย เพราะนวัตกรรมการสอนมีความยุ่งยากจะเสียเวลาในการศึกษาหรือทดลองปฏิบัติ

21. คุณมีความคิดเห็นอย่างไรกับคำกล่าวที่ว่า ครูมีข้อจำกัดในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ให้ครอบคลุมเนื้อหา และมีความเหมาะสมกับนักเรียน

_____ % ข้อ 1. ครูสามารถจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ได้อย่างครอบคลุมและเหมาะสมได้ เพื่อต้องการให้เกิดประโยชน์แก่นักเรียน

_____ % ข้อ 2. ครูสามารถจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ครอบคลุมเนื้อหา แต่อาจไม่เหมาะสมกับนักเรียนทั้งหมด เพราะนักเรียนมีจำนวนมากและมีความพร้อมในการเรียนรู้แตกต่างกัน

22. คุณมีความคิดเห็นอย่างไร เรื่องการวิเคราะห์หลักสูตรก่อนที่คุณจะจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้แผนการจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสมกับนักเรียนมากที่สุด

_____ % ข้อ 1. มีความสำคัญ ควรทำการวิเคราะห์ก่อนจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ในแต่ละบทเรียน

_____ % ข้อ 2. หลักสูตรจัดทำมาอย่างเหมาะสม และมีคู่มือการสอนอยู่แล้วจึงไม่จำเป็นต้องวิเคราะห์

23. คุณมีแนวปฏิบัติอย่างไรเกี่ยวกับการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนานักเรียนห้องที่มีผลการเรียนเฉลี่ยต่ำสุดของระดับชั้นให้มีผลการเรียนที่ดีขึ้น

_____ % ข้อ 1. เมื่อเปิดเทอมคุณพยายามทำความรู้จักนักเรียน โดยการศึกษาภูมิหลัง ความสนใจ ลักษณะพฤติกรรม เพื่อจะเป็นข้อมูลในการปรับแผนการจัดการเรียนรู้ให้มีความเหมาะสม

_____ % ข้อ 2. จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ตามปกติ เพราะนักเรียนมีความแตกต่างทางสติปัญญา ดังนั้นไม่มีรูปแบบการสอนใดที่สามารถแก้ปัญหาได้ทั้งหมด

24. คุณมีความคิดเห็นอย่างไรกับคำกล่าวที่ว่า สื่อการสอนสามารถจูงใจนักเรียนให้สนใจเรียนมากขึ้นได้

_____ % ข้อ 1. สื่อการสอนที่เหมาะสมทำให้การเรียนรู้ง่ายขึ้น เป็นการกระตุ้นให้นักเรียนมีความสนใจเรียน

_____ % ข้อ 2. สิ่งสำคัญ คือถ้านักเรียนไม่ตั้งใจเรียนเป็นพื้นฐานแล้ว การใช้สื่อใดๆ ก็คงช่วยเหลือไม่ได้

25. คุณมีความคิดเห็นอย่างไร เมื่อคุณประเมินนักเรียนก่อนสอนแล้วพบว่านักเรียนบางส่วนจดจำเนื้อหาที่คุณอธิบายในช่วงที่ผ่านไปไม่ได้

_____ % ข้อ 1. คุณอาจจะปรับรูปแบบการสอน หรือนำสื่อการสอนมาใช้มากขึ้นเพื่อช่วยให้นักเรียนสามารถจดจำสิ่งที่เรียนได้มากยิ่งขึ้น

_____ % ข้อ 2. เนื่องจากคุณสอนด้วยวิธีการสอนเดียวกันทั้งหมด ถ้านักเรียนตั้งใจเรียนจะไม่มีปัญหาอย่างแน่นอน ปัญหาอาจเกิดจากนักเรียน

26. คุณมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาอย่างไร เมื่อมีนักเรียนย้ายโรงเรียนมาใหม่กลางภาคเรียนและมีปัญหาพื้นฐานความรู้จากโรงเรียนเดิม ทำให้เรียนอ่อนกว่าเพื่อนร่วมห้อง

_____ % ข้อ 1. คุณจะทดสอบพื้นฐานความรู้เดิมและเตรียมเนื้อหาที่นักเรียนไม่เข้าใจมาสอนซ่อมเสริม

_____ % ข้อ 2. การย้ายโรงเรียนกลางภาคเรียนย่อมมีปัญหาเกิดขึ้นได้ ดังนั้นผู้ปกครองอาจจะต้องให้ลูกเรียนพิเศษเพิ่มเติมเพื่อช่วยแก้ปัญหาของลูก

27. คุณมีความคิดเห็นอย่างไรกับคำกล่าวว่า ครูมีข้อจำกัดในการสอนนักเรียนให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ถ้าครอบครัวของนักเรียนไม่ได้ช่วยสนับสนุนเรื่องการเรียน เพราะอิทธิพล

สภาพแวดล้อมของครอบครัวส่งผลต่อนักเรียนมากกว่าอิทธิพลของครู

_____ % ข้อ 1. ไม่เห็นด้วย เพราะคุณจะใช้หลักจิตวิทยา ประกอบกับการใช้ความรู้ทางวิชาชีพครูที่เล่าเรียนมาพัฒนานักเรียนให้เจริญงอกงามต่อไป

_____ % ข้อ 2. เห็นด้วย เพราะถึงแม้คุณจะมีความสามารถในการสอน แต่สภาพแวดล้อมของครอบครัวมีอิทธิพลต่อนักเรียนมากกว่าบทบาทของคุณ

28. คุณมีความคิดเห็นอย่างไรเรื่องที่ครูควรเข้าใจธรรมชาติของนักเรียน เพื่อที่จะจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามความสนใจมากกว่าการบังคับให้นักเรียนปฏิบัติตามคำสั่ง

_____ % ข้อ 1. เป็นประเด็นสำคัญ ซึ่งคุณนำหลักจิตวิทยาการเรียนรู้มาประยุกต์ใช้ เพื่อลดปัญหาที่จะเกิดขึ้นทำให้การเรียนการสอนราบรื่น

_____ % ข้อ 2. ไม่ใช่ประเด็นสำคัญ เพราะนักเรียนเป็นเด็กยังไม่สามารถควบคุมตนเองได้ บรรยากาศการเรียนต้องมีความเป็นระเบียบตามที่ครูกำหนด เพื่อจะได้เกิดการเรียนรู้อย่างเต็มที่

29. คุณมีความคิดเห็นอย่างไร เมื่อชัยมีพฤติกรรมเกร่ ก่อวุ่นเพื่อน ๆ ภายในห้องขณะเรียนหนังสือและคุณยังสังเกตพบว่าชัยมีพฤติกรรมก้าวร้าวกับผู้ปกครองด้วย

_____ % ข้อ 1. คุณจะพยายามปรับพฤติกรรมขณะอยู่โรงเรียน เพื่อให้ส่งผลทางบวกถึงพฤติกรรมเมื่ออยู่บ้าน

_____ % ข้อ 2. คุณคิดว่าการแก้ปัญหาคงทำได้ยาก เพราะผู้ปกครองก็ยังไม่สามารถแก้ปัญหาได้

30. คุณมีความคิดเห็นอย่างไร เกี่ยวกับการช่วยเหลือนักเรียนที่เรียนอ่อนทำให้มีผลสัมฤทธิ์ต่ำซึ่งทำให้นักเรียนยิ่งท้อแท้และที่สำคัญคือคุณทราบว่าผู้ปกครองก็ไม่เอาใจใส่ที่จะช่วยแก้ไขปัญหานี้

_____ % ข้อ 1. คุณจะหาวิธีการประเมินตามสภาพจริงเป็นการกระตุ้นนักเรียนให้ตอบสนองเพื่อลงสู่ถึงความสามารถที่แท้จริง ทำให้มีผลสัมฤทธิ์ที่ดีขึ้นเป็นการสร้างแรงจูงใจให้นักเรียน

_____ % ข้อ 2. ปัญหาเกิดจากการไม่เตรียมตัวสอบและเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นอยู่ที่บ้าน เมื่อผู้ปกครองไม่ให้ความร่วมมือ คุณคิดว่าคงจะแก้ไขปัญหานี้ได้ยาก

31. คุณมีวิธีแก้ปัญหาอย่างไร เมื่อสมพรเป็นนักเรียนที่มีความตั้งใจเรียนแต่ผลการเรียนก็ยังไม่ดี และในบทเรียนที่เนื้อหาค่อนข้างยาก สมพรจะทำแบบฝึกหัดหรือการบ้านไม่ค่อยได้

_____ % ข้อ 1. ให้กำลังใจและบอกให้พยายามทำงานส่งให้ครบและถ้าไม่เข้าใจให้มาพบคุณหรือจัดให้เพื่อนที่เรียนดีคอยช่วยอธิบาย

_____ % ข้อ 2. กำชับให้นักเรียนพยายามทำการบ้านส่งให้ครบทุกวิชา และบอกให้ผู้ปกครองช่วยกดดันเรื่องการทำการบ้าน

32. คุณมีความคิดเห็นอย่างไร เกี่ยวกับการวัดและประเมินพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียน ซึ่งเป็นการสะท้อนถึงประสิทธิภาพหรือคุณภาพการสอนของคุณ

_____ % ข้อ 1. คุณเห็นด้วย เพราะคุณจัดการเรียนการสอนให้ความรู้แก่นักเรียนอย่างเต็มความสามารถ ดังนั้นคุณมั่นใจว่านักเรียนจะมีพัฒนาการที่ดีขึ้น

_____ % ข้อ 2. คิดว่าไม่สามารถสะท้อนคุณภาพการสอนของคุณได้ เพราะถ้านักเรียนไม่ตั้งใจเรียนการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพคงไม่สามารถสะท้อนพัฒนาการของนักเรียนได้

33. คุณมีแนวทางดำเนินการอย่างไร เมื่อแวเป็นเด็กมีปัญหา ไม่สนใจเรียนซึ่งที่มีสาเหตุของปัญหา จากสภาพครอบครัวที่ขาดความอบอุ่น

_____ % ข้อ 1. คุณจะแสดงความเป็นกันเอง ดูแลแวเป็นพิเศษเพราะคุณมั่นใจว่าเมื่อใช้ความพยายาม อย่างเต็มที่แล้วจะสามารถช่วยเหลือได้

_____ % ข้อ 2. คุณคงช่วยเหลือแวได้ไม่มาก เพราะสาเหตุของปัญหามาจากการละเลยของผู้ปกครองการแก้ปัญหาควรเริ่มที่ครอบครัว

34. คุณมีความคิดเห็นอย่างไร เรื่องการแก้ปัญหาให้นักเรียนที่มีปัญหามารยาทด้านทักษะการเข้าสังคม ซึ่งมีสาเหตุจากสภาพแวดล้อมการอบรมเลี้ยงดูของครอบครัว

_____ % ข้อ 1. เป็นหน้าที่ของคุณที่จะต้องช่วยแก้ไข้ปัญหา เพราะคุณมีหน้าที่ปรับพฤติกรรม และกระบวนการทางสังคมให้แก่นักเรียน

_____ % ข้อ 2. ถ้าครอบครัวไม่ให้การอบรมสั่งสอนร่วมกับโรงเรียน นักเรียนจะมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม การสอนของคุณขณะอยู่โรงเรียนคงจะช่วยเหลือได้ไม่มาก

35. คุณมีความคิดเห็นอย่างไร เมื่อนักเรียนมีจำนวนมากและแต่ละคนมีปัญหาในการเรียนและการดำรงชีวิตแตกต่างกันไป

_____ % ข้อ 1. คุณจะพยายามแก้ไข้ปัญหาโดยใช้ความรู้และประสบการณ์ ประกอบกับการศึกษาภูมิหลังของนักเรียนเพื่อเป็นข้อมูลในการประเมินปัญหาเพื่อช่วยเหลือ

_____ % ข้อ 2. ไม่รู้สึกกังวลเนื่องจากนักเรียนจำนวนมากที่มีปัญหา การช่วยเหลือคงทำเท่าที่ได้ และอาจจะแจ้งให้ผู้ปกครองรับทราบเพื่อให้ร่วมกันแก้ไข้ปัญหา

36. คุณมีความคิดเห็นอย่างไร เมื่ออเป็นเด็กมีปัญหา ไม่กล้าแสดงออกในห้องเรียนและขณะอยู่ร่วมกับเพื่อนๆ

_____ % ข้อ 1. แก้ปัญหาโดยให้เข้าร่วมกิจกรรมเสริมการเรียนรู้ต่างๆ เพื่อเสริมสร้างความมั่นใจ ส่งเสริมให้กล้าแสดงออกมากขึ้นได้

_____ % ข้อ 2. แก้ปัญหาได้ยาก เพราะสาเหตุของปัญหาอาจเกิดจากลักษณะการเลี้ยงดู เนื่องจากลักษณะการดำเนินชีวิตเมื่ออยู่บ้านจะส่งผลต่อความประพฤติของนักเรียนเมื่ออยู่โรงเรียน

37. คุณมีความคิดเห็นอย่างไร เกี่ยวกับการแก้ปัญหาพฤติกรรมที่ขาดระเบียบวินัยของชัยจนเป็น
ปัญหาในขณะร่วมกิจกรรมกลุ่ม เนื่องจากการได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบตามใจจากผู้ปกครอง
_____ % ข้อ 1. จัดการกับปัญหาได้โดยพยายามแบ่งกลุ่มกิจกรรมให้ละกันมีทั้งนักเรียนเก่ง
ปานกลาง และอ่อน เพื่อลดปัญหาที่เกิดขึ้นให้บรรยากาศการร่วมกิจกรรมเป็นสิ่งที่สอนชัย
_____ % ข้อ 2. ดูแลชัยอย่างใกล้ชิดขณะร่วมกิจกรรมเพื่อลดปัญหา เพราะคงแก้ไขปัญหาคายาก
เมื่อชัยได้รับการเลี้ยงดูแบบตามใจ

38. คุณมีความคิดเห็นอย่างไร เมื่อผู้ปกครองของศักดิ์ปรึกษาคุณเรื่องพฤติกรรมเกรี้ยว ไม่เชื่อฟังซึ่ง
ผู้ปกครองกังวลว่าจะมีปัญหาเมื่อไปเข้าค่ายที่โรงเรียนจัดขึ้น ผู้ปกครองจึงไม่อยากให้เข้าร่วม
กิจกรรม
_____ % ข้อ 1. แสดงความมั่นใจว่าจะดูแลเป็นอย่างดี เพื่อให้ผู้ปกครองไม่ต้องเป็นห่วง
_____ % ข้อ 2. ทำตามความต้องการของผู้ปกครอง เพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้น

39. คุณมีความคิดเห็นอย่างไรเกี่ยวกับ การสนับสนุนให้ใช้กระบวนการวิจัยในชั้นเรียน เพื่อ
แก้ปัญหาของนักเรียนในการจัดการเรียนการสอนในปัจจุบันนี้
_____ % ข้อ 1. เป็นกระบวนการที่มีความสำคัญ หลังจากคุณทำการวิจัยแล้วจะให้ผลย้อนกลับ
แก่นักเรียนโดยเร็วซึ่งจะทำให้ให้นักเรียนได้รับการพัฒนาต่อไป
_____ % ข้อ 2. เป็นกระบวนการที่สำคัญ แต่คุณคงทำได้ไม่สมบูรณ์ เพราะนักเรียนมีจำนวนมาก
และมีความหลากหลายอีกทั้งยังมีข้อจำกัดด้านเวลา

40. คุณมีความคิดเห็นอย่างไร ถ้าคุณมีความกังวลต้องการช่วยเหลือนักเรียนบางคนที่มีพัฒนาการ
เรียนรู้ช้าแต่เพื่อนครูมาคุยกับคุณว่าไม่ต้องกังวลใจ เพราะอิทธิพลของคุณต่อนักเรียนนั้นน้อย
มากเมื่อเทียบกับอิทธิพลสิ่งแวดล้อมของครอบครัว
_____ % ข้อ 1. ไม่เห็นด้วย คุณสามารถใช้เวลาที่นักเรียนอยู่โรงเรียนพัฒนานักเรียนได้ จาก
การศึกษาปัญหาและดำเนินการด้วยวิธีการที่เหมาะสม
_____ % ข้อ 2. เห็นด้วย เพราะสภาพครอบครัวมีอิทธิพลต่อนักเรียนมากกว่าการสั่งสอนของคุณ
ขณะอยู่โรงเรียน

ตอนที่ 3 แบบวัดความฉลาดทางอารมณ์

คำชี้แจงการตอบ

แบบวัดแต่ละข้อเป็นข้อความสั้นๆ สอบถามว่าท่านคิดว่าท่านมีคุณลักษณะหรือการปฏิบัติเหมือนกับข้อความที่กำหนดให้เพียงไร

วิธีตอบแบบสอบถาม ให้ผู้ตอบกาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องคำตอบท้ายข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงที่สุด ข้อละ 1 คำตอบ และกรณาดตอบทุกข้อ

ข้อ ที่	ข้อความ	ระดับคุณลักษณะหรือ ระดับการปฏิบัติของท่าน				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1	ฉันสามารถวิเคราะห์หาสาเหตุที่ทำให้ฉันไม่สบายใจได้					
2	ฉันสามารถบอกความรู้สึกของตนเองได้					
3	ฉันรู้ตัวว่ากำลังคิดหรือทำอะไรอยู่					
4	ฉันรู้ตนเองดีว่ามีความสามารถด้านใดบ้าง					
5	ฉันรู้ตัวตลอดเวลาว่ากำลังปฏิบัติกับนักเรียนอย่างไร					
6	ฉันสามารถเผชิญกับปัญหาต่างๆที่เกิดจากการสอนได้					
7	ฉันมีวิธีผ่อนคลายอารมณ์ได้ เมื่อรู้สึกไม่สบายใจจากการสอน					
8	ฉันรู้บทบาทหน้าที่ของตนเองตลอดเวลา					
9	ฉันยอมรับความเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับตนเองได้					
10	ฉันสามารถยิ้มแย้มกับนักเรียนได้แม้ในใจจะรู้สึกเศร้า					
11	ฉันยอมรับการแสดงความคิดเห็นที่สร้างสรรค์ของนักเรียน					
12	ฉันจะปรับปรุงการทำงานให้ดีขึ้น เมื่อมีข้อผิดพลาด					
13	ฉันมีความพยายามในการสอนเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่นักเรียนเสมอ					
14	ฉันสอนนักเรียนโดยคาดหวังว่านักเรียนต้องได้รับประโยชน์สูงสุด					
15	ฉันตั้งเป้าหมายที่ท้าทายและพยายามที่จะทำให้สำเร็จ					
16	ฉันตั้งใจทำงานเสมอเพื่อให้ได้ผลตอบแทนที่คุ้มค่า					
17	ฉันสามารถทำสิ่งใหม่ๆ จากความคิดริเริ่มของตนเอง					

ข้อ ที่	ข้อความ	ระดับคุณลักษณะหรือ ระดับการปฏิบัติของท่าน				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
18	ฉันรู้สึกสนุกกับการคิดสร้างสรรค์สื่อการสอนแปลกใหม่					
19	ฉันเชื่อว่าความพยายามอยู่ที่ไหนความสำเร็จอยู่ที่นั่น					
20	ฉันรู้สึกสนุกกับการแก้ปัญหาของนักเรียน					
21	ฉันจะให้กำลังใจนักเรียนของฉันเสมอ					
22	ฉันพร้อมที่จะรับฟังความต้องการของผู้ปกครองเพื่อพัฒนานักเรียน					
23	ฉันพร้อมให้ความช่วยเหลือนักเรียนเมื่อนักเรียนมีปัญหา					
24	ฉันเข้าใจอารมณ์และความรู้สึกของผู้ปกครองนักเรียน					
25	ฉันพยายามเข้าใจอารมณ์ของนักเรียน					
26	ฉันสามารถควบคุมอารมณ์ได้ เมื่อเผชิญกับความขัดแย้งขณะทำงาน					
27	ฉันพร้อมที่จะรับมือและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นกับนักเรียน					
28	ฉันเชื่อว่าการสอนหนังสือจะประสบกับปัญหามากมายแต่ก็จะไม่สิ้นหวัง					
29	ฉันจะนำคำแนะนำจากเพื่อนมาแก้ไขคุณภาพของงานให้ออกมาดียิ่งขึ้น					
30	ฉันมีส่วนร่วมในการวางแผนการทำงานเสมอ					
31	ฉันรับฟังและช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหาจนปัญหานั้นลุล่วงไปได้ด้วยดี					
32	ฉันเข้าใจอาการกับกริยาของนักเรียนที่มีปัญหาคับข้องใจ					
33	ฉันสามารถควบคุมอารมณ์แล้วอธิบายอย่างมีเหตุผลได้เมื่อผู้ปกครองต่อว่าอย่างรุนแรง					
34	ฉันจะใช้วิธีประนีประนอมเมื่อมีการกระทบกระทั่งเพื่อลดความขัดแย้ง					

ข้อ ที่	ข้อความ	ระดับคุณลักษณะหรือ ระดับการปฏิบัติของท่าน				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
35	ฉันใช้ความเป็นเหตุเป็นผลเป็นหลักในการแก้ปัญหาของนักเรียน					
36	ฉันสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับนักเรียนด้วยความเป็นกันเอง					
37	ฉันพร้อมจะรับฟังปัญหาและให้กำลังใจแก่นักเรียน					
38	ฉันจะพูดคุยร่วมกันทุกฝ่ายเมื่อมีความขัดแย้งเกิดขึ้น					
39	ฉันพยายามทำงานให้ดีขึ้นเมื่อได้รับคำตำหนิ					
40	ฉันจะปรับปรุงการสอนให้ดียิ่งขึ้นตลอดเวลา					
41	ฉันคิดว่าการสอนที่มีจุดมุ่งหมายชัดเจนจะส่งผลให้ ประสบผลสำเร็จสูงสุด					
42	ฉันสนใจได้ถามปัญหาการเรียนของนักเรียนเป็นรายบุคคล					
43	ฉันให้กำลังใจนักเรียนเพื่อให้มีความมั่นใจเมื่อเขาทำงาน ผิดพลาด					
44	ฉันทำงานของส่วนรวมตามที่ได้รับมอบหมายด้วยความเต็มใจ					
45	ฉันให้กำลังใจและช่วยเหลือเพื่อนครูให้ทำงานประสบ ผลสำเร็จ					

◆ ◆ ◆ ขอขอบพระคุณทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์ตอบแบบวัดเพื่อการวิจัยในครั้งนี้ ◆ ◆ ◆

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ – ชื่อสกุล	นางขวัญใจ เพิ่มศรี
วันเดือนปีเกิด	1 พฤษภาคม 2519
สถานที่เกิด	จังหวัดจันทบุรี
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	380/156 ซ.รัชดาภิเษก 32 ถ.รัชดาภิเษก แขวงจันทระเกษม เขตจตุจักร กรุงเทพฯ
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	ครู หมดทะเบียนวัดผล
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนวรราชวิทยาลัย ถ.สุขโขทัย ดุสิต กรุงเทพฯ

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2541	ศศ.บ. (ประวัติศาสตร์) จาก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
พ.ศ. 2550	กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา) จาก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ